UNIVERSAL LIBRARY
OU_204505
UNIVERSAL LIBRARY

DEVIBHAGAVATAM.

Skandha 6.

OSMANIA UNIVERSITY
COLLEGE LIBRARY.

TIRUPATI VENKATESWARA KAVULU,
SATAVADHANEES, &c. &c. &c.

FIRST E
1,000 c

PRINTED
SREE BHYR
MASULIP

Price 12

1915

శ్రీమత్పరదేవతాయైనమః.

శ్రీ

దేవీభాగవతము.

షష్ఠస్కంధము.

ఇది

శ్రీ తిరుపతి వేంకటేశ్వరులచే

రచియింపఁబడి,

శ్రీ భైరవముద్రాక్షరశాలయందు,

ముద్రింపఁబడియె

మొదటికూర్పు 1,000 ప్రతులు.

మచిలీబందరు.

దీనివెల రు 0-12-0.

కాపీరైటురిజిస్టర్డు.

1915.

విషయసూచిక.

పుట.		పుట.	
3	విశ్వరూపుఁడు తపమ్మునల్పుట	41	ఆడిబక యుద్ధము.
7	వృత్రాసురోత్పత్తి.	47	వసిష్ఠునికి దేహాంతర ప్రాప్తి.
12	వృత్రుం డింద్రుని మ్రింగుట.	51	నిమికి దేహాంతర ప్రాప్తి.
18	మునులు వృత్రవాసవులకు మైత్రి గొల్పుట.	54	హైహయకృత భృగువిప్రవధ
21	వృత్రుండు చచ్చుట.	58	ఔర్వోత్పత్తి.
25	నహుషుఁడు స్వర్గము నేలుట.	60	హైహయ వంశము.
29	శచి యింద్రుని కడకరుగుట.	67	ఏకవీర జననము.
33	ఇంద్రుఁడు స్వర్గమ్ము నొందుట.	72	ఏకావళీ వృత్తాంతము.
33	కర్మ విశేషములు.	81	వ్యాసుని పశ్చాత్తాపము.
37	యుగధర్మములు.	88	నారద వివాహము.
39	తీర్థ విశేషములు.	95	నారదుఁడు స్త్రీయయి సంతతిం గనుట.

☞ 104వ పుటలో, ౧౦౧వ, కం॥ పద్యమునందలి యుత్తరార్ధమీ క్రిందివిధమున మార్చుకొనఁదగు,

“నరుల విశేషం బేమిఁక, సురుచిరమగు జ్ఞానగరిమ చొప్పడదేని౯.

శ్రీమత్పరదేవతాయైనమః.

దేవీభాగవతము.

తిరుపతివేంకటీయము.

షష్ఠస్కంధము.

క॥ విమలతరహృదయ సర్వో
త్తమచిత్రచరిత్ర శాస్త్రితత్త్వజ్ఞ కలా
ర్థిమహిత సుమహిత సతత
భ్రమరహిత మనోజ్ఞమూర్తి బ్రహ్మయశాస్త్రీ! ౧

వ॥ అవధరింపు మనంతరంబ శౌనకాదులు సూతునిం గాంచి.

సీ॥ పరమవిజ్ఞానియై నద్వైపాయనమునిఁ, గొలిచి శ్రమ చేసి విద్యలఁ గొంటి
వనఘ, నీ వచనామృతంబు మున్నించితీవు, కొంది మా కాద
రం బెక్కఁ గొసరి కొసరి ౨

చ॥ మునుల నిరంతమహోత్సవులు సముంచితబుద్ధివిశాలు రిమ్మునీ
శ్వరులు శ్రుతిప్రసిద్ధమగు సత్కథ నొక్కఁడు గోరనెంచి రా
దరమునఁ జెప్పుమయ్య మును త్వష్టకుమారుఁడు వృత్రుఁ డప్పురం
దరునికి నిమ్ముగ న్రణమున న్మృతుఁ డౌట ప్రసిద్ధమే కదా. ౩

వ॥ సురపక్షీయుం డగుత్వష్టకుఁ గొమరుం డైనవృత్రుని వధించు
టకు సత్త్వగుణోత్పన్నుం డగుశక్రుం డెట్లంగీకరించె? విష్ణుం డీకృత్య
మ్మునకుఁ దోడ్పడి పవిమధ్యమ్మున నెట్లు డాఁగె? నిట్టిది సత్త్వమూర్తి
యగు నతనికిం దగునే? యని మఱియును. ౪

క॥ ఇరువురు హరులును సత్యం, బరయక జలఫేనమున మహామహు

వృత్రున్, హరియించిరికద ? ధర్మవు, మరియాద యొకింత వలదె
మహనీయులకున్. ౭

క॥ కేవలమిషగతి విశ్వా, సావహుల నొనరించి వృత్రుహరియించినయ
ద్దేవపతి బ్రహ్మహత్యా, పాపివృత్తుఁడై లోకనిందఁబడయఁగ లేదే.

వ॥ ఇదియిట్లుండ నీవు వృత్రుండు దేవిచే నిహతుండయ్యెనని నుడివితి వదియెట్లనవుడు సూతుండు మునులంగని యిట్లను మునులారా! సావధానులరై యాలింపుఁడు మీయట్ల జనమేజయుండు పరాశర సూతి కిట్లనియె. ౮

క॥ హరి హరిసాహాయ్యమ్మునఁ, బోరిగొనె వృత్రు నని దేవి పోరిగొనె
నను టెట్లు, క్కరణి లగియించు? నొక్కరుఁ, డిరువురవధ కెట్లు విష
యుఁ డెటఁగింపు మొగిన్. ౯

క॥ పరమోత్తములనఘులు స,త్త్వరతులగణ్యప్రభావధన్యులు లోకో
త్తరు లగుపుణ్యాత్ములస, చ్చరితలు వినుకతనజన్మసాఫల్య మగున్.

వ॥ నావుడు వ్యాసుం డిట్లనియె,

క॥ నరవర! ధన్యుఁడ వీవా, క్కరుఁడవె సచ్చరిత లిట్లు కాంక్షింతువెత
త్పరులై వినువారుండినఁ, బరమప్రీతి యగు నొడువువారికి నెందున్.

ఉ॥ వేదములం బురాణముల విశ్రుతమై తగుఁ ద్వాష్ట్రి ధర్మమ
ర్యాదకుఁ దక్క విష్ణుని సహాయునిఁ గాఁ గొని పాకవైరి దా
భేదిలఁజేసి దుఃఖమును బెల్లుగ నందె నటంచు; మాయఁ బెం
పేది మునీంద్రులే కుటిలకృత్యములం బడ నొడ్లశక్యమే. ౧౧

గీ॥ ఈతఁ డొక్కరుఁ డన నేల కృష్ణుఁ డకట?, సత్త్వవిగ్రహుఁ డచ్యు
మిషగతిఁ దునిమె, రక్కసులనెల్ల జ్ఞానంబు నుక్కడంచు, మాయ
భగవతి యేరి కజేయ గాదె. ౧౨

క॥ వేలకొలఁదియుగముల మా, యాలీలన్ జలచరాది కాకారమ్ముల్
దాలిచి హితాహితము, లోలిం దెలియకయ విష్ణు వొనరుచు
ననఘా. ౧౩

చ॥ హరి యన నొక్కఁడేమి జను లందఱు గాయకతమ్మునన్ బరా
పరము లెఱుంగ లేక సదుపాయము గానక సాధనంబు నా
తరుణి, యటంచు మోహమునఁ దద్దయు మున్గుదుఁ దేలుచుం బొన
ర్తురు సుకృతమ్ము దుష్కృతము తుందుడుకొప్పఁ బరీక్షిదాత్మజా.

క॥ సరుఁ డొక్కరుఁడును మాయా, తరణోపాయం బెఱుంగఁ దగఁడు
హరిపురం, దరు లావృత్రాసురున్, బోరిఁ గొనుటయుఁ దన్మయత్వ
మునన నృపాలా. ౧౫

గీ॥ స్వార్థసాధనతత్పరతాత్ములగుచు, హరిపురందరులు నెపము నలవరించి
పొలియఁజేసిరి వృత్రునిఁ బూర్వవైర, కారణంబు వచించెద దారుణేశ

గీ॥ దివిజులకు నెల్ల ఘనుఁడు భూదేవహితుఁడు, కలఁడు త్వష్టృప్రజాపతి
కడుఁ దపస్వి, యతఁడు సృజియించెఁ ద్రిశిరస్కుఁడైన పుత్రు, విశ్వ
రూపుని నింద్ర విద్వేషమునయ ౧౭

విశ్వరూపుఁడు తపమ్మునల్పుట

క॥ వచనమ్ములు మూఁడింటన్, బచపడి వేత్తైనపనులు పచరించుచు స
ద్విదితగతి వృద్ధిఁ జెందెన్, ముదమునఁ దనుఁ జూచి యెల్లమునులు నుతింపన్

గీ॥ ఒక్క మొగమున వేదమ్ము నొగిఁ బఠించు, నొక్క మొగమున సురఁ ద్రా
వు నొక్క మొగమునన్ సమస్తప్రపంచమ్మునన్ గలుగువి, శేషము
లు చూచు నతఁడు మనీషిహితుఁడు ౧౯

క॥ తపమాచరించెఁ బంచా, గ్నిపరీతుండగుచుఁ దగ నకిల్బిషబుద్ధిన్
విపరీతశీర్షాధ, ర్మపరాయణుఁడగుచుఁ దన్ను మాన్యులు మెచ్చన్

గీ॥ పాదపాగ్రమ్ముపై నొకపరివసించి, పుండువంటిచలిని నీటనుండి మండు
వేసవిని జుట్టునగ్నులవిసువకునిచి, యతఁడు దపమాచరించు నాహార మెడలి

గీ॥ అట్లు తపమాచరించు నయ్యనఘుఁ గాంచి, తన పదవి నీతఁడు హరించు న
నుచు నెంచి, తపము విఘ్నం బొనర్చెడి తలఁపు మించి, యింద్రుఁడు
సభాస్థలమునకు నేగుదెంచి ౨౨

వ॥ కామమ్మునఁ దపం బడంగు నని రంభోర్వశీ మేనకలం బిలువం
బంచి తారుణ్యమదగర్వితలగు నక్కాంతల కిట్లనియె. ౨౩

ఆ॥ వె॥ మూఁడుతేలలతపసి మునుకొని నాదుసిం, హాసనము హరించు స
బలలార?, యెట్టు లైనమీరు నెట్టన వానిత, పమ్ము చెఱిచినిలుపవలయునన్న

క॥ సింగారములూనికన, త్సంగీతరవముల నాట్యసంగతులఁ గలా
భంగుల రంగుల నతని న, నంగుని గొల్పింపవలయునంగనలారా.

వ॥ అనికనికరం బుట్టిపడఁ దమ్ముం గోరుశచీపతి కచ్చరలిట్లనిరి

చ॥ తలరఁగనేల? యబ్బురపుఁదబ్బులఁ గుల్కులఁ బల్కులన్ ఝుళం
ఝుళితవిరావ నూపురలసత్పదసంగతి నొప్పులాస్యరీ
తుల మృదుగానపద్ధతులఁ దోంపునేరుపు గల్గుబెళ్కుచూ
పుల వివశుం బొనర్చి మునిపుంగవు దాసునిగాఁగ నేలమే ౨౮

వ॥ అనిచెప్పి యమ్మునియాశ్రమమ్మున కరిగి.

క॥ పాడుదురుసుస్వరమ్ముగ, నాడుదురుల యానుగతులన భినయమున బల్
పోఁడిమి నెఱపుదురు మునికిన్, రూడిగఁగ జగింప వేల్పురో యింత లొగిన్

క॥ నాకాంగన లతినైపుణి, మేకొనఁగ నొనర్చునట్టిమేళపుఁగృతులన్
మూకాన్ధబధిరపద్ధతి, గైకొని యతఁడించు కేనిఁగఱఁగఁడు వింటే

వ॥ అచ్చరలును నచ్చటఁ గొన్నిదినమ్ము లుండి యతనిధైర్యమ్ము
న కచ్చెరువడి మరలి యిందునికడ కరిగి దీనాననమ్ములతో నిట్లనిరి.

ఉ॥ చేసితిమిన్ని నాభృతిని చెంత శ్రమంపడి హావభావవి
న్యాసములన్ రసాభినయ నాట్యమృదంగరవానుషంగవీ
ణాసరసస్వరానుమతనవ్యగుణోల్బణగాన మాదిగాఁ
జేసెడిచేష్టలన్నియును; జెక్కు చెమర్పదు మౌని కింతయున్. ౩౨

గీ॥ ఎన్ని చేసిన నాతనియెడల ‹‹బూదె, బోయి పన్నిను"లా యెమూసోయు
గములు, శాపహతిఁగంచకే నీదుసన్నిధికి న, దృష్టమున వచ్చితిమి
దేవదేవ? మరల. ౩౩

క॥ నానృపుఁడు దివిజేంద్రుం, డ ప్పావనుఁడగు మౌనివరునిఁ బరిమార్పఁగఁ జిం
తావిష్టుఁ డయ్యె నది యెట్లు, భావహముగు కృత్యమును మునారయఁ దధిపా

వ॥ ఇట్లింద్రుఁడు దుర్మనస్కుండై గజమ్ము నధిష్ఠించి తపస్సమాధిదీక్షితుండగు నమ్మునివరు నీక్షించి. ౩౫

చ॥ తపసి మహానుభావుఁ డతిదాంతుఁ డటంచు నకీశుఁ డాత్త్ర కుత్
రిపుఁ డగు నంచు వజ్రి మలరించి కరమ్మున నైచెఁ దద్ధతిన్
వ్యపగతజీవుఁ డై పడియె నమ్ముని, మానులు శోక మంది యిఁదే
వపతి యిదే? తపస్వుల నపాపులఁ జంపఁ గనేల యక్కటా. ౩౬

క॥ అని యాక్రోశింపు మునిఁ, ద్యనఘునిఁ బొరిగొన్న యాతఁడ చిరమ్ము సదుః
ఖనియతుఁ డగుననిపల్కి రి, చనియె సురేంద్రుండు తన సుసదనమ్మునకున్

వ॥ అంత నమ్మునివజ్రనిహతుండయ్యును జీవసహితుండునుం బోలె ననర్గళతేజమ్మునన్ బొల్చుచు నింద్రునిం డితండు పునర్జీవితుండగు నోకో! యని శంకించి తత్సుతునిం బిలిచి యిట్లనియె. ౩౭

ఆ॥ వె॥ అనఘుఁ డితఁడు వజ్రిహతుఁ డయ్యు జీవసహితుని వలెను చెంది
మెసఁగుచున్న, వాఁడు మరల బ్రతుకునదయని గతిశంక, ములను జెక్కు
మనుడుఁ బలికెనతఁడు ౩౮

చ॥ అకట? యితండు వజ్రిహతుఁడై మృతిచెందె మృతున్ వధించి పా
తకమునఁ బోవ నేర్తునె వృథా గతి నిమ్మునిఁ జంపఁ జొచ్చితే
మికతన నోయెఱుంగ వినుమీ యిది పెద్దకళేబరంబు మా
మకపరశుప్రచారము సమగ్రతమైఁ దఱుగంగ నేర్చునే॥ ౪

క॥ మృతుఁడయ్యె నితఁడు నిక్కము, పితగాఁ డలఁదఱుగ నేల నీను మింతకునీ
వితనికి తనభంగము నుండిన, వితమును దెలియంగఁ జెప్పవే? నాకనుడున్

వ॥ ఇంద్రుండిట్లను నితండు మహానుభావుండగు మునియయ్యును నాకుశత్రుపగుటం జేసి యొబ్భంగినైన నరివధకర్జంబగుటనితని వధించితి ౪౧

క॥ హతుఁడయ్యును బ్రతుకుంగను, నితమునఁ బెన్నటై ధర్మవిదులగ్నిఋణ
ప్రతిపత్తి శేషముంచిన, కతన మఱపొదవు నందుఁ గాదే యెందున్

వ॥ అనిన నతండిట్లను నిట్టినిరపరాధి యగు బ్రహ్మతేజస్కుఁ దపస్వి వధింప నుంకించిన నీకు బ్రహ్మహత్యాభయంబు లేదే నావుడు నింద్రుం డిట్లనియె. ౪౪

ఆ॥వె॥ బ్రహ్మహత్య కేనుభయపడ శత్రుశేషమ్ము కతననామనమ్ముకలఁక
చెందఁజొచ్చెఁబాపచేష్టప్రతిక్రియ, వలనఁబాపికొనఁ గవచ్చు సనఘ

వ॥ ఎట్టిపాపయుశ్చిత్తం బొనర్చినను శత్రుశేషంబు నశింపదుగా నఁబాపపుణ్యమ్ములెంచక యేగతినైన శత్రుఁడు వధ్యుండు నావుడుఁ దక్షుం డిట్లనియె. ౪౬

గీ॥ ఈవు లోభాభిహతిఁ జేసియిట్టిపాప, కృత్యమునకియ్యకొంటివొక్కింత
యేని,లోభ మెనయనినాకెట్లుహితమిట్టి, యహితకృత్యం బటన్న
నిట్లను బలారి. ౪౭

వ॥ అట్లని నీకిది మొదలు జన్మముల భాగంబేర్పఱచెద యజ్ఞార్థంబగుపశువుశిరంబునీయది నావుడు సమ్మతించి తక్షుం డతనిశిరమ్ముఁ దనపరశువున నఱికె నంతట. ౪౮

క॥ శిరములుధరఁబడునాలోఁ,గరమాశ్చర్యంబు వొడమఁగా వేల్కొలం
దిరహి జనించెంబక్షులు, తరతరమ శిరములనుండి ధరణీనాథా.

వ॥ శ్రుతిత్యధ్యయనమ్మును సోమపానమ్మును నొనర్చుముఖమ్మునఁ గపింజలమ్ములును సర్వదిఙ్నిరీక్షణం బొనర్చు మొగమ్మునఁ దిత్తిరిపక్షులును గలుదాఁప్రువక్త్రమ్మునఁ గలవింకమ్ములును బొడమె నంత నింద్రుండు దన్నుం గృతకృత్యునిఁగా నెంచికొని బ్రహ్మహత్యం బాపికొన నెంచు నంతఁ ద్వష్టృప్రజాపతి తనపుత్రుమరణమ్ము విని యింద్రునిమొఁద నగ్గలపుటలుకవొడమి యిట్లనుఁ. ౫౦

క॥ కనుఁగొనుఁడు సురలు నాదగు,తనయునిరపరాధు మానతత్పరునింజం
పినయింద్రునిగీటడఁగిం,పనొకమహాబలునిఁబుత్రుఁబ్రసవింతునొగిఁ.

వ॥ అని కృతనిశ్చయుండై యథర్వణోదితమ్ము లగుమంత్రమ్ముల నగ్ని నారాధించి వ్రేల్చినఁ దత్కుండమ్మునుండి పావకుఁడునుంబోని

యొక్క జాజ్వల్యమానశరీరుండగు సుతుండు పుట్టిన వానిం గాంచి త్వష్ట యిట్లను. ౧౨

కం॥ ఆవిర్భవింప నేమఱుఁ, గేవలమింద్రారి బలము గీటడఁగింపం
గా వైరి వగుచు నిప్పుడ, వేవృద్ధిం బొందు మని దివిజులు వడఁకన్.

గీ॥ అంతలోఁ బర్వతాకారుఁడై యతండు, కాలమృత్యువు నాఁ దండ్రిఁ
గాంచి పలుకు, నాదు పేరేమి? యేకారణమున నన్ను, సృష్టి చేసితి?
నీకేల చింత సెప్పుము. ౧౪

వృత్రాసురోత్పత్తి

కం॥ నీమదిసిఁ గలుగుకోరిక, సామాన్యము గాని దేని సాధించెద వాఁ
డేమిటికిఁ దండ్రికిం గల, కామము నెఱవేర్పలేని కాపురుషుఁ డిలన్.

చ॥ సురల హరింతునో? జముని చొప్పడఁగింతునొ? యింద్రుఁ ద్రుంతునో?
వరుణు నడంతునో? శశిదివాకరులన్ వధియింతునో? ధరా
ధరముల నుక్కునుక్కులుగ దంతునొ? యీజలరాసులన్ సము
ద్ధురగతిఁ ద్రావనెంతునొ? సుతు న్ననుఁ బంపు మనంగ నాతఁడున్.

వ॥ కొడుకున కిట్లను నీవు వృజినమ్ముకతన రక్షింప నుద్భవించుటం జేసి వృత్రుండనం బరఁగి త్రిశిరస్కుండును దపోనిష్ఠాగరిష్ఠుండును వేదవేదాంగతత్త్వజ్ఞుండును నగు నీ యన్న ననపరాధు వధించిన బ్రహ్మఘ్ను నింద్రు వధియింపు మని చెప్పి ౧౭

గీ॥ తనయశోకాకులుండయి త్వష్ట వివిధ, గతుల నాయుధములు చేసి
యతులబలున, కాత్మజాతున కిచ్చి యింద్రాదిసురలఁ, బొరిగొనెడి
పూన్కిమైఁ బంచెఁ ద్వరయొలర్ప. ౧౮

వ॥ వడంపడి వృత్రుండు శుభదినమ్మున బ్రాహ్మణాశీర్వచపూర్వకంబుగఁ బితృదత్తం బగు రథం బధిష్ఠించి తిద్దత్తమ్ము లగు ఖడ్గశూలగదా తోమరపరిఘపట్టసాద్యాయుధమ్ములును సహస్రారంబై సుదర్శనంబునుం బోని చక్రమ్మును దివ్యం బగు కవచమ్మును నక్షయతూణీరమ్ములును ధనుర్బాణమ్ములును ధరియించి మున్న దేవతలచే ధిక్కృతు లగు రక్కసులు

తోడుగా శక్రహననార్థమ్ముగా వెడలుటయు దూతలు వైళంబ చని
యింద్రునితో నిట్లనిరి. ౫౯

గీ॥ పుత్రశోకాతురుండు త్వష్ట పుట్టఁజేసె,నినువధించుటకై వృత్రుఁ డనె
డికొమరు, మేరుమందరతుల్యుఁ డమ్మేటి వచ్చె, బలియు రగురక్క
సులు చుట్టు బలిసి కొలువ. ౬౦

వ॥ ఆలోనన వృత్రసైన్యదర్శనమాత్రపలాయమానులై కొంద
ఱు దేవత లచ్చటికి వచ్చి యిట్లనిరి. ౬౧

క॥ దేవా? దేవరపురమున, భావింపగఁ రాక ప్రబలభయజనకంబై
యావిర్భవించె దుశ్శకు, నావళి దైవగతి కేమి యనఁదగు నకటా.

సీ॥ కాకగృధ్రమ్ములు కంకముల్ శ్యేనముల్ "చీచికూచి"ధ్వనుల్ సేయఁ
దొడఁగె, వాహనమ్ములు నీరు వర్షింపఁగాఁ జొచ్చె నేత్రాంచలమ్ముల
నిశలయందు, భవనమ్ములకుఁ బయిపైనుండి రాక్షసు లఱవఁ జొచ్చిరి
వాతహతిచెనయక, ధ్వజములు పడఁజొచ్చెఁ దరుణులు గొంకఱు
నీలవస్త్రమ్ముల నోలిఁ దాల్చె.
గీ॥ వికృతిమెయి నిల్లిలుఁ జరింతు రకట? స్వప్న, మందుఁగాంతల రక్క
సు లడఁచి కొప్ప,లీడ్చునట్లగు భూకంప మెనయు నక్క, లఱచు న
రటలు పుట్టు గృహమ్ముల౯దు ౬౩

వ॥ అని దివిజులు పల్కిన నింద్రుండు భయాతురుండై బృహ
స్పతిం గని యిట్లను. ౬౪

క॥ ఇల నలకాపాతమ్ములు, వొలుచు నభస్థలమునుండి పొరిఁబొరి వాతం
బులు దారుణగతి దగునిఁకఁ,గల తెఱఁగుం దెలిసి శాంతిగావింపఁగదే.

వ॥ నావుడు గురుం డిట్లనియె.

గీ॥ నెట్టపంటఁగఁ జంపితి నిరపరాధుఁ, డైనమునివర్యు నీకు నద్దాన నేమి
ఫలము సమకూరె నిప్పు డప్పాపకర్మ,మేల నినుఁ గట్టి కుడుపక తే
ల విడుచు. ౬౬

క॥ ఏపనినైనను దగఁ దా, నోపిపిచారించి చేయు టొప్పుగుఁ గాదే

నాపదలకు మూలంబై, కాపుర మగు వాని బ్రతుకు గష్టమ్ములకున్.

గీ॥ మోహలోభమ్ములం జేసి మొదల బ్రహ్మ, హత్య మెడఁ గట్టికొంటి వే
మందు నిన్ను, ఫలము వైళమ కనుపట్టు నలఘుపుణ్య, పాపముల
కను పెద్దలపలుకు వినవె. ౬౮

క॥ అరయన్ వినుపరపీడా, పరాయణుఁడు సౌఖ్యములను బడయఁడు నీకుం
బరిభూతికిఁ దఱియయ్యెన్, గరము నవధ్యుండు వాఁ డఖండుఁడు
బలిమిన్. ౬౯

ఆ॥ వె॥ త్వష్ట యిచ్చె నాయుధములు వానికి నీదు, వజ్ర మొక్కఁ డానిపా
టి గాదు, వేయిమాట లేల? వృత్రుండు మీపాటి, వాఁడు గాఁడు
మేటి వానిధాటి. ౭౦

క॥ దేవేంద్రప్రళయమ్మున, కై వచ్చుచున్న వాఁ డహంకృతిమైనాఁ
గా విని మునులును యక్షులు, దేవతలును బరుగు లిడిరి దిగు లెదఁ
గదురన్.

వ॥ సదనమ్ములన్ విడిచి పలాయనం బొనర్చునమరులం గని యింద్రుండు చింతాపరుండై సేవకుల కిట్లను. ౭౧

క॥ పిలువుఁడు రుద్రులను దినకరుల వసువుల ధనదయమవరుణులన్
"మీరల్, దలరక విమానములపై, నెలకొని సన్నద్ధులై యనికిరం"
డనుచున్. ౭౨

వ॥ ఇట్లు నియోగించి యతండు బృహస్పతి పురస్సరమ్ముగా గజారూఢుండై సంగరమ్మునకుం జనియె నంత దేవతలును దమతమయాయుధమ్ములతో బిఱుందన చనిరి. ౭౩

గీ॥ వృత్రుఁడును దానవులతోడ వేడ్కఁ మెఱయ, నరుగుదెంచెను మాన
సోత్తరసమీప, మునకు నప్పర్వతమ్మున మొనసె రెండు, సేనలును
వృత్రవాసవుల్ చెలఁగి యచట ౭౪

గీ॥ ఒక రొకరిఁ జంప నుంకించి యుత్కటముఁగ, బరిఘపట్టసకరవాలపాశ

బాణ, శక్తిముఖసాధనమ్ముల సంగరమ్ము, సలిపి రాకనూఱువత్సరమ్ము
లోకరీతి. ౨౫

వ॥ ఇట్లు మానుషపరిమాణమ్మున శతవత్సరమ్ములు సంగరం బభం
గురమ్ముగాఁ బ్రవర్తిల్లిన నది సర్వలోకభయంకరం బయ్యె నంత. ౨౬

చ॥ వరుణుఁడు పాఱె నాపయిని వాయుగణంబు చలించె వెన్కకుం
దిరిగె జముండు; పావకుఁడు దీప్తికిఁ దక్కెఁ గ్రమక్రమమ్ముగా
సురపతికిం బలాయనము చొప్పడె నంకఁట నిట్లొనర్చి ని
ర్జరమథనుండు వృత్రుఁడు వెసం జని తండ్రికి మ్రొక్కి యిట్లనున్.

మ॥ వరుణుం దోలితి వాసవుం గెలిచితిన్ వంచించితిన్ వాయువున్
సరసీజాప్తు నడంచితిన్ జ్వలనుపై సంరంభముం జూపితిన్
సురలన్ రేఁపితి 'భీతమారణ' మటంచుం జంప నిం దొక్కనిన్
హరిభీతిం బడునేన్గులై రి రిపులుద్యద్భ్రుతి నాధాటికిన్. ౨౮

గీ॥ ఇంద్రుఁ డరిగెఁ బదాతియై యేన్గుఁ బట్టి, కానుకగఁ దెచ్చితిని దీనిఁ
గనుము దేవ, యేమి యొనరింతువివరించియెఱుఁగఁజెప్పుము, మఱ్ఱ
రంబేనిఁ జేయుదుఁ దొడరి దాని. ౨౯

వ॥ అనుకుమారునకుఁ ద్వష్ట సంతుష్టుండై యిట్లను.

గీ॥ కన్నవారలలోనఁ బొగడ్త కెక్కి, మానసజ్వరము పోడి మనుట
గల్గె, నీపరాక్రమమహిమ వర్ణింపఁ దరమె, జీవితమ్ము ఫలించె సుస్థి
రుఁడ నైతి. ౩౦

వ॥ ఇంక నీకుఁ గర్తవ్యంబు విను మెప్పటికినిఁ బాకశాసను విశ్వ
సింపఁ దగదు గావున నతనిదుస్సాయమ్ములకుఁ దలరక చతురాననుం
గుఱిచి తపం బొనరించి యవధ్యుండవై యింద్రు నడంపుము. ౩౧

గీ॥ తపము యశ మిచ్చు బల మిడుఁ దాప మడఁచు, లచ్చి నొడఁగూర్చు
రాజ్యవిలాస మొసఁగుఁ, దపమిడనిదొక్కటియు లేదు దాని సలుపు,
మయ్య! యవధానివై శక్రు నడఁపుమయ్య. ౩౨

ఉ॥ కంటికి నిద్ర రాదు సుతఘాతుకుఁడైన బలారిచేత నా
కంటికి బుద్ధి పోదకట? కల్మష మించుకయేని లేక మి
న్నంటుగతిన్ మహాతపము నందె తనంత వసించుపుత్రకున్
గంటకుఁడై హరించె నిఁకఁ గల్గునె శాంతి కుమార? నామదిన్. ౧౩

వ॥ అను తండ్రి యానతిం గొని వృత్రుండు క్రోధావేశమ్మున
గంధమాదనమ్మున కరిగి. ౧౪

చ॥ అమరధునిన్ మునుంగుచుఁ గుశాసనమందు వసించి వారిపా
నము మొదలన్నియున్ విడిచి న్యాయగతిన్ బొలుపొంది యోగమం
దు మనము నుంచి యవ్యయునిఁ దోరపుశ్రద్ధ మెయిం గుఱించి చే
సె మునులు మెచ్చఁగాఁ దపము చిత్తమునన్ భయమందె నింద్రుఁడున్.

వ॥ అట్లు తని తపమ్మునకుఁ దలంకి దివిజేశ్వరుండు యక్షకిన్నరపన్నగ
విద్యాధరసహితమ్ముగా నచ్చరలం బనిచిన వార లొనరించు విఘ్నకృత్యము
ల కతండు చలింపక సుస్థిరుండై యుండె నంత వారలును నింద్రుకడ
కరిగి యతండు మాకు వంచింపఁ బాటివాఁడుగాఁ డని మిన్నకుండి రట్లు
తప మొక్కనూఱువత్సరమ్ము లొనర్చినఁ బితామహుండు హంసారూ
ఢుండై యతనికిఁ బ్రత్యక్షమ్మై యిట్లనియె. ౧౬

ఉ॥ నీదుతపోవిశేషమున నెమ్మది సమ్మద మందెఁ ద్వష్ట్రుదా
యాద? సుఖమ్ములం జెలఁగుమయ్య? యిఁకన్ దపముం ద్యజించి నీ
కేది యభీప్సితంబు తగ నిచ్చెదఁ గోరఁగదయ్య? నా నతం
డాదరమేదురత్వఘటితాంజలియై రచితప్రణాముఁడై. ౧౭

క॥ ఇంతకుఁ బూర్వము ముదిత, స్వాంతుఁడనై దేవపదము సాధించితినేఁ
డంతకు నెక్కుడుగా దే, చింతితఫలదంబు నీదుసేవ లభించెన్. ౧౮

వ॥ ధన్యుండ నైతి నాకు వరంబు నొసంగ నిచ్చయేని లోహ
కాష్ఠశుష్కార్ద్రవంశ నిచయమ్ములచేతను నపరమ్ము లగు శస్త్రమ్ములచేత
ను మృతి లేకుంటయు సంగరమ్మున మద్వీర్యమ్ము నానాఁటికి వృద్ధినొందు
టయు ననుగ్రహింపుము నావుడు విరించి యటు లగుఁ గాక యని తన

భువనమ్మున కరిగె వృత్రుండును సంతసమ్మునఁ దనతండ్రికడ కరిగి కడచిన దెల్ల నుడివిన నతం డిట్లను. ౮౯

గీ॥ భద్రమగుఁ గాక నీకు నిర్భయుఁడవగుచు, నగ్రజాతుఁ ద్రిశీర్షుని ననపరాధు । నెట్టపంటఁగఁ జంపినయట్టి యింద్రు, బ్రహ్మఘాతుకు వధియించి ప్రబలుమయ్య. ౯౦

గీ॥ బ్రతికియున్నప్డు మాటను బాటి చేసి, మృతి గనినతద్దినమున విస్తృతముగాఁగ, నన్నదానం బొసంగి పిండాదికంబు, గయ నొసఁగువాఁడు పుత్త్రుఁడు గాఁగలాఁడు. ౯౧

క॥ కావున నాయాపతిఁ గొని, వేవేగ వధింపుమీ? దివిజవల్లభుఁ బాపాపహుఁడై నీయన్నన్, గేవలసుకృతపరిచారుఁ గీటడగించెన్. ౯౨

వ॥ ఇట్లానతిచ్చిన వృత్రుండు దుందుభిఘోషమ్ములు సెలంగ శంఖారావంబు లలర మహాబలసంయుతుండై రథారూఢుండై బయలువెడలి తనసైనికులఁ గని తప్పక యింద్రుని వధించి సురరాజ్యంబు గైకొందు నని పల్కుచు నమరావతిం దన సేనానివహమ్ముల నదల్చుచుఁ జనునంతట నింద్రుండును నెఱింగి యుద్ధసన్నద్ధుండై లోకపాలసహితమ్ముగా మొగిసి గృధ్రవ్యూహంబు పన్ని నిలిచె. ౯౩

క॥ ఇరువురకుఁ బరస్పరవిజ, యరమాలోలురకు శస్త్రహతిగళదసుర క్తరుచిఖచితదేహులకున్, బరమాద్భుతరీతి రణము వఱలె నృపాలా.

క॥ దివిజులు దైత్యులు రణవై, భవ మెల్లరు మెచ్చఁ బరశుపరిఘాదులను క్కువెలయఁగఁ గొట్టుకొని రొక్కవిధమ్మున నక్కజమ్ముగా జయకాంక్షన్. ౯౫

వృత్రుండింద్రుని మ్రింగుట.

వ॥ ఇట్లు సంగరంబు జరుగునెడ వృత్రుండు క్రోధదీప్తుండై యింద్రుం బట్టుకొని వక్త్రమ్మునం దిడికొనుటయు దేవతలు పరమార్తులై శక్రునికి నాక్రోశించుచు బృహస్పతికడ కేగి తద్విముక్త్యుపాయంబు వచియింపుమని వేఁడుడు నతం డిట్లను. ౯౬

క॥ ఏ నేమి సేయఁగల నవ్వానిముఖాంతర మనుపెనుబంధనమున స
ప్రాణుండై యిప్పటికిని, దీనుండై యున్నవాఁడు దేవపతి దగన్.

వ॥ నావుడు సుర లందఱును యోజించి జృంభిక యనునొక శక్తిం బుట్టించిన నయ్యది యవ్వానిముఖం దావేశించి యావులింతం గలిగించె. ౯౮

క॥ వివృతాస్యుఁ డయ్యె వృత్రుఁడు, దివిజపతియుఁ దత్క్షణంబ తెరలి
వయిఁ బడెన్, గవిసి సురలెల్ల నానం, దవిభవమున మునిఁగి తేలి తని
సిరి మిగులన్. ౯౯

వ॥ నాఁటంగోలె జృంభిక సర్వప్రాణిసంస్థితయై యిప్పటికిం జొప్పడెడిఁ బదంపడి వృత్రుండొక్కఁ డొకకేలనను నింద్రాదు లందఱు నొకవైపునను నిలిచి ఘోరయుద్ధం బొనర్పఁ బదివేలవత్సరమ్ములు గతించె.

క॥ వరమదగర్వితుఁ డగునా, సురవైరికి నోడి పాఱె సురపతి చింతా
భర మడర నుండె నంతట, నరుదెంచెన్ దివిజవైరి యమరావతికిన్.

గీ॥ నచ్చిప్రాసాదములు నుపవనము లేన్ను, లచ్చరలుఁ గామధేనువు నది
యిదియన, నేల? స్వర్లోకమునఁ గలయెల్లరత్న. సంచయము తాన
కైకొని మించె నెలమి. ౧౦౨

వ॥ వృత్రుం డిక్కరణి దేవపదం బేలుటకుఁ దండ్రి యానందించె సురలు స్థానభ్రష్టులై యజ్ఞభాగమ్ములు లేక తత్తద్గిరివరమ్ములపాలై యఱిగి యచ్చటిమునీంద్రులతోఁ గర్జం బేమని యోజించి తదనుమతమ్మునఁ గైలాసమ్మున కేగి మహాదేవుం బ్రార్థించి ప్రసన్నుఁ డగునాతని కిట్లనిరి.

గీ॥ దేవనగరంబు రాక్షస దేశమయ్యె, నప్సరఃకాంత లాదిగ నఖిలము
నకు, వృత్రుఁడధినేత యతనికి వెఱచి నీదు, శరణుఁ జొచ్చితి మిఁకఁ
గృప సలుపు మీశ. ౧౦౪

క॥ స్థానభ్రష్టులమై చెం, తానియతులమైనమమ్ము దరిఁ జేర్చి కృపా
ధీనమతిఁ బ్రోవవేయనఁ, గా నతఁ డిట్టు లను దివిజగణములతోడన్.

గీ॥ కంజజపురస్సరమ్ముగాఁ గదలి మనము, హరికడకుఁ బోద మాతఁ డె
ట్లైన వీనిఁ, జంపుఁ గపటప్రచారవిశారదుండు, కరుణ గలఁడు మహా
త్ముఁ డఖండబలుఁడు. ౧౦౬

వ॥ అని చెప్పి బయలువెడలిన సందఱును వైకుంఠమ్మున కరిగి యద్దేవుం బురుషసూక్తవిధానమ్మున యజించిన భక్తవత్సలుం డతండు ప్రత్యక్షమై వారలఁ దగుగతి మన్నించి యిట్లనియె. ౧౦౭

క॥ ఏమిది? మీరలు శంకర, తామరసోద్భవులతోడఁ దరలి ననుఁ గనన్
బ్రేమించి వచ్చితి రనన్, దామోదరుతోడఁ బలుకఁ దలఁపఁ డొక
రుఁడున్. ౧౦౮

వ॥ అట్లు చింతాదంతురులై ప్రత్యుత్తరం బొసంగ నేరనిసురలకు జగన్నాథుండు గరుణార్ద్రుండై యిట్లను. ౧౦౯

గీ॥ చెప్పఁడీ మీకు వచ్చినసేగి యెట్టి, దైన సద్దానికి నొనర్తు యత్న
మనుడు, సురలు ముకుళితకరు లయి హరికి ననిరి, నీవ యెఱుఁగుదు
వన్నియు దేవదేవ. ౧౧౦

గీ॥ వామనాకారమున బలి బద్ధుఁ జేసి, యింద్రుని సురాధిపతిఁ జేసి యె
ల్లలోక, ములను ద్రిపదమ్ములుగఁ జేసి మున్ను మమ్ముఁ, గాచితివి
దైత్యులెల్లరు కలఁక చెంద. ౧౧౧

వ॥ తదపహృతం బగునమృతమ్ము మరలం గొని సుఖవర్తనులమై నాఁటనుండి నాకమ్మున నుంటి మనునంత విష్ణు విట్లను. ౧౧౨

గీ॥ తెలిసికొంటిని మీదగుకలఁక తెఱఁగు, వాఁడు దెగుసదుపాయంబు వం
చనాది, కముల యోజించి మీకు హితము నొనర్తు, నెట్లయిన దుష్టు
ల హరించుటే వ్రతంబు. ౧౧౩

వ॥ యోగ్యులయెడలనైన సామాద్యుపాయమ్ములు ప్రయోజ్యం బులగుచుండ నయోగ్యులకు నివి యనర్హంబు లెట్లగు నీవృత్రుండు

బ్రహ్మదత్తవరదర్పితుం డగుకతన సర్వభూతావధ్యుండై నిరంకుశమ్ముగ వర్తించుచున్నవాఁడు. ౧౧౨

క॥ సామోపాయమ్మున మన మీ, మానవభక్షకుని జయింప వలయు లే
దా? మనకీతఁ డవధ్యుఁడు, సామాన్యుఁడె వృత్రుఁ డన నసాధ్యుఁడు
కాఁడే. ౧౧౩

వ॥ కావున నెట్లైన నితనితోఁ గపటమైత్రి నెనర్చి విశ్వాస్యమ్ము లగుశపథమ్ములం జేసికొని పిదపఁ బరిమార్పవలయు. ౧౧౪

గీ॥ చనుఁడు గంధర్వులార! వంచన యొనర్ప, నాతనికి నింద్రునకు మైత్రి
యలవరింపుఁ, డేను బవిమధ్యమువనుండి యేరికిని న,గోచరుఁడ నయి
సాహాయ్య మాచరింతు. ౧౧౫

క॥ ఏకపటంబొనరించిన, నాకుటిలుఁడు మైత్రి కొప్పు నయ్యాది మీరల్
గైకొనుఁడు కపటకృత్యము, కాక కుటిలహరణమునకు గతి వేఱున్నే.

వ॥ మీర లెవ్విధమ్మునైనఁ బాప మనక విశ్వాస్యం గావింపు నది పిమ్మట మతిసాహాయ్యమ్మున శక్రుఁ డద్దురాత్ము వధియించుఁ బాపాత్ములయెడ నధర్మవర్తనంబుకతన దోషంబుగలుగ దని చెప్పి మఱియును.

ఉ॥ వామనరూపమంది బలి వంచనచేసితి దైత్యులన్ వృథా
కాముల మోహినీత్వమునఁ గాదె ప్రతారితులం బొనర్చితి
న్నేమముగా వధింప నగునే? రిపు దుస్సహ తేజు బుద్ధి వి
ద్యామహిమమ్మునన్ దగినయట్టియుపాయము పూనకుండినన్. ౧౨౦

వ॥ ఇది యిట్లుండ సర్వకామప్రదాత్రి యగుజగజ్జననిం బ్రార్థించిన నాపె యోగమాయాస్వరూపమ్మున సాహాయ్యకం బాచరించుఁ దన్మాయాబద్ధుండై వృత్రుం డింద్రునకు వధ్యుం డగు నని వెండియు.

ఆ॥ వె॥ ఆపెకరుణగల్గ నఖిలకామమ్ములు, సిద్ధిచెందు నెరుసు చేసెనేని
గలుగ దేరికేనిఁ గార్యసాఫల్యంబు, గొలువుఁ డంబికను నకుంఠభక్తి.

క॥ మును మధుకైటభవధఁ, జ్జనని న్నుతియించి యాకెసాహాయ్యమ్ముం
గొని గాదె వధించితి మీ, రును నయ్యంబన్ భజించి త్రుంపుఁడు
వృత్రున్ . ౧౨౩

వ॥ అని విష్ణువు బోధింప సుర లందఱును మందారద్రుమమండిత
మ్మగుమేరునగరమ్మున కరిగి ధ్యానపరాయణులై యయ్యంబ నిటు సన్ను
తించిరి. ౧౨౪

గీ॥ దేవి? వృత్రునిబాధచే దీనులైన, దేవతలఁ బ్రోవఁగదవమ్మ? దిక్కు
లేక, నీకుశరణంటిమమ్మ? మన్నింపుమమ్మ?, పుత్రుల ననాదరించుట
పోలునమ్మ. ౧౨౫

గీ॥ నీదుభ్రూభంగ వశమున నిలిచి హరియు, హరుఁడును విరించియును
గృతులాచరింత్రు, నిన్ను మించినదైవ మెందేనిఁ గలదె, శరణ మొం
దిన దివిజుల నరయుమమ్మ. ౧౨౬

ఉ॥ ఇమ్ముగ మత్పదమ్ము భజియించి మహావిభవమ్ము నొంది దా
నమ్మద మెక్కి నాదుభజనమ్ము త్యజించినమీరు మత్కటా
క్షమ్మున కెట్లు పాత్రులనఁగాఁ దగదమ్మ? త్వదీయమాయయే
మమ్మిటు చేసె లేకునికి మత్తత మా కెటు లబ్బు శాంకరీ? ౧౨౭

క॥ నుము బాధించుచు మున్న గ్రి, మము దప్పి చరించునట్టి మహిషా
సురునిన్, జముబారి కనిచి యేలితి, వి మహేశ్వరి? యెంత నీకు
వృత్రుం డనినన్. ౧౨౮

క॥ శుంభున్ దదనుజుఁ డైనని, శుంభున్ దదనుచరులన్ విసువ కవలీలన్
గాంభీర్య మెసఁగఁ జంపవె, శాంభవి? వృత్రుండు నీ కసాధ్యుండగునే.

ఆ॥ వె॥ అంబ? నీ వనాదరం బొనర్చితివేని, దైత్యుకతన దీనదశకు వచ్చి
నట్టిసురలఁ గరుణ నరసి స్వశక్తిచేఁ, గాచువాఁ డొకండు గలఁడె
యెందు. ౧౩౦

ఆ॥ వె॥ కరుణ యగ్గలమ్ముగా వృత్రునందు నీ కలరుఁగాక, దుష్టుఁ డైన

కతన, శస్త్రహతులఁ జేసి జనని పవిత్రిత, గూర్చుపోంబ వీనిఁ
గూల్చుమమ్మ? ౧౩౧

గీ॥ వెనుక రణరంగమున నీదువిశిఖపాత, ములను జెందియు వృత్రుని
బలముకలిమి, దైత్యు లమరవనంబు నుద్ధవిడిఁ గొనిరి, నీదుభయ
మేని వారు మన్నింప రొక్కొ. ౧౩౨

క॥ వృత్రుఁడు నీకును మిగులన్, శత్రుఁడ భక్తుండయేని జనని! త్రిజగతీ
నేత్రి? మను నీదుభక్తికిఁ, బాత్రుల నిప్పాటబాధపా ల్సేయునొకో.

క॥ నినుఁ బూజింపఁగ లేదని, యనుకొనకుముపూలుమేమునఖిలము నీచే
తనకాదె యుద్భవించుట,ప్రణతుల మమ్మేలుమమ్మ భవభయహంత్రీ

క॥ వారలు ధన్యులు నిను మె, వ్వారు భవాంభోధిపోతవై ఖరిఁ దగి ము
న్నారాధిత మసుత్వోత్పద, నీరేజాతమ్ము గొల్చి నెగడుదురో వెసన్.

గీ॥ యాజ్ఞికులు వేదవిదులు స్వాహాస్వధాస్వ,రూపముల నొప్పు నిన్నెం
తురి రూఢి మెఱయ,హోమకాలమ్ములందు నీయోగమునన, సురలుఁ
బితరులు ముక్తిని బొరయు చెలిఁగి. ౧౩౬

ఆ॥ వె॥ తల్లి మేధ వీవ దయవీవ శాంతివి, నీవ కాంతి వీవ నిఖిల మీవ
సకల మీవెనర్చిసద్భక్తులకునను,గ్రహముకల్మి నీఁగఁగడఁగుచుందు.

చ॥ అని సురలెల్లఁ దన్నుఁ గొనియాటకు మెచ్చి విభూషితాంగియున్
ద్రిణయనయున్ జతుర్భుజయు దివ్యతరాయుధయున్ సురక్తచం
దనవసనాఢ్యయున్ గుసుమదామసమంచితయున్ బ్రసాదశో
భినియును నై పరాంబ మృదువేషిణి దాఁ బొడకట్టె వారికిన్.

గీ॥ సర్వవేదాంతరూప యజ్జనని ప్రణతు,లైనసురలకు నిట్లను నమరు
లార ?, యేమి కార్యమ్ము గల్గె మీ కెల్లరకును, సుఖముకద? వచ్చు
టేమి నన్ జూచుపొంటె. ౧౩౯

వ॥ నావుడు దేవత లిట్లనిరి.

శా॥ అంబా? వృత్రుని బాధ కోర్వఁ దర మౌనా? వాని నెట్లైన వే
గం బాలోకము చేర్చి మమ్ము సుఖులం గావింపు మారీతి శం

కం బాటింపక విశ్వసించి హితులంగాఁ జూచి మాతోడ మై
త్రిం బూనుఁ సురవైరి యట్టివిధ మేదేనొండు గల్పింపుమా.

క॥ ఏబలమున వృత్రుఁడు మా, చేఁ బడుఁ దత్త్వాదృశంపుఁజేవ గొలిపిబల్
ప్రాబల్య మాయుధములకు, రాఁబాటింపఁదగదే యరాతినిహంత్రీ.

వ॥ అనవుడు జగదంబ యంగీకరించి యంతర్ధానంబు నందె సు
రలును సంతుష్టాంతరంగులై ఋషిసహితమ్ముగా నరిగి త్రిలోకమ్ముల నద
లించువడువునఁ దమ్ము నందఱ మ్రింగుభంగిఁ దీక్ష్ణతేజమ్మునం బొల్చు
వృత్రుం గని సామార్థంబు మునుల నతనియొడకుం బనిచినఁ జని వార
లిట్లనిరి. ౧౪౨

మునులు వృత్రవాసవులకు మైత్రి గొలుపుట.

ఉ॥ వృత్ర! త్రిలోకభీతికర విక్రమ! శక్రముఖామరావళీ
జైత్ర! యజాండమెల్లను వశంబయి యొప్పెను నీకు! యోగ్యతా
పాత్రుఁడ వీవు శక్రుఁడును బండితమాన్యచరిత్రుఁ డిర్వురుఁ
మైత్రి నెనంగినఁ భయము మాను జగమ్ముల కింత యొప్పదే. ౧౪౩

ఆ॥ వె॥ కు నిదుర లేదు నిర్జరపతిభీతిఁ, జేసి నీదుభీతిఁ జేసి యింద్రు
నకుసుఖమ్ము లేదనారతమును మీదు, సంగరమ్ము లోకసంకటంబు.

సీ॥ యుద్ధమొనర్చెడియోధుల కింతయు సుఖము గల్గదు దీని శూరవ
రులు, మెచ్చికొందురు గాని మేటిగ శృంగారభావజ్ఞు లగుమహా పం
డితులు ర, ణమ్మునఁ బెక్కుదోషమ్ములు నెదువుదు రాయాస మవస
రమందు స్నాన, పానమ్ములేమియు భార్యాసుఖవియుక్తి యింద్రి
యార్థగ్లాని యిది యిటుండ॥ గీ॥ జయము దైవానుకూలత జరుగుఁ
బూల, చెండ్లతో నైన యుద్ధంబు చేటున కగు, ననిన శితశరముల
బాధ బడుగ వలెనె, సంసృతిసుఖాపహారణంబు సంగరంబు. ౧౪౪

చ॥ అనిమొనఁ జచ్చువారలకు నబ్బుఁ దుదిఁ త్రిదివం బటందు్రి శ
స్త్రనిహతి నొచ్చి నేలఁ బడి తాపము చెందుచు నక్క లంగముం

దిసఁ గనువారు లేక కడుదీనతఁ జచ్చినమీఁద స్వర్గమో
క్షనికిఁ బ్రియంబె? ప్రేరణకుఁ గాకిది నిక్షువుధర్మవాక్యమే. ౧౪౬

ఆ॥ వె॥ నీకు నింద్రుతోడ నీతోడ నింద్రున, కెలమి సఖ్య మింక నెనసఁ
గుఁగాక,దాన మీకు సుఖ మొదవు యక్షగంధర్వ,కిన్నరాదులకును
గీడు దొలఁగు. ౧౪౭

చ॥ శపథములన్ బొనర్చి దివిజప్రభుఁ డిప్పుడ నీదుచెల్మి ని
ష్కపటముగా నొనర్చు నటు కైకొను మీవును; మధ్యవర్తులై
తపసులు గూర్చువారఁట? ప్రతారణ మిం దొడఁగూడు టెట్లు? స
త్యపరతఁ జేసి కాదె జగమంతయు నిల్చుట యెన్నిభంగులన్. ౧౪౮

చ॥ ధరణి భరించు సత్యరతిఁ దాఁ దపియించు సుఖప్రచారియై
కరువలి వీచు సంద్రములు కట్టునకుం జవదాఁట కుండు స
త్యరతిన కాదె మీరలు యథార్థపరత్వము నంది మైత్రి ని
ర్వ్యాగును సుఖమ్ములం గొనఁగఁ బోలదె మాను లసత్యవాదులే.

వ॥ కావున మీరలు బద్ధసఖ్యులరై శయనాసనక్రీడాదికమ్ముల నొక్కెడన సలుపుచు వర్తించునది నావుడు వృత్రుండు మునులం గాంచి మీర లవశ్యమ్మును నాకు మాననీయుల రెల్లభంగులను మీ మాట పాటింపం దగు నైనను శత్రువునందును శఠునియందును గాముకునందును నిర్లజ్జునందును విశ్వసింపఁ దగదు గాన నింద్రుండు పాపాత్ముండును బ్రహ్మఘ్నుండును నగుట నా కవిశ్వాస్యుండు నావుడు మునులు మరల నిట్లనిరి. ౧౫౦

గీ॥ ఎవఁ డొనర్చినద్రోహంబు నెవఁడు గుడుచు, బ్రహ్మహత్యయుఁ గలు
ద్రావుపాతకంబు, నిష్కృతం బోవ నేర్చు నెందేని మిత్ర, ఘాతు
తుకుని పాతకమునకుఁ గలదె శాస్తి. ౧౫౧

వ॥ అట్లగుట మిత్రద్రోహంబొనర్చి యతఁ డెందుఁ బోయెడి నీ యభిమతం బగుశపథమ్మున కతం డియ్యకొను నయ్యది మా కెఱింగించి యింద్రునకు మైత్రి నొసంగుము నావుడు వృత్రుం డిట్లను. ౧౫౨

గీ॥ ఆర్ద్రమునశుష్కమునఁగాని యశ్మమునను, గాని దారువుచేగాని
కఠినవజ్రి, నిహతిచేఁగాని పగటఁగాని నిశిగాని, ననుసురలుఁదత్ప్రతి
తియుఁ జంపఁ జనదు వినుఁడు. ౧౫౩

వ॥ ఇందులకు సమ్మతంబేని మీాచెప్పినచొప్పున నొనర్తు నను
డు మునులు సురపతి కాచందం బెఱింగించిన నతండు వల్లె యని యత
నికడకు వచ్చి. ౧౫౪

గీ॥ అగ్నిసాక్షిగ మునులెల్ల నరయుచుండ, నొప్పితిని నీదుపల్కులకు
భయులమును, మిత్రులమటంచుఁ బల్కి నావృత్రుఁ డతని, మా
టలకు విశ్వసించుచు మైత్రి గొలిపె. ౧౫౫

క॥ వారలు మిత్రు లనంగను, వారలు సహచర్య సలుపువార లుదధిరా
డ్తీరమ్మున నందనమునఁ,గూరిమిఁ జరియింతు రిచ్చ గొలిపినయెడలన్

వ॥ ఇట్లిరువురకు మైత్రి గలుగుటకు వృత్రుండు సంతసించె
నింద్రుండు తద్వధోపాయమ్ము చింతించుచు రంధ్రాన్వేషణతత్పరుండై
యుండె నిట్లుఁ గొంతకాలమ్ము గడచె. ౧౫౭

గీ॥ తనకుమారుండు వృత్రుండు దనుజవైరి, యైనయింద్రునితో మైత్రి
నాచరించె, ననుచుఁ ద్వష్టప్రజాపతి విని కినుక, వృత్రుకడ కేగు
దెంచె నివ్వెఱఁగు గదుర. ౧౫౮

వ॥ వచ్చి మంతనమ్మునఁ గొడుకున కిట్లనియె.

చ॥ అరి పరదారలంపటుఁ డహంకృతిశాలి పరప్రతారకుం
డరయుచునుండు రంధ్రముల నన్యులసేగికి సంతసించు దు
ర్భరమగు మాతృగర్భమును భంగము సేయఁడె లోనఁజొచ్చి నీ
తిరహితుఁ బాకశాసను మఱింగన క్షేమని విశ్వసించెదో. ౧౫౯

గీ॥ అంటుదును మనయట్టెరే యనఁగరాదు, విశ్వసింతురె వైరుల వెఱ్ఱు
లైన, సందు దొరకినయేని విశ్వాసఘాతు, కుండితఁ డధర్మవర్తి
గాకుండు లెట్లు. ౧౬౦

వ॥ ఇట్లు నానావిధముల బోధించిన నాసన్నమరణుం డగుకతన వృత్రుం డప్పలుకులు చెవిఁబెట్ట డంత నొకనాఁడు సముద్రతీరమ్మున నిరువురుం జరించుచుండ సంధ్యాకాలమ్ము సంప్రాప్తం బగుడు నియ్యది రాత్రి గాని పగలు గాని కాకుంట నిప్పుడ వధించుట పోలు నదియు నుంగాక యేకాకినై యున్నవాఁ డని యెంచి యింద్రుండు హరిం దలంచిన. ౧౬౧

వృత్రుండు చచ్చుట.

గీ॥ అరుగుదెంచి యగోచరుండై పవిం బ్రవిష్టుఁడై యుండెనంత దివిజ
పతియుఁ ద, నమది నేలీల వీని వినాశ మంచుఁ, జింత గొనువాఁడు
ఫేనమ్ముఁ జెంతఁ గాంచె. ౧౬౨

వ॥ సముద్రమ్మునఁ బర్వతోపమమ్ముగాఁ బెచ్చుపెరుఁగునురుఁగుం జూచి యిదిశుష్కమ్మును నార్ద్రమ్మునుం దక్కుంగలశస్త్రమ్ములును గానేర దని నిశ్చయించి దేవిం దలంచుకొని యద్దానిం గ్రహించునాలో నాపెయుఁ దనయంశమ్మందు నిమిడ్చె. ౧౬౩

క॥ హరిసంయుత మగువజ్రము, హరిహయుఁడు నురువునఁ బొదివి య
సురపయి మహోగ్ర, ధురగతిఁ బఱపిన వృత్రుఁడు, గిరినాఁ బడె దాని
హతికిఁ గీటడఁగి నృపా. ౧౬౪

వ॥ ఇట్లింద్రుండు విగతశత్రుండై మునులు నన్నుతింప నమరావతి కరిగి శోకహారిణి యగుజగదంబ కుత్సవం బొనరించి పూజించి దేవ్యుద్యానమ్మున నొకప్రాసాదమ్ము నవరత్నకుట్టిమంబుగ నొనర్చి పద్మరాగమయ మ్మగు దేవీవిగ్రహంబు నిర్మించి యందుం బ్రతిష్ఠించె.

క॥ అలరెడువేడుక నదియు మొ, దలుగఁ ద్రికాలములయందుఁ దద్దయుఁ
బేర్మిన్, గొలుతురు సుర లాయంబన్, గులదైవతముగ నొనర్చి కు
వలయనాథా. ౧౬౬

క॥ “అరి యగువృత్రాసురునిన్, హరియించెన్ బవినిడాఁగి హరి,, యని
హరి యూ, హరిఁబూజ చేసె నానం, దరసాబ్ధి మునుంగు వెల్పుతం
డమ్ములతోన్. ౧౬౭

గీ॥ దేవియును హరియును హరి తవిరి ముగురు, వృత్రు నడఁచిరి శ్రీ
దేవి వృత్రహంత్రి, యయ్యె నక్కారణమ్మున; నమరపతి ప్రథా
నుఁ డగుఁ గానఁ గీర్తి యతనికి వచ్చె. ౧౬౮

వ॥ పదంపడి విష్ణుండు దనపురమ్మున కరిగె నింద్రుండును మిత్ర
ద్రోహభయమ్మున దండడఁ గొనుచు నొకభంగి నుండె మును లీద్రో
హంబు తమకి తనఁ గలుగుటం జేసి పాపభయత్రస్తులై॥ ౧౬౯

గీ॥ అకట ! విశ్వాసఘాతుకుం డైనయింద్రు, సంగతిం జేసి మనము వి
శ్వాసఘాతు,కులమ మునిశబ్దమునకుఁ బంకిలతగలిగె,హరియు మన
యట్టిఁడా యె నే మనఁగవచ్చు. ౧౭౦

వ॥ మంత్రికృత్తును బుద్ధిదాతయుఁ బ్రేరకుండును బక్షకర్తయు
నను వీరలు పాపకారులతో సమఫలభాక్కు లని చెప్పం బడుదురు.

గీ॥ అలరు నాల్గు పదార్థమ్ము లందు నాది, యంతము నశించి నడిమిరెం
డలరుచుండె, ధర్మమనుమాట కేవలదంభ మకట,యెంతమహాసీయు
లందెని యింత నిజము. ౧౭౨

గీ॥ హరి హరినిఁగూడి పాపకృత్యంబటంచుఁ, దలర కీద్రోహ మొనరింపఁ
దగునె యెటేఁగి, వంచనఘటించు టేరికి మంచిపనియె, యరయ రవి
వేకమును స్వార్థమరయువారు. ౧౭౩

వ॥ ఇట్లు పశ్చాత్తప్తులై మునులు తమతమ యాశ్రమమ్ముల కరి
గిరి పిదప వృత్రునిమృతికిఁ ద్వష్ట శోకించి యతని కుత్తరక్రియలు నిర్వ
ర్తించి సురపతి వంచనం జేసి మత్పుత్రకు హరించెఁ గావున దుఃఖ
మొందెడి నని శపియించి మేరుశిఖరమ్మునకుఁ దపమ్మున కరిగె నావుడు
జనమేజయుం డిట్లనియె. ౧౭౪

క॥ తాతా! యింద్రుం డీగతిఁ, బాతకకృత్యం బొనర్చి పరిబలేనొ దుఃఖా
న్వీతుఁ డయి వన్నె దఱిఁగెనొ, చేతము రంజిల్ల నాకుఁ జెప్పం గదవే.
వ॥ నావుడు వ్యాసుం డిట్లనియె.

గీ॥ చెప్ప నేటికిఁ దా నెంత శ్రేష్ఠుఁడైనఁ, గృతశుభాశుభకర్మముల్ గెం
టఁగలఁడే, కొంచెమో గొప్పయో తాము గొలుపుకర్మ, మనుభ
వింతురు మనుజులు నమరవరులు. ౧౨౬

గీ॥ శత్రునకు నిట్టిదుర్బుద్ధి సంతరించి, హరి సహాయము చేసె; మున్నా
రిత్రివేళఁ, దా నెచటి కేగె సమయమ్ము దవులునపుడు, స్వజను లంద
ఱు సంసారసరణి యిదియ. ౧౨౭

ఉ॥ దైవబలమ్ము లేనితఱిఁ దల్లియుఁ దండ్రియు భార్యయుఁ గా సుతుల్
సేవకులున్ సహోదరులు స్నేహితు లొడ్డు నొకించు కేని సం
భావన చేయ రాఫలము పొల్పడుఁ గర్తకు, వృత్రుఁ జంపి య
ద్దేవవిభుం డొకండ తన తేజము గోల్పడె నెన్నిభంగులన్. ౧౨౮

వ॥ తక్కుంగల దేవత లందఱును నిందుఁ డినిఁ గృతఘ్నుం డని
గేలి చేసి నిందింపం జొచ్చిరి. ౧౨౯

మ॥ ప్రతినం జేసి యథార్థతత్పరత విశ్వాసమ్ము గైకొన్న స్నే
హితు నెవ్వాఁడు వధించు నింద్రుఁ డిటుదుష్కృత్యమ్ము చేసెన్ బరిమా
ణత వేదమ్ముల నుజ్జగించి మునులన్ దొదవ్వలన్ డించి సా
గతసిద్ధాంతము పూను నే? తనకు వేడ్కల్ సేయునే యీకృతుల్.

ఆ॥ వె॥ హరికిఁ దక్క నొక్క హరిహయునికిఁ దక్కఁ, గపటకృత్య మిట్లు
గడలుకొల్పి, మిత్రుఁ జంపఁ గల్గు మేటి జగమ్ములఁ, గానరాఁడటంచుఁ
గథలు బలిసె. ౧౩౧

క॥ నరపాల! దేనికతమున, నరులును దనుఁ గాంచి నగుదు రట్టియుప
యశ, స్ఫురణం బింద్రునిమానము, హరియించె నపయశ మెంత
కైనం జాలున్. ౧౩౨

సీ॥ కీర్తిక్షయమ్మునఁ గెరలి యింద్రద్యుమ్నుఁ డఘు మెఱుఁగకయును
నాక మెడలె, స్వల్పాపరాధి యయాతియుఁ బతితుఁడై కర్కట
త్వమ్మును గాంచెఁ బదియు, నెనిమిదియుగములు; భృగుపత్నిఁ దలఁ
ద్రెళ్ల నేసినహరియుఁ బెంపేది తుచ్ఛ, యోనులఁ బడె మఱియును
నాపమునుం డయి తిరిప మెత్తుకొనె నెందేని యొండు॥ గీ॥ కలదె యిం
తకుఁ గష్ట మక్కట ? దశరథ, రాముఁడై భార్య వీడి దుఃఖామయ
మునఁ, గ్రుంగెఁ వృత్రాసురునిఁబొరిగొనినకతన, నింద్రుఁడును బ్ర
హ్మహత్యఁ బెంపేదె నిపుడు. ౧౮౩

వ॥ అట్లు తేజోహీనుండై కొలు వుండక యేకాంతమ్మునఁ జిం
తించుతనపతికిఁ బౌలోమి యిట్లను. ౧౮౪

గీ॥ రిపునిఁ బ్రబలుని వృత్రుఁ బరిమార్చి తింక, వంత గొననేల? సుఖములఁ
బడయకున్న,కారణం బేమి? మఱియు నొక్కరుఁడు రిపుఁడు, ప్రబ
లుఁ డెందును లేఁడుగా! భయము గొనఁగ. ౧౮౫

గీ॥ అనుడు శచి కిట్టులను హరి వనజనయన, శత్రుఁడును లేఁడు సుఖము
ను శాంతిలేదు, బ్రహ్మహత్యాభయమ్మున బడలుచుంటి, నిట్టి నా కిం
క నిశ్చింత యెట్లు గలుగు. ౧౮౬

వ॥ అని వెండియు.

గీ॥ నందనవనమ్ము సుధయు గంధర్వగాన, మచ్చరలనృత్యములు నీవు
నన్యయువతి, చేష్టలును గామధేనువు శ్రీ నెసంగు, కల్పవృక్షమ్ము
నాకు సుఖమ్ము నిడవు ౧౮౭

వ॥ అని చింతావిష్టుండై మానససరోవరమ్మున కరిగి భయంబు
పెంపునఁ బద్మనాళమ్ముం బ్రవేశించి ప్రచ్ఛన్నుండై పరాభూతుండ
గుకతన నేరికిం గనుపడక నీటిపాముచందమ్మున నజ్ఞాతమ్మునఁ జరించుచుం
డె సురలును దమపతిం గానక శోకకర్శితులైరి మఱియును. ౧౮౮

గీ॥ జగ మరాజక మయ్యె వర్షములు దక్కెఁ, బాఁడిపంటలు నశియించెఁ
బ్రబలమైన నదులు కృశియించె వృక్షముల్ నవక మెడలె, రాజు

లేకున్న నొక్కటి రాణ గనునె. ౧౮౯

వ॥ అంత మునులును సురలును యోజించి నహుషునిఁ దమకుఁ బతిగా నొనర్చికొని సుఖ మ్ముండిరి. ౧౯౦

నహుషుండు స్వర్గమ్ము నేలుట.

గీ॥ ధర్మమతియయ్యు నహుషుఁ డత్తఱిని రాజ్య, మత్తుఁడై యచ్చరలఁ
గూడి చిత్తజాత, కేళులం దేలి సౌఖ్యముఁ గింవదంతి, గా వినియె
నింద్రుభార్య చక్కందనంబు. ౧౯౧

వ॥ విని తద్గతహృదయుండై యొక్కెడ ఋషులం గాంచి యిట్లను.

గీ॥ దేవపతి నైతిఁ గద? యేను దివికి నాడు, సేవ కింద్రాణి రాదేల? చెచ్చె
ర సుర, వరుల నంపించి పిల్పింప వలయు నిపుడ, హితము నా కిచ్చ
గింతు రయేని మీరు. ౧౯౨

వ॥ అనవుడు దేవర్షులును దేవతలును జింతాక్రాంతులై శచి కడకుం జని వినమ్రులై యిట్లనిరి. ౧౯౩

క॥ వినుమమ్మ? నహుషు నమరుల, కినుఁగా నొనరించికొంటి మే; మాతఁ
డు నిన్, దనమనమునఁ గామించెన్, ‹‹గొని రం››డనె నెదురుచెప్పఁ
గోపించు నికన్. ౧౯౪

వ॥ నావుడు శచి చింతించి బృహస్పతిం గాంచి మహాత్మా? నహుషునికతన భయంబడి నిన్ను శరణంబు సొచ్చితిఁ గాపాడు,, మనవుడు నతం డభయం బొసంగి యిట్లనియె ౧౯౫

ఉ॥ కేవలకామమోహితుఁ డకించనుఁ డున్నదుఁ డట్టివానికై
దేవి? మహాపతివ్రత నధీనగ ని న్నొనరింతునే? భయం
బీవు త్యజింపు మిన్నిటికి నేఁ గలుగన్ నహుషుండు దుష్టుఁ డిం
కేవిధి నిన్నుఁ బొందు? మద మెక్కెనె రాజ్యముకల్మి వానికిన్.

వ॥ పదంపడి యింద్రాణి బృహస్పతి శరణంబు చెందె నని విని నహుషుండు కోపించి సురలం గాంచి ౧౯౬

క॥ సురలారా! చంపవలెన, గ్గురునిన్ దుష్టాత్ము నాదుకోరిక యు వృథా
గ రచించునె? నావుడు ముని, వరులు సురలు గలిసి యిట్లు వలికిరి కడఁకన్.

క॥ కోపము విడువుము దేవా, పాపమునన్ బుద్ధి చొనుపఁ బాడియె? వినలే
దా? పరదారాగమనం, బాపదలకుఁ దా వధర్మ్య మని యనుశ్రుతులన్.

ఆ॥ వె॥ శక్రిపత్ని మిగుల సాధ్వి మహాభాగ, తనదు భర్త జీవితగతినుండ
నిన్నుఁ బొందు టెట్లు నీవు త్రిలోక వి, భుండ వయ్యు ధర్మము వి
డఁ దగునె. ౨౦౦

గీ॥ రాజు ధర్మమ్ము విడిచినఁ బ్రజల ధర్మ, వర్తనులు గారె శాస్త్రముల్
వమ్ము గావె, శచికిఁ దల దాఁటఁ గల్గినచక్కఁదనము, గల్గువేశ్యలు
లేరె నీకామమునకు. ౨౦౧

క॥ రతి శృంగారమ్మునకున్, గతి రతి యున భోగకాంక్ష కాంతకుఁ బతికిన్
మతిగల్గినరసము బలా, త్కృతియైన విరసము దాని నెనయరు రసికుల్

గీ॥ ఉత్తమపదంబు గైకొని యున్న నీకు, బాపములకెల్ల యగులాఁతిపడఁ
తిపొందు, తగద యాయుఃక్షయం బగు దానికతన, గలుగు నధమా
ధమమ్ముగుగతి నరేంద్ర! ౨౦౩

ఉ॥ నా నహుషుండు వల్కెఁ బరనాగులఁ బొందఁగ రాదె? గౌతమ
స్త్రీ నెటు పొందె నిందుఁడు? హరించెఁ గదా? గురుభార్యఁ జంద్రుఁ
డప్డీనియమమ్ములం బలుకు నెల్లరు మీ రెటఁబోతి? రొడ్లకున్
దా నెటు పల్కు నప్పగిదిఁ దా నయి చేయఁగఁ జాలఁ డొక్కఁడున్.

క॥ మతినొప్పక యున్న బలా, త్కృతినై నం దెందు పొందు దేవపతి సతిన్
బ్రితిచెప్పకుఁ డిట్లయినన్, హితమగు నిరువురకు సుఖము లెసఁగుఁ
గ్రమమునన్. ౨౦౪

వ॥ ఇట్లు మదనాతురుం డగు నన్నహుషునికి మాఱాడ నోడి
మంచి దని వారలు బృహస్పతి పాలికిం జని కృతాంజలులై యిట్లనిరి.

క॥ అనఘా! నిను శరణుఁ జెందిన, దని యెఱుఁగుదు మైన నీపెనాతనికడకున్
గొనిపోవలె నిందు ప్రినిఁ గా, నొనరించి తదాజ్ఞ దాఁటుటొప్పునె మనకున్

ఆ॥ వె॥ ఇందుఁ డైనయతని కెల్లరయట్ల యి, త్తరుణి ధనమ కానఁ ద
నకుఁ దాన, యగుచు వలచెనేని యది సరసంబగు,నట్లొనర్పఁ జేయు
మయ్య నీవు.　　౨౦౮

ఆ॥ వె॥ అనుడు గురుఁడు పల్కె నతిపతివ్రత నన్ను, శరణుఁ జెందె నిట్టి
నతినివిడిచి, పాప మంద నాకుఁ బాడియె శరణాగ, తుల విడుచుట
కన్న దోసమున్నె.　　౨౦౯

క॥ అనవుడు దేవత లిట్లని, రనఘా! యేదేని నొకయుపాయమ్మున నా
తనికోప మడఁపఁగావలె, నన గురుఁడిట్లనియె దేవతావళితోడన్.

వ॥ ఇట్లని యీామె యతనిసన్నిధికి వచ్చి యొకసమయం బొన
ర్చు॥ నాపతి మృతుం డయ్యె నని తెలిసినయపుడ నిన్ను వరింపం గల
దాన నట్లు కాని నాఁడు జీవద్భర్తృక నగునే నిన్నెట్లువరియింతుఁ గా
వున మత్పతి నన్వేషించుపొంటెఁ జనియెద నని యీాగతి నతని వంచిం
చి నాయనుమతి నిందాన్వేషణమ్మునకుం గడఁగు ననుడు బృహస్పతి
పురోగములై దేవత లందఱు నహుషునికడ కరిగిన నాకృతిమవాస
వుండు వారిం గని సంతసించుచు శచి నుద్దేశించి యిట్లనియె.　　౨౧౧

క॥ తక్కు సురలెల్ల నన్నుఁ, న్మక్కువ నాథునిఁగఁజూచి మన్నింతురు నీ
విక్కృతికి సమ్మతించిన, నిక్కపువాసవుఁడ నగుదు నీరజనయనా.

ఉ॥ నావుడుఁ గంప మంది లలనామణి యిట్లని పల్కె లజ్జమై
దేవ! సురేంద్ర! మత్పతిగతిం గనరామిఁ గృశించి యుంటి స
ద్భావ మభావముం దెలియ వచ్చెడిదక్కను దాళుమయ్య నా
కీపర మిమ్మనంగ నతఁ డియ్యకొనెన్ విడిచెన్ శచీసతిన్.　　౨౧౩

వ॥ ఇట్లు శచి చే విమనం బడి యాాపె సురలం గాంచి యిట్లను
మీరందఱును నాదాజ్ఞం జేసి పత్నిసహిత పూర్వకమ్ముగ నింద్రునిగతి న
న్వేషింపుఁ డనవుడు వారలందఱు నొక్కెడఁ గూడి యోజించి విష్ణు
లోకమ్మునకుం జని యతని సన్నుతించి యిట్లనిరి.　　౨౧౪

ఆ॥ వె॥ దేవ! బ్రహ్మహత్యఁ దేజమ్మునకుఁ జెడి, యెల్ల భూతముల కదృ
శ్యుఁ డగుచు, నేడనో యడంగె నిందుఁ డాతనికి మా, కును మహా
త్మ! గతి వగుము కడంగి. ౨౧౫

క॥ నీయానతిఁగొని మాయో,పాయమ్మున వృత్రుఁ జంపి బ్రహ్మఘ్నుండై
యేమెడడాఁగెనొ సురపతి,పాయక కనఁ జేసి మమ్ముఁ బాలింపు హరీ

వ॥ నావుడు విష్ణుండు హయమేధం బొనర్చితిరేనిఁ దత్పుణ్య
మ్మునఁ బావితుండై యిందుఁడు మీకుం బతి యగు. ౨౧౬

గీ॥ అశ్వమేధమ్ముచే జగదంబ ప్రీతి, నంది హరియించు బ్రహ్మహత్యాద్య
ఘముల, శచియుఁ బరశక్తి పూజలు సలుపుఁగాక, లబ్ధభర్తృక యగుఁ
బొంటె లలితగతుల. ౨౧౭

వ॥ నహుషుండును మాయామోహితుండై స్వయంకృతాపరా
ధమ్మున నైశమ పదభ్రష్టుం డగుఁ బొం డనినసురలు బృహస్పతిసమేత
మ్ముగా నతనిచెప్పినచొప్పున నరయుచు నిందుఁ డున్నెడ కరిగి వానిం
గాంచి హయమేధం బొనర్పఁ జేసిన నంతఁ బావితుండై యతండు బ్ర
హ్మహత్యా పాతకమ్మును విభజించి నదులయందును వృక్షములయందును
స్త్రీలయందును బృథివియందును గిరులందును జొనిపి సమయమ్ము నర
యుచుఁ దజ్జలమ్మునన వసింపుచుండె నంత దేవతలును దమతమపొందు
పట్లు కరిగిరి పిదప నొక్కనాఁడు. ౨౧౯

క॥ విరహాకుల యయి శచి య, గ్గురువరుతోఁ బల్కె నేలొకో రాఁడు
సురేశ్వరుఁడు హయమేధ మొనరిచి, పరిపూతుండయ్యుఁ జెపు
ముపాయము నాకున్. ౨౨౦

వ॥ నావుడు బృహస్పతి యిట్లను భక్తిమై జగదంబిక నారా
ధించితివేని నీపతి యచిరంబ నీకుం బొడకట్టు నంతియ కాక నహు
షుండు తన్మాయామోహితుండై పదభ్రష్టుండును నగు నని మంత్రం
బుపదేశించిన. ౨౨౧

క॥ తాపసివేషము గొని స,ర్వాపద్ధారిణిఁ బరాంబ నర్చించినఁ దా
నాపడఁతి కొక్కనాఁడు ద, యాపరతన్ దర్శనంబునా పెనొసంగెన్

సీ॥ కోటిసూర్యులఁ బోలి కొమరారుకాంతితోఁ జంద్రకోటుల నేలు
శైత్యమొలయఁ, గోటివిద్యుత్తుల మీటుబల్ తళుకుతో వేదముల్
నాలుగు వెంటరాఁగ, స్వచ్ఛముక్తాదామ సంభూషితాంగియై కను
లు మూఁడును గాంతి గడలుకొనఁగ, బాశాంకుశాదులు బాహులఁ
దనరఁ బ్రసన్నవక్త్రాంభోజశాలిని యయి॥ గీ॥ జనని ప్రత్యక్షమై శచీ
సతికిఁ బల్కె, నబల? నీపూజ నానందమబ్బె నాకు, వరము గోరు
ము నా నామె పతిసమాగ, మంబు నహుషునికిఁ వినాశంబుఁ
గోరె. ౨౨౩

వ॥ అనిన జగదంబ యొక్క దూతికం జూపి దీనివెంబడి నరుగు
మియ్యది నీపతిం జూపు నని వెండియు. ౨౨౪

గీ॥ విశ్వకామాఖ్యచేతను వెలయునాము, మూర్తి వొల్పెడిమానసమున
సురేంద్రుఁ, డున్నవాఁ డట కేగుమీయువిదతోడఁ, గనుఁగొనుము
మోద మందుము కమలనయన. ౨౨౫

శచి యింద్రునికడ కరుగుట.

వ॥ నహుషుండును మన్మాయామోహితుండై స్వల్పకాలమ్మున
బదభ్రష్టుండు కాఁగలఁ డని చెప్పి యాపె యంతర్ధానమ్ము నొందె. ౨౨౬

ఆ॥ వె॥ అంబదూతి శక్రునంగనఁ గొని పోయి, మానసాంతరమున మ
గ్నుఁ డైన, యింద్రుఁ జూపె శచియు నింతింతనఁగ రాని, సంతసమ్ము
నొందె జనవరేణ్య. ౨౨౭

వ॥ ఇట్లు సంతసం బందియుఁ బతి దుర్గతికిం జింతించుచు నక్కమలా
క్షిం గని యింద్రుం డిట్లను. ౨౨౮

క॥ కమలేక్షణ? యిచ్చటి కే, క్రమమున వచ్చితివి భూతగణములకు నదృ
శ్యముగ గతినున్ననావా, సము నీకెట్లెఱుఁగనయ్యెఁ జయ్యనఁ జెపుమా

వ॥ అనిన శచి యిట్లను జగజ్జననికరుణం జేసి నిన్నుం జూడఁ
గంటి నీకొక విశేషంబు వినుము ౨౩౦

క॥ సురలం దఱు నహుషుని దేవరయాస్థానమున నిల్చి వైభవమెసఁగన్

బరిచర్యసలుపుచుండిరి,మరియాదకుఁ దక్కువాఁడు మమతయెలర్పన్

క॥ వరియింపుము ననుఁ బతిగా,సురేశ్వరుఁడ నే నటంచు సొలవక కామా
తురుఁడై ప్రతిదినము ననున్, బరిపరి మోమోట పెట్టి బాధించు
నొగిన్. ౧౩౨

క॥ నావుడు దేవేంద్రుం డను, దేవీ! వగవకుము నేఁ బ్రతీక్షించెద మో
దావహ మగుకాలమునకు, నేవానికి దాఁటఁజెల్లునే కాలగతుల్.

వ॥ నీవునననుకూలకాలంబు ప్రతీక్షించుచు స్వస్థచిత్తవై యుం
డుము పొమ్మనవుడు శచి దీనాననయై యతని కిట్లను. ౧౩౪

చ॥ ఎటు నిలువంగ నేర్తు సురలెల్లరు మానులఁ గూడి రాగలం
పటు వరదానగర్వితు నపాస్తనయున్ బతిగా వరించి య
క్కటా! నను వానిఁ బొందు మనఁ గాచెడివాఁడు గురుండు దక్కలే
కిటు చనుదెంచితిన్ మరల నేఁ జనినన్నను బల్మిఁ బట్టఁడే. ౧౩౫

క॥ ఆరయఁ బౌలుఁడు విమలా, చారుఁడు విద్యాధికుండు సత్తముఁడు
గురుం, డేరీతిఁ గావఁ గలఁ డక, టా! రాజగునహుషు బారి కందక
యుండన్. ౧౩౬

ఆ॥ వె॥ కులటనైన వానిఁ గాని సుఖమ్ముల నంద,నిచ్చగింతు నకట!
యీపతివ్ర, తాత్వ మెంత దీనదశ దెచ్చె నని వగ, నగడు చెందు
సతికి ననియెఁ బతియు. ౧౩౭

వ॥ నీ కుపాయం బొండు చెప్పెద నాలకింపుము.

క॥ శీలమున మానరక్షణ, మేలలన యొనర్చు నద్దియే సతి భర్తల్
పాలింపఁ బతివ్రతలగు,లీలావతు లెందఱేని లేరె జగమునన్. ౧౩౮

క॥ కావున శీలము తోడుగ,నీ వుండుము పొమ్ము వాఁడు నిన్ను బలిమిమై
నేవేళఁ బట్టఁ దివురునొ,యావేళన్ బలుకు మిట్టు లామూర్ఖునితోన్

వ॥ "నీవు ఋషియానమ్మున నాయెడకు వచ్చితేనినీయందు బద్ధా
నురాగనై యే నిన్ను వరించెద" నంటివేనిఁ గామాంధుం డగువాఁడు

ను మునుల నియోగించి క్రోధాకులు లగువారిశాపమ్ముకఁ బదభ్రష్టుం
డగు నిదియునుగాక. ౨౮౦

ఆ॥వె॥నిర్నిమిత్తకరుణ నెగడెడిజగదంబ, భక్తి మీఱఁ గొల్చి భద్రదా
త్రి,మైనయాపెకతన నందుము సంసిద్ధి,గురునివాక్యమందు గుఱుతు
గలిగి. ౨౮౧

వ॥ అనునాతనిపల్కులఁ కియ్యకొని శచియు నహుషునిపాలికిం
జనఁ గామాంధుండగునాతఁ డాపె కిట్లను. ౨౮౨

చ॥ కుశలమె నీకు సత్యమునకుం జవదాఁటనిదాన?నీయెడన్
వశు నను దాసు సత్యగతిఁ బాలన చేయఁగ వచ్చితే? చతు
ర్దశభువనమ్ము లేలినముదం బొకపాలిది యొక్కపాలు దు
ర్దశఁదొలఁగించి నన్ మదనదగ్ధునిఁ జల్లనిదృష్టి నేలుమా. ౨౮౩

ఆ॥వె॥నీయభీష్ట మెద్ది? నేనిర్వహింతు ని,క్కమ్మునొడువు లజ్జగాంచ నేల?
యనుడు దేవదేవి యఖిలంబు సిద్ధంబ, లేదు కోర నొండు లేశమేని.

వ॥ ఐనను నా కొక్క మనోరథమ్ము గల దయ్యది నిక్కమ్ముగ
నెఱవేర్చెదేని నొడివెద నావుడు నహుషుం డెంత యసాధ్యంబేని నిర్వ
హించెద నొడువు మన శచి యాతని కిట్లనియె. ౨౮౪

ఉ॥ చెప్పుట కేమి ప్రత్యయము చేకుఱ దేమన రాజు లాడియే
తప్పుదు రెయ్యెడన్ వినువృథావచియింపఁగ నేల? నామనం
బొప్పెడియంతయొట్టునకు నొప్పితివేని వచింతు నా నతం
డప్పగిదిన్ బొనర్ప మనమందు వినిశ్చయ మంది యిట్లనున్ ౨౮౬

వ॥ తరుణీ? నే నాడినదానికిఁ దప్పితినేనియజ్ఞదానతపోజన్యం బగు
మత్సుకృతమ్ము వమ్మగు ననుడు నాపె యిట్లనియె. ౨౮౭

సీ॥ వాహనమ్ములు దేవపతికి గజమ్ము లేనుఁగు రథమ్మును, హరికి గరు
డుండు, యమునకు మహిషంబు హరునకు వృషభంబు హంస బ్ర
హ్మకు నెమ్మి హరసుతునకు, నెలుక విఘ్నేశున కెవరు నీ కిప్పు డపూ
ర్వవాహనము నద్భుతము గాఁగ, వాంఛింతు నిను మునివరులు శిబి

క నుంచి యేగింపఁ జూచి దేవేంద్రుకన్న॥ గీ॥ నధికునిఁగ నెంచి నీ
వృద్ధి ననుమతించి, పొందఁ గోరెద నావుడు మందబుద్ధి, యంబికా
మాయకతన మోహాంధుఁ డగుచు, నగుచు నయ్యబ్జముఖి కనె
నహుషుఁ డెలమి. ౨౮౮

గీ॥ సత్య మగుమాట చెప్పితి జలజనయన, సదృశ మగువాహనము నా
కు సంతరించి, తనఘులు మునీశ్వరులు మోయు నంతకన్న, ఘనత
గల్గునె యొండు లోకముల నెందు. ౨౮౯

క॥ మును లేద్వరు మోయఁగఁ ద,క్కిన ఋషులుం దోడ రా నొగిఁ శి
బికారూఢుని నన్నుఁ జూడఁ గల వ్రా,వనజానన? నిన్నుఁ బొంద
వచ్చినవేళన్. ౨౯౦

వ॥ అని శచికిం బ్రియంబు వల్కి యచ్చోటు విడిచి మునులం
గని స్మరాతురుండు నహుషుం, డిట్లనియె. ౨౯౧

ఉ॥ ఏను సురేంద్రుఁడన్ శచియు నింతటిదక్కను నన్నుఁ బొంద దో
మౌనివరేణ్యులార? యవమానము గాదె? యనుగ్రహించి నా
మానము నిల్పఁగాఁ దగినమాన్యులు మీర; లొకించుకేని య
మ్మానిని మానినన్ దులువ మారుఁడు నిల్వఁగ నీఁడు న న్నిఁకన్.

క॥ ఆ నెలఁత పొందు యుష్మ ద,ధీనంబై యున్నయది విధించె న్నను స
న్మౌనివరేణ్యులు మోసెడి, యానముపై నెక్కి పొందనరు దెమ్మనుచున్

వ॥ ఇయ్యది మీర లనుగ్రహింపకున్కి నెట్లు సమకూడు మీకు
శరణాగతుండ న న్నీ మదనభూతంబువలన రక్షింపవలయు నన నగస్త్య
ప్రముఖు లగుమును లందఱును భావికార్యానుసరణమ్మున దయామతు
లై యంగీకరించుటయు నహుషుండును బౌలోమీగతమానసుండగు
కతన దివ్యమునివాహకం బగుశిబిక నధిష్ఠించి. ౨౯౪

చ॥ స్మరపరిపీడితుం డతఁడు చయ్యన నచ్చెలిఁ జూచువేడ్క స
త్వరమతియై యగస్త్యమునివర్యు సముద్రము మ్రింగినట్టి యు
ద్ధురుఁ దన కాలఁ దన్ని కశతో నదలించుచు "సర్ప సర్ప" నాఁ
గరము కశాహతిం గనలి గ్రక్కున సర్పముగా శపించుచున్. ౨౯౫

ఇంద్రుఁడు స్వర్గమునొందుట

క॥ మగల నిటు పల్కి బహువత్సరముల రణ్యముననుండి సత్త్వము కల్మిన్
దిరుగుచునుండ యుధిష్ఠిరుఁ, డరుదెంచున్ శాపముక్తి నతఁడిడునీకున్.

వ॥ ధర్మపుత్త్రుండు నీప్రశ్నంబుల కుత్తరంబిచ్చువాఁడు తత్ప్రశ్నవ
ణమాత్రమ్మున నీశాపమ్ము దొరఁగి స్వర్గమ్మునకు రాఁగలవని నుడివెఱిఁగి ౨౫౭

ఆ॥వె॥ నహుషుఁ డంతఁ బడియె నాకమ్మునుండి తా, నహియు నగుచుఁ
గానవాంతరమున, నుండె వాసవుం డఖండశమదమ్మును, జెందె దీనివిని
కిఁ జేసి యుధిప. ౨౫౮

వ॥ అంత సురలును మునులును నింద్రునికడ కరిగి మానపూర్వ
కమ్ముగా నాశ్వాసించి యథాప్రకారమ్ముగ స్వస్థానమ్మున నిలిపి యభిషేక
మొనరింప నతండును జిరవిరహిణి శచిం గూడి నందనవనమ్మున విహరించు
చు సుఖంబుండె. ౨౫౯

చ॥ అనఘుని విశ్వరూపుని మహాత్ము మునిన్ ఘనుజున్ వధించి దుః
ఖియుతుఁ డయ్యె నింద్రుఁ; డిటు శ్రీమ్మతి దేవి యనుగ్రహింపఁ గై
కొనె ముదమున్; సమస్తమునకున్ దనకర్మము కారణంబు దా
నిని విడఁజెల్ల దేరికిని నిక్క మెఱుంగుము భూప నావుడున్. ౨౬౦

చ॥ నరవరుఁ డిట్లు పల్కె మునినాథ? శతక్రతుకర్తయై సుఖో
ద్ధుర మగు స్వఃపదంబు గొని దుఃఖితుఁ డయ్యె సురేశుఁ డంటి త
క్కొరులకు నస్మదాదులకు నొక్కెడ సౌఖ్యము చిక్కునే? కృతా
దరునకు నాకు శిష్యునకు దాఁపక సర్వము దెల్పు నావుడున్. ౨౬౧

కర్మవిశేషములు.

గీ॥ వ్యాసుఁ డిట్లనుఁ గర్మము వర్తమాన, మనియు సంచితమనియునో
యనఘనాథ, తెలియఁ బ్రారబ్ధమనియు మూఁడు దెఱఁగులగును, గారణం
బియ్యదియు సర్వకార్యములకు. ౨౬౨

వ॥ అందు నానాజన్మసంపాదితంబు సంచితంబు, నట్టియు సా
త్త్వికరాజసతామసభేదమ్ముల నాకర్మంబు త్రివిధంబు. ౨౬౩

క॥ వినుము శుభాశుభరూప, మ్మున దగు సంచితము భోగమునఁ దీఱు నొకిం,తన ప్రోదనేకజన్మము, లనుభవమున కెత్తవలయు నది ఘనమగుటన్. ౨౬౪

గీ॥ జననమందినదాదిగ సలుపుకర్మ, మరియు నది వర్తమానవిఖ్యాతి నెసఁగు, సంచితమ్ముల నడిమికి సగము సేయు, నమరుఁ బ్రారబ్ధమై జననాది కదియు. ౨౬౫

గీ॥ వీరు వారన నేలయెవ్వారికేని, జనదు ప్రారబ్ధ మనుభవమునకుఁ దక్క, కర్మ మున్నంతదనుక నిక్కమ్ము జన్మ, మది యడఁగుమీఁద జన్మంబు నడఁగు నిజము. ౨౬౬

క॥ హరియును హరుఁడును సురలును, విరించియును గర్మవశులు వితయేనినరే, శ్వర! దేహధారులైయు, క్కరణి శుభాశుభము లందఁగా నేమిటికిన్. ౨౬౭

వ॥ దేహి తనకు సుఖదుఃఖానుభవకారణం బగుకాలపరిపాకమ్మువలన సంచితకర్మానుభవావసరమ్మున సుకృతం బొండె దుష్కృతం బొండె సలుపు చుండు నట్లు దేవతలును నని యెఱుంగుము. ౨౬౮

క॥ నారాయణాంశజులు నర,నారాయణమునులుధర్మనందనులు భువిక్ ధీరులు కృష్ణార్జునులై, పేరందుట దీనఁగాదె పృథ్వీరమణా. ౨౬౯

వ॥ ఇత్యాది పురాణపీఠిక యని మునులచే వ్యవహరింపం బడు నని మఱియును. ౨౭౦

గీ॥ అధిప! విభవాధికుండు దేవాంశభవుఁడు,కవిత గలవాఁడు ఋష్యంశ కలితుఁడెవఁడు,రుద్రి నర్పించు నవ్వాఁడు రుద్రునంశ, మవని పాలించువాఁడు విష్ణ్వంశభవుఁడు. ౨౭౧

వ॥ మఱియు నన్నదాతయు దేవాంశభవుం డగు నిందాగ్నియు మవిష్ణుధనదులవలనఁ బ్రిభుత్వ(సభావకోపపరాక్)మంబులను సంగ్రహించి శరీరంబు నిర్మింపం బడెడి. ౨౭౨

క॥ బలవంతుఁడు ధనవంతుఁడు, కలావిదుఁడుభోగశాలి ఘనభాగ్యము

లం, దులఁదూఁగువాఁడువీరలు, తెలియుము దేవాంశభవులు తెల్లము
గనృపా. ౨౨౩

వ॥ పాండవులును నిట్టరగుట విఖ్యాతు లైరి దేవాంశజుండగుకత
న వాసుదేవుండును నారాయణసముండై వఱలె ౨౨౪

గీ॥ ఏది యెట్లైనఁ బ్రాణులకెల్ల దేహ,మమరు సుఖదుఃఖములకుఁ గా న
ట్టి దేహి,స్వవశుఁ డొక్కరుఁడును లేఁడుజననమరణ,కష్టములు దైవవ
శమునఁగాంచుచుండు. ౨౨౫

వ॥ మఱియుఁ బాండవులు వనింబొడముటయుఁ బిదపఁ బురమ్మున
కరుగుటయు బాహుబలమ్ముకలిమి రాజసూయం బొనర్చుటయుఁ గ్రమ్మఱ
వనవాసదుఃఖం బనుభవించుటయు నర్జునుండు తపంబు చేసి సురలవలన
వరమ్ము గొనుటయు ననునివి యన్నియుఁ గర్మజంబులకా నెఱుంగునది.

క॥ నర దేహమ్మున మున్ను బదరికాశ్రమమందుఁ జేయుతప మర్జునతం
బొరసినయప్పుడుఫలదం, బరయఁగఁగాకున్కిఁ గర్మ మతిగహనంబా

వ॥ అని వెండియుఁ

సీ॥ కారాగృహమ్మునఁ గఁ జాతుఁడుదయించి యంతట గోకులమందుఁ జేరి
యేకాదశాబ్దమ్ము లెలమి నచ్చటనుండి మధురకు నేగి దుర్మార్గుఁగంసు
నడఁచి యాతనితండ్రి నధిపునిఁగాఁ జేసి తల్లిదండ్రులకు బంధనము
వాపి, మ్లేచ్ఛాధిపునభీతి మేకొన ద్వారవతీపురమ్మున కేగి కాఁపుర
మ్ము॥ గీ॥ చేసి సకుటుంబముగను బ్రభాసమున ధ, రాదితిజశాపము
నఁ దెగి యంత మందెఁ, గర్మగతి యెట్టిదేనియుఁ గాకయున్న,
వ్యాధుఁడా? కృష్ణుఁ జంపెడివాఁడు తలఁప. ౨౨౭

వ॥ నావుడు జనమేజయుం డిట్లను మునీంద్రా! భూమిభారమ్ము
సహింపక గోరూపధారిణియై కమలజు శరణమ్ము వేఁడిన నతఁడు జనా
ర్దనుఁ బ్రేరేపించి భూభారహరణమ్మునకు వసుదేవగృహమ్మునఁ బుట్టు
మన కృష్ణుండును నట్లు జనియించి బలరామునసహితుండై యర్జునుండు
తోడ్పడ ననేకుల దుర్మతుల నడంచె నని చెప్పితివి దానం జేసి భూమి

కేమి భారంబు గాకిఁగ నిది యిట్లుండ భీష్మ ద్రోణ విరాట ద్రుపద బాహ్లీక
సోమదత్త కర్ణాదులం జంపెఁ గాని తన కనంతరమ్మున భార్యలఁ గొట్టి
దోఁచికొన్న దొంగల మును మున్న యేల వధింపఁడయ్యె నాభీర శక మ్లేచ్ఛ
నిషాదులు కోట్లకొలఁది మిగుల నేల? వారలు భూమికి నేల భారకా
రులు గాకుండిరని వెడియు. ౨౭౯

క॥ కలుషావృతమై తగునే, కలియుగమున నొక్కఁడేనిఁ గలఁడే? యో
గ్యం,బిల కిది భారము కాదే, తెలుపుము నా మౌని భూపతికి నిట్లనియెన్

గీ॥ ప్రజలు యుగములఁ బట్టి పాపమ్ముఁ బుణ్య, మాచరింతురు యుగధ
ర్మములఁగఁ గలరె, ధర్మమున రెంట మూటఁ దత్పరత గలదు, క్రమ
ముగా మూఁడుయుగములఁ గలుగు ప్రజలు. ౨౮౧

వ॥ కలియుగమ్మున సద్గ్రామరసికులు దక్షనొండోరులు జని
యింపరు ధర్మాధర్మములకుఁ గర్తకాలంబ యని యెఱుంగుము నావు
డు నృపతి యిట్లనియె. ౨౮౨

క॥ కృతమున ధర్మము త్రేతన్, మితిమీఱిన దానమున్ యమితులై నానా
వ్రతములు ద్వాపరమున సంస్మృతిఁ జేసిన వారికేది మనికియిపుడగున్

క॥ ఈ కలియుగమునఁ బాప, వ్యాకులులై దేవనింద యాదిగఁదగు నా
నాకృతు లొనర్చు దుర్జను, లాకృత యుగమందు నెచటి కనుగుదురు
మునీ. ౨౮౪

వ॥ నావుడు వ్యాసుం డిట్లనియె.

క॥ కృతయుగమున మానుజులు ని, స్తృతముగఁ బుణ్యము లొనర్చ దివి
జనగరను, స్థితిఁగాంతురు వర్ణాశ్రమ, గతు లించుక యేసిఁ జ్యుతినిఁ
గనకున్కి నృపా. ౨౮౫

గీ॥ దయయు సత్యంబు దానంబు తనదుభార్యఁ, గూడియున్కియు ద్రో
హమ్ము గొనమి సర్వ, భూతసమబుద్ధియును సతమ్ములు సమస్త,జంతు
వులకుఁ గృతమ్మున జనవరేణ్య. ౨౮౬

వ॥ రజకాదివర్ణమ్ములును నయ్యుగమ్మున స్వధర్మనిరతిం జరించు

టంజేసి స్వర్గమ్మున కరిగెడిఁ దే త్రాద్వాపరమ్ములను నట్లగా నెఱుంగునది.

క॥ నయహీనులు మానవులు క,లియుగమ్మునసుకృతబుద్ధిలేమిన్ యుగప ర్యయ మలవడుదన్కను ని,శ్చయముగ నరకమున నుందు రి జననాథ మణీ. ౨౮౮

క॥ కలికృతసంధిన్ స్వర్గ, స్థులుపుడమి జనింతురి మిగుల దుష్టులు నరక స్థులు జనియింతురు ద్వాపర, విలయమ్మునఁ గలియుగంబు వెలయం జేయన్. ౨౮౯

క॥ కలియుగమున సుజనులునుం, గలిగిన నవ్వారు సుకృతకర్మానుగతిన్ వెలయుదురు ద్వాపరమ్మున, నల త్రేతన్ గృతమునందు నధిపవతంసా.

క॥ విను మట్టులకృతయుగమున,నన యుతఁ బాపములు సేసినట్టిజనులు దు ర్జనహిత మగుకలియుగమున, జనియించి యపాత్రకృతులు సలుపుదు రెందున్. ౨౯౧

యుగధర్మములు.

క॥ యుగరీత్యనుసరణమ్మునఁ,దగు ధర్మజ్ఞులకుఁ బాపతత్పరత వ్రిశ,స్తగు ణుం డగునీతండ్రికిఁ, దగునే మునియుఱుతఁ బాము దగులంజేయన్.

వ॥ యుగబలంబ కాదేని యయాతికులసంభవుం డగురాజన్యున కిట్టి బుద్ధి యెట్లు పొడము నని చెప్పి వెండియు. ౨౯౩

చ॥ కృతయుగమందు బ్రాహ్మణులు కేవలవేదరతుల్ పరాంబికా మతులు దయాయుతుల్ శుచిసమన్వితు లట్టులె క్షత్రియుల్ సు సంగతపరిపాలనాదరు లఖండయశుల్ మఱి వైశ్యులున్ సమం చితకృషిగోగణావనవిశిష్టవణిక్ప్రతినిత్యతత్పరుల్. ౨౯౪

వ॥ మఱియు శూద్రులు సేవాతత్పరులై యుండిరి సకలవర్ణమ్ములయందును దేవిపదభక్తి విశేషించి యుండెఁ బ్రతిగ్రామమ్మున జగదంబాలయమ్ములు మెండునునై యుండె. ౨౯౫

క॥ కృతయుగముకన్నఁ దే త్రిన్, మితమగు ధర్మమ్ము మిగుల మితమగు

ధర్మస్థితి ద్వాపరమునఁ గలియుగ, గతి సెప్పఁగ నలవి కాదు కలుషిత మగుటన్. ౨౯౭

క॥ మును రక్కసు లిక్కలియుగ, మున విప్రులుగా జనించి మూర్ఖు లసత్యం,బున ఘనులను బాషండులు, జనవంచకు లనఁగఁ బరఁగి చరియింతు రొగిన్. ౨౯౭

గీ॥ వేదనిందాపరులు లోకవిదులు శూద్ర, సేవనాసక్తులు సధర్మజీవనులును, భ్రష్టులును గాఁగలరు క్రమక్రమమునఁ గలి, వృద్ధి చెందిన కొలఁదిగ విప్రవరులు. ౨౯౮

క॥ కలియుగము వృద్ధిఁ జెందిన, కొలఁది ఋతోద్భవము ధర్మగుణము నశించున్, గలుషమ్ము వృద్ధి నొందుఁ బ్రి, బల మగు నన్యాయరీతి ప్రజలందు నృపా. ౨౯౯

గీ॥ క్షత్రియులు వైశ్యులును శూద్రసంతతులును, ద్విజులయట్ల స్వధర్మముల్ దిగ విడుతురు, ద్విజులు శూద్రులరీతి వర్తించి దుష్ప్రతిగ్రహమ్ము లొనర్తురు తేజ మెడల. 300

చ॥ అనృతము వల్కుదుర్ పరులసంటుదు రిచ్చకు వచ్చినట్లు వ
ర్తన మొనరింతురి ధర్మములు తా రయి చెప్పుదు రాత్మభర్త్ర ప్రవం
చన మొనరింతు రంగనలు సాధ్వి యొకర్తుక గాని కాన రాఁ
జనదు కలిన్ జగమ్ము కడు సంకరరీతినిఁ బొల్చు భూవరా. 30౧

గీ॥ శుద్ధ మాహార మైన విశుద్ధ మగు మ, నంబు దాన నెసంగు ధర్మంబు వృత్త్రి, సంకరతఁ జేసి ధర్మంబు సంకర మగు, దాన వర్ణ సాంకర్యం బొదవు నృపాల. 30౨

క॥ కలియుగమున నివ్విధమునఁ,దొలఁగున్ వర్ణములపద్ధతులు విజ్ఞానంబలవదుమహాత్ములును జం, చలులై దుష్కృతులు సేయఁ జాలుదు రనఘా. 303

వ॥ ఇయ్యాది యుగస్వభావం బగుట నేరికిని నవార్యం బనుచు జనమేజయుండు. 30౪

క॥ కలుషపరిధానమై తగు, కలియుగమునఁ బొడము ప్రజకు గతికల దేనిన్
సొలవక చెప్పు మనఁగ న, య్యలఘున కిట్టులను వ్యాసుఁ డాదర
మెసయన్. ౩౦౫

చ॥ కలిఁ గలుషంబు వాపికొనఁగా మదిఁ గోరునరుండు సర్వమున్
దొలఁగఁగఁ ద్రోచి శక్తిపదతోయజ మెప్పుడు సంస్మరింపఁగా
వలయుఁ దదీయనామరసపాన మొకప్పుడుఁ గాని చేయువా
రల కగు సౌఖ్యముల్ హరిహరప్రముఖుల్ గన లేరు భూవరా. ౩౦౬

క॥ తగుపుణ్యక్షేత్రమ్మున, నగణితమహిమాఢ్యమైనయంబాపద మొ
ప్పుగఁదలఁచెడివారలు పా, పగతిం గన రిది రహస్యపద్ధతిసుమ్మీ.

క॥ పాయక యజపాఖ్యం బగు, గాయత్రి జపింతురి ద్విజులు గనఁ జాల
రుగా, మాయావిభవము వారలు, ధ్యేయం బంబాపదంబ తెలియు
ము నీకున్. ౩౦౮

వ॥ యుగధర్మవ్యవస్థయందు నీ వడిగినప్రశ్నంబున కుత్తర మిచ్చితి నింక నీకభీష్టం బెద్ది యనవుడు దేవమానవులకు గమ్యమ్ములును బుణ్యమ్ములును నగుక్షేత్రమ్ములును నదులును స్నానదానాదివిశేషమ్ములును విస్తరించి నా కెఱింగింపు మన వ్యాసుం డిట్లనియె రాజేంద్రా! యెల్లనదులలో జాహ్నవి యుత్కృష్టంబు మఱియు యమునాసరస్వతీ నర్మదాగండకీ సింధుగోమతీతమసా కావేరీచంద్రభాగా వేత్రవతీసరయూ ప్రముఖమ్ము లగునదులు నూర్లకొలఁది గలవు. ౩౦౯

తీర్థవిశేషములు

గీ॥ ఈనదులలో సముద్రమ్ము నెనయున్నవి వి, శేషపుణ్యప్రదమ్ములు సింధుగ
తము,లందు జల మెప్పుడును గలయవి ప్రశస్త,ములు నదులు వర్ష
ముల రజస్వలలు భూప. ౩౧౦

వ॥ శ్రావణభాద్రపదమాసమ్ముల నానావిధకలుషితప్రవాహమ్ములకలిమి రజోదోషమ్ము వాటిల్లునని యెఱుంగునది వెండియుఁ బుష్కరమ్మును గురుక్షేత్రమ్మును ధర్మారణ్యమ్మును ప్రభాసమ్మును బ్రయాగ

మును నైమిశారణ్యమ్మును నర్బుదారణ్యమ్మును నివి పుణ్యక్షేత్రమ్ములు శ్రీశైలమ్మును సుమేరుపర్వతమ్మును గంధమాదనమ్మునననివి పుణ్యధరాధరమ్ములు మానసమ్మును బిందుసరస్సును నక్షోదంబును ననునివి పుణ్యసరోవరమ్ములు. ౩౧౧

క॥ నరనారాయణమునులా, దరమున నెచ్చోటఁ దపము దాల్చిరి దా
నిం, బరమోత్తమ మనఁదగదె బ, దరికాశ్రమ మనఁగ విశ్రుతం
బది యధిపా. ౩౧౨

వ॥ మఱియు వామనాశ్రమమ్మునుశతయూపాశ్రమమ్మును మొదలుగఁ బుణ్యాశ్రమమ్ము లనేకమ్ములు గలవు. ౩౧౩

క॥ మునిజనములు తపములు తా, మొనరించినచోటు లెల్ల నొగిఁ బ
న్నామం, బున విశ్రుతి గని పుణ్యా, మ్మునకుం దానకము లగుచుఁ
బొదలె నృపాలా. ౩౧౪

వ॥ నా చెప్పిన స్థానమ్ములలోఁ గొన్ని దేవీస్థానమ్ములు గల వయ్యవి దర్శనమాత్రఫలదంబులు వాని నగ్రమ్మునం జెప్పెదఁ దీర్థమ్ములును దానమ్ములును యజ్ఞమ్ములును దపమ్ములును వ్రతమ్ములును లోనగుపుణ్యకర్మ్మములు సాపేక్షమ్ము లని యెఱుంగు మది యెట్లంటేని

క॥ శుద్ధం బగు ద్రవ్యమ్ము వి, శుద్ధం బగుమనము శుద్ధిఁ జొప్పడుక్రియయు
స న్నద్ధంబు గాక యున్న న, బద్ధం బగు నిందుఁ జెందు ఫలము
నృపాలా. ౩౧౬

క॥ క్రియయును ద్రవ్యము శుద్ధ్యా,శ్రయముగ నొక్కప్పు డెనయుఁ
జంచలము మనం, బయవిఘ్నకారణముల వి, షయములఁ బఱుకి
తన శుద్ధి చన దెప్పట్లన్. ౩౧౭

వ॥ కామక్రోధలోభమదాహంకారమ్ములు తీర్థాధ్వరవ్రతతపోనియమమ్ములకు నంతరాయప్రదమ్ములు మఱియు నహింసయు సత్యాస్తేయశౌచేంద్రియనిగ్రహస్వధర్మపాలనమ్ములు తీర్థఫల ప్రదంబులు ౩౧౮

గీ॥ దారి సంసర్గదోషమ్ము దవిలి నిత్య, కర్మ మెడలినకతన నిక్కముగఁ

దీర్థ, గమన మది వ్యర్థ మగు స్నానకలన దేహ, శుద్ధి దగుఁ గాని
మనమును శుద్ధ మగునె. ౩౧౯

క॥ విను తీర్థస్నానమ్మున, మనమును శుద్ధంబయే నమరనదికిం దా, పున
వసియించి తపంబును, బొనరించెడిమునులు దోహబుద్ధులగుదురే

వ॥ చిత్తశుద్ధియుయుం బగుగంగాదితీర్థసేవనం బతిపావనం బగు
కతన నాంతరమలక్షాళనంబును బొనరింప సమర్థంబ యైనను నంతశ్శు
ద్ధికి నొక్కసత్సంగంబుదక్కఁ దక్కుఁగలయజ్ఞదానాదికర్మములు నిమి
త్తమ్ములు గాఁ జాలవు మున్ను బ్రహ్మపుత్రుం డగువసిష్ఠునకును విశ్వా
మిత్రునకును నాడీబకం బను ఘోరయుద్ధమ్ము నిరర్థకమ్ముగ హరిశ్చంద్రు
కతమునఁ గలిగె నందు వసిష్ఠశాపమ్మున విశ్వామిత్రుండు బకంబును
విశ్వామిత్రశాపమ్మున వసిష్ఠుం డాడియును నైరి. ౩౨౧

క॥ వా రాడీబకరూపము, లీరీతిం దాల్చి రణము నెనసిరి మిగులన్
దారుణగతి వర్షాయుత, మారయ మానసనర స్తటారూఢిఁ దగన్.

వ॥ అన జనమేజయుం డక్కత వినవలతు ననుడు సాత్యవతే
యుం డిట్లనియె. ౩౨౩

క॥ రవివంశజుండు రఘురా, మువిభునకుం బూర్వుఁ డనఘుమతియున్ స్వ
ర్నాథవిభవుఁ డయినహరిశ్చం, ద్రవిభుండు త్రిశంకరాజతనయుం
డలరున్. ౩౨౪

వ॥ అతం డనపత్యుం డగుకతన వరుణుం గుఱిచి తనకు సంతా
నం బొదవిన నరమేధం బొనర్చెద నని ప్రతిజ్ఞ యొనర్చె నంత. ౩౨౫

ఆడీబక యుద్ధము.

క॥ ఆతనిసుందరి గర్భో, పేత యయి కుమారుఁగాంచెఁ బ్రియమందితనూ
జాతునకు జాతసంస్కృతి, నాతం డొనరించి చేసె నధికోత్సవమున్.

వ॥ పుత్రోత్సవసమయమ్మున బ్రాహ్మణులకు నపారం బగుహిర
ణ్యమ్మును గోవులను నొసంగి తనిపె నట్టియెడ వరుణుండు విప్రవేషమ్ము

న నట వచ్చి కృతసత్కారుండై యాగమనకారణం బడుగు నృపతిం
గాంచి యిట్లను. ౩౨౮

ఆ॥ వె॥ సుతునిఁ బశువుఁ జేసి సొలసిక యాగంబు, సలిపి నీదుపల్కిన నిలు
పు మనుడు, విహ్వలాత్ముఁ డగుచుఁ బృథ్వీశ్వరుండు ధైర్యంబు కొం
త గాంచి యతని కనియె. ౩౨౯

క॥ ఓసదయ! యిత్తు లోదరి, మాసమునకు శుద్ధిఁ జెందు మానక నీకై
చేసెద యాగం బప్పుడు, నాసత్యము చూడు మనఁదన యెడకు నరిగెన్.

వ॥ ఏదంపడి హరిశ్చంద్రుండు సంతుష్టుం డయ్యును గించిచ్చిం
తాభరమ్మున నుండె. ౩౩౦

క॥ మాసము పూర్ణంబగుడు ధ, రాసురరూపమునఁ జొచ్చి రాజేంద్రుఁ
బరీ, క్షాసముపేతు నొనర్పఁగ, నాసించి రయమున రాఁగ నానృప
వరుఁడున్.

వ॥ ఉచితసత్కారం బొనర్చి యాతనిరాకకుం గతం బెఱిఁగినవాఁ
డు గావున వినయమ్మున నిట్లనియె. ౩౩౨

క॥ బాలుఁ డసంస్కృతుం డీఁత, జేలా? యజ్ఞార్హుఁడగు సహింపు ముపనయ
శ్రీలక్షితుఁ డగుదన్నఁ గ్రొ, పాలుఁడవై యనుడుఁ బలికె వరుణుం
డలుకన్. ౩౩౩

క॥ కొడుకుపయి నడరు నీప్రేమ్, ముడి నా కెఱుఁగంగ నయ్యె మును పలి
కి యిటులన్, దడఁబడఁ జెల్లునె నన్నున్, గడుకొని వంచింప నెంచఁ
గాఁ దగునె నృపా. ౩౩౪

వ॥ అయినను నీవచనగౌరవమ్మున నిప్పటి కరిగి సమావర్తనక
ర్మానంతరమ్మున నేతెంచువాఁడ సత్యమ్మునకుం దప్పితివేని నిన్నప్పు డవ
శ్యము శపింతు నని యతఁ డరిగెఁ బిమ్మట హరిశ్చంద్రుండు గొమరునకు
లోహితాక్షుం డనునామ మ్మునిచె నారాజసుతుండును దినదినప్రవర్ధ
మానుండై సర్వవిద్యావిశారదుండై. ౩౩౫

గీ॥ తనకు జన్మంబుకతన నంతంబు గలుగు, టెఱిఁగి పరుగిడి యేరికి నే

గ రాని, యదిగహ్వరమున డాఁగె నధికభీతి,లోహితాక్షుండు బ్ర
దుకంగ లోఁదలంచి. ౩౩౬

వ॥ పిదప వరుణుం డరుదెంచి జన్నంబొనర్పు మనుడు నరవ
రుండు బ్రమ్లానవదనుండై మహాత్మా? మత్పుత్రుం డదృశ్యుండై యెట
కేనియుం బోయె నే నేమి సేయుదు ననుడు వరుణుండును. ౩౩౭

క॥ నను వంచించి యసత్య,మ్మున కుఱ లోనైతి కాన భూవర ? నీకుం
బనుపడు జలోదరం బను, ఘనతర మగువ్యాధి యనుచుఁ గనలి
శపించెఁ. ౩౩౮

వ॥ ఇట్లు శపించి యతం డరిగెఁ బదంపడి హరిశ్చంద్రుండు
వ్యాధిపీడితుండై పుత్రదర్శనమ్మునకు వగచుచున్నంత. ౩౩౯

క॥ ఒకపాంథుండు హరిశ్చం,ద్రకుమారుం గాంచి పలుకు ‹‹దయ మాలి
కటా?, ప్రకటవ్యాధిపరీతు జ, నకు విడిచి యిటుండ నీకు న్యాయం
బగునే. ౩౪౦

క॥ నీకై కుందెడిజనకుని, శోకము గణియింపలేని సుతుఁడవు నీకుం
గాకొరుల కిట్లు చెల్లునె, తేఁకువయొక్కింత వలదె ధీయన కెందుఁ.

క॥ జనకునకుఁ గాఁగఁ దనజీ, వనమైనఁ ద్యజించునట్టి వాఁడుగుమారుం, డ
నఁదగుఁగాని నినుంబలెఁ,దనప్రాణముడాఁచికొనినఁదనయుం డగునే.

వ॥ ఇట్లు ధర్మసంయుతంబుగ బోధించు పాంథునివచనమ్ములఁ ద్వ
రితుండై తండ్రిం గనఁ నరుగ నుంకించునాతనికడకు నింద్రుండు విప్రవేష
మ్మున వచ్చి కృపాళుండునుంబలె నిట్లనియె. ౩౪౩

చ॥ చన మది నెంచఁ బోకు కడు సాహసివై తనరోగబాధ దీ
ర్ప నెదఁ దలంచి నిన్నుఁ దగఁ బట్టి మఖమ్మునఁ బెట్టి చంపు ము
న్నినుఁ గనుపొంచి నవ్వగుణునిఁ వెస నిట్లు యజింతు నంచు నీ
జనకుఁడు నేమ మూనె విను చావఁగ నేటికి నాదుపల్కులఁ ౩౪౩

వ॥ ఇట్లతనివచనమ్ముల నిషిద్ధగమనుండై లోహితాక్షుండు మా
యామోహితుండై యటఁ గొండొక కాలంబుండి మరల నొకనికత

నఁదంద్రిదురవస్థ విని గమనోన్ముఖుం డగుడు నిందుఁడెప్పటియట్ల వారిం చె నిట్లుతం డెప్పుడు చనసుద్యమించు నప్పుడు తప్పక యిందుండువ చ్చి వారించుచుండుఁ బదంపడి యొక్కనాఁడు హరిశ్చంద్రుండు దుః ఖార్తుండై కులగురుఁ డగువసిష్ఠుం గాంచి మహాత్మా? జలోదరవ్యాధి పీడితుండ నగుననుఁ గరుణింపుము నావుడు వసిష్ఠుండు కరుణార్ద్రుండై యిట్లను.

గీ॥ కల దుపాయం బొకండు పుత్రులు తిరియోద, శవిధముల నొప్పు
దురు ధర్మసమ్మతులయి, యందుఁ గ్రీతునిగొని జన్నమాచరించి
వరుణుని యజించి వ్యాధిని బాపికొనుము. ౧౮౫

ఉ॥ నావుడు మంత్రిలం గని జనప్రవరుం డిటు పల్కె నెవ్వఁడే
నీవిధికిం దనూజు నిడునేని ధన శమొయిఁగ గొనుండు భూ
దేవకుమారునిఁ వెదకి తెండు ధనం బది యెంతయేనియుఁగ
బ్రోవిడుఁ డిందు లోభమును బూనకుఁ డేగుఁడు శీఘ్రిగాముగా.

క॥ అని యనుపఁగ సచివులు సని, జనపదములు పట్టణములు సదనం
బొక్కం, డునువదలక కనునెడ ని, ర్ధనుఁడు నజీగర్తు డనుధరాసు
రుఁ డొకఁడు. ౧౮౭

క॥ కనుపట్టి ధనాశమొయిఁగ, దనమూఁడురుతనయులందుఁ దా మధ్య
ము న, జ్జనవరుమంత్రుల కొసఁగెఁగ, ధనలుబ్ధుల కెట్టిపనులు తగవు
నృపాలా. ౧౮౮

వ॥ మంత్రిలును దత్ప్రార్థితం బగుధనం బొసంగి శునశ్శేపుం డనునవ్విప్రకుమారుం గైకొని హరిశ్చంద్రునకుఁ జూపిన నతండు సంత సించి యజ్ఞార్థంబగుసంభారం బొనరించి ఋత్విక్కుల రావించి జన్నమ్ము న కారంభించె నంత యూపబద్ధుం డయి రోదనం బాచరించునాశున శ్శేపుఁ గాంచి విశ్వామిత్రుండు కరుణాకరుఁడై హరిశ్చంద్రునికిట్లను.

చ॥ జనవర సాహసించి ద్విజసత్తముఁ జంపఁగ నేల? విద్య్వరో
దన మొనరింప నామనము తద్దయు నీరయి పోయె మున్నువిూ

జనవరు లాత్మదేహమును జయ్యన నిచ్చి పరాంగరక్షణం
బును బొనరింతు రిట్టిపని పోలునె స్వాంగమురక్షసేతకున్. 3౫౦

గీ॥ నీకు సౌఖ్యంబు గల్గఁగానే నొనర్తు,దయ గలిగి దీను నీవి ప్రతనయు
విడువు, మందలకు నొక్కటే దెహమందుఁ బ్రీతి, బాలకుం జంపె
దీ వెంత పాపమతివో. 3౫౧

వ॥ అని పలు తెఱంగుల నొత్తి చెప్పిన నత్తాపసుపలుకులు చెవిఁ బె
ట్టక వ్యాధిపీడితుం డగుకతన హరిశ్చంద్రుండు క్రితూద్యముండై శున
శ్శేఫు విడువ నొల్లఁడ, దానంజేసి గాధిజుండు క్రోధాకులుండై యవ్వి
ప్రకుమారునకు వరుణదేవతా ప్రీతిదంబగు మంత్రం బుపదేశించె

క॥ అతఁ డమ్మంత్రోత్తమముం,బ్లుతస్వరముగాజపింపఁ బూర్ణకృపా సం
గతుఁడై వరుణుం డయ్యెడ, కతిరయమున వచ్చి విడిచి యధిపున
కనియెన్. 3౫3

వ॥ రాజా!నీ కిఁక వ్యాధిబాధ లేకుండెడిఁ గృతప్రతిజ్ఞుండ వై
తి వని యరిగె దాన హరిశ్చంద్రుండును సంతసించె. 3౫౪

క॥ మునిసుతు నిటువిడిపించియుఁ, దనమాటన్ విననినృపు నెవ్వ మఱువక
స,న్ముని గాధిపుత్రుఁ డున్నం, త నరిగె నొకనాఁడు వని కతఁడు
వేఁటకునై. 3౫౫

వ॥ అట్లరిగి కౌశికీతటమ్మున నొక్కసూకరముం బడనేయఁ గ్రి
మ్మరువాఁడు మధ్యాహ్నకాలమ్మున వృద్ధబ్రాహ్మణాకారుం డగుకౌశికు
చే వంచింపఁబడి తనరాజ్యం బాది నిఖిలంబును గోల్పోయె. 3౫౬

క॥ అంత నొకనాఁడు కౌశికుఁ, గాంతారమ్మున యదృచ్ఛగాఁగనికుద్ధ
స్వాంతుండు వసిష్ఠుం డను, నంతయునృపువలన వినినయట్టిండగుటన్

ఉ॥ నాయుజమానుఁ డైననరనాథు వృథా కపటంబు పూని నీ
వేయపరాధమున్ గనక యే కడు వంచనచేసి తక్కటా?
నీయువినీతి కేమి యన నేర్తు బకక్రియ నీతపంబు దం
భాయితా; తాపసాధమ, యహంకృతి వమ్ముగ నేలతాల్చెదో.3౫౭

క॥ ఆనరనాయకుని బక, ధ్యానపరత నిట్లొనర్చి తనిసితివి బకం
బై నెగసు మింక ననిశా, పానుగతిన్ బలుకనాతఁడలుక వొడముఁగన్

వ॥ వసిష్ఠుం గాంచి యే నెంతదనుక బకంబనై యుండుదు నంత దాఁక నీవాడివై యుండు మని ప్రతిశాపం బిచ్చె నిట్లన్యోన్యశాపమ్ముల నిరువురు నాడీబకమ్ములైరి. ౩౬౦

క॥ ఇరువురును మానసతటీ, తరువుల వేర్వేఱ యుండి తలఁగని కోపం
బురహిన్ నఖచంచుపుటో, ద్ధురప్రహారములఁ బోరుదురు ప్ర
తిదినమున్ ౩౬౧

గీ॥ పక్షిరూపమ్ము గొని మునివరు లిరువురు, రుధిర ముట్టిపడంగ నీరూఢినె
దిరి, పోరుసల్పుచు బహువర్షములు చెలంగి, రఖిలలోకమ్ములునుభయ
మందుచుండ. ౩౬౨

వ॥ నావుడు జనమేజయుండు వారికి శాపం బెటు తొలంగె ననుడుమునీ యిట్లనియె. ౩౬౩

క॥ నరులు సురలు భయ మందఁగ, నిరువురు నిట్లుండ బ్రహ్మ యే తెంచి
పరస్పర శాపమ్ములు తీర్చి త, గురహిన్ మిత్రతను గొల్పి గొనకొని
యరిగెన్. ౩౬౪

వ॥ పిమ్మట వారలును దమతమయాశ్రమమ్ముల కరిగి సుఖంబుండి రెట్టిమహర్షులేనియు నహంకారంబు విడ నోపరు తద్దోషమ్మునన కదా! మైత్రావరుణికిఁ గౌశికునితో నిట్లుచిరకాలంబు పోరు గల్గె ౩౬౫

క॥ మానవుల సురల నరులన్, దానవులం గాని యెంతదనుక నరసిన్
గానంగ రాఁ డొకండును, మానససంశుద్ధి గల్గుమాన్యుం డధిపా.

ఆ॥ వె॥ మనసు శుద్ధిలేని మనుజుం డొనర్చుతీ, ర్థమ్ము జపముఁ దప
ము దానయజ్ఞ,ముఖ్యకృతులు వ్యర్థములు వాసనారహి,తునకుఁ ద
త్ఫలంబు దొరకు నిజము. ౩౬౬

క॥ శ్రవణాదికమున మానస,మువిమలముగఁ జేసి తీర్థముననుండి సదా,
భవహర మగు దేవీనా, మవిభవముజపించువాఁడుమాన్యుండు కలిన్.

వ॥ నావుడు జనమేజయుండు మహాత్మా! మిత్రావరుణియని చెప్పితి వీనామంబు వసిష్ఠునకు గుణప్రయుక్తమో కర్మప్రయుక్తమో నౌడువు మనుడు వ్యాసుం డిట్లనియె. 318

వసిష్ఠునికి దేహాంతరప్రాప్తి.

క॥ నరనాయక నిమిశాపముఁ,బొరసి వసిష్ఠుండు దేహము విడిచిమిత్రా వరుణులకుఁబొడమిమిత్రా,వరుణియనన్ బరఁగెననన్నృపాలుండనియెన్

క॥ మునిననపరాధుఁ జతురా, ననతనయువసిష్ఠుభూమినాథుఁడుశపియిం చిన నెట్లు తవిలెఁ గారణ, మును వచియింపు మన మౌని భూపతి కనియెన్. 320

క॥ కారణము మున్న చెప్పితిఁ, గా రాజవరేణ్య! యెట్టిఘనులైనను సం సారమున గుణపరీతులు, ప్రేరేపించు నవి యెట్టి పెనుదుష్కృతికిన్.

గీ॥ రాజు లొనరించునట్టిధర్మములుగాని, పరమమునులాచరించుతపము లుగాని, యమరుమాయాగుణప్రేరణమునఁజేసి, కామలోభమయ మ్ము లోకమ్ము నిజము. 323

క॥ మొదల వసిష్ఠుం డానిమి, కదయుండై శాప మిచ్చె నాభూపతి యుఁన్, బదపడి మునిని శపించెన్, విధి దాఁటఁగ నేరితరమె పృథ్వీనాథా. 324

వ॥ ఆజగజ్జననియనుగ్రహమ్ము వడయు రేని హరిహరాదు లైనను విముక్తులు గాఁజాలరు తదనుగ్రహంబుగలసత్యవ్రతాదులు పామరుల య్యును విముక్తు లగుట తెల్లంబ యని మఱియును. 325

క॥ ఆయంబికహృదయం బది,యే యెవ్వారలును గాన రిది నిక్కము కా, నీ యాపె భక్తజనుల న,పాయవిముక్తులు నొనర్చి భరియించు నృపా. 326

వ॥ కావున నయ్యంబయందలిభక్తి దోషనిర్మూలనకారణం బగు, నది రాగదంభాదియుక్తం బగునేని బ్రత్యవాయదాయకం బని యెఱుంగుము. 327

క॥ అమలతరసర్వసుందుత్తముఁ డిక్ష్వాకుతనుజుండు ధర్మాత్ముఁడు భూ

రమణశిరోభూషణ మన, నిమి యనునొకచక్రవర్తి నెగడు నృపాలా. 325

గీ॥ అతఁడు బ్రాహ్మణహితము దా మతిఁ దలంచి, గౌతమాశ్రమమున కుఁజక్కటి జయంతు, పుర మనెడిపేర నొకపురమును నఖండఁ, సంపదల కాకరముగ నిర్మింపఁ జేసె. 326

వ॥ పదంపడి యొక్కయెడ నానృపతివరుండు దీర్ఘకాలం బగు నొకజన్నంబు సేయఁ దలంచి తండ్రి యగునిక్ష్వాకునాజ్ఞఁ గొని మహాముష్యపదిష్టప్రకారంబున సంభారంబులు సంగ్రహించి భృగ్వంగిరో గౌతమపుల స్త్యపులహక్రతుపముఖు లగుమునుల నామంత్రించి కులగురుం డగువసిష్ఠుం గాంచి యిట్లనియె. 330

గీ॥ ఐదువేలవత్సరము లయ్యెంబ నర్థి, గుఱిచి జన్నం బొనర్చెద గురువ రేణ్య, సకలయజ్ఞసంభారంబు సంగ్రహించి, నాఁడఁ జేయింపు మన నృపున కతఁ డనియె. 331

వ॥ ఆంబామఖం బొనర్ప నుద్యుక్తుండైపాకశాసనుండింతకుమున్న నీపలె నన్నుం బ్రార్థించె నాజన్నంబును బంచశతవర్షాత్మకంబదానినె ఆచేర్చి పిదప నీజన్నమ్మున కరుదెంచువాఁడ నంతదనుకఁ దాళు మనుడునిమి యిట్లను. 332

క॥ మునులం బిలిచితి జన్న, మ్మునకుఁ సంభారమెల్లఁ బూరించితి మా, యినకులమునకున్ గురుఁడవు, నను వంచన చేసి యరుగ న్యాయమె నీకుఁ, 333

వ॥ ధనలోభమ్మునంజేసి నీ విట్లొనరింపఁ దగదని మాటిమాటికి నివారితుండయ్యు వసిష్ఠుండు గణియింపక సురపతిమఖమ్మునకుం జనియె. 334

ఉ॥ పిమ్మట వైమనస్యమున వేగ మెలర్ప నిమిప్రభుండు స త్సమ్మతు గౌతముం గురుపదమ్మున నిల్పి తుషారభూధ్రపా ర్శ్వమ్మున దేవికిఁ మిగుల సమ్మతిగాఁగ మఖం బొనర్చి ప్రే మమ్మున నెల్లఋత్విజుల మాన్యులఁ జేసె నపారదక్షిణన్. 335

వ॥ ఇంతకు మున్న వసిష్ఠుం డింద్రమఖంబు సంపూర్ణం బావరించి తత్కృతపూజలం దనిసి యజ్ఞదీక్షామధ్యమ్మున నిమిం గన వచ్చిన నతండు నిద్రావశుండై దర్శనం బొసంగఁ డాయె దానం గోపించి వసిష్ఠుండు. ౩౮౬

చ॥ కులగురు నం ద్యజించి మదిఁ గొంకక వేఱొకనిన్ వరించి నా
యనఘుపదమ్మున న్నిలిపి యాగ మొనర్చుచు నంతఁబోక యి
ప్పాల నినుఁజూడ రాఁగ నిటు వంచన చేసితి నీకు దేహ మీ
యిలఁ బడెడిన్ విదేహగతి నిప్పుడ చెందుముశాప మిచ్చితిన్.

వ॥ అనునమ్మునివచనమ్ములకుఁ దలఁకి భృత్యులు నృపుని లేపిన నతండును జను దెంచి శాపంబిచ్చుట యెఱింగినవాఁడు గావున గురున కిట్లను. ౩౮౭

శా॥ పంకేజాసనునాత్మసంభవుఁడవై పాపమ్ము లెక్కింపకే
హంకారమ్మున శాప మిచ్చితివి నాయందింతయున్ లేదుగా
పంకం; బక్కట! లోభబుద్ధివయి భూపాలు న్ననున్ శిష్యు ని
శ్శంకన్ వీడితి సిగ్గెఱుంగవు ధనాశాలోలుపత్వమ్మునన్ ౩౮౮

క॥ నీదోషము నాయందా, పాదించి శపించి తింతపాపపుఁగోపం
బూఁదిననీ దేహము నకు,నాదశయ ఘటిల్లునిదియన్యాయ్యమ్మగుటన్.

వ॥ ఇట్లిరువురును బరస్పరశాపోపహతు లైరి పదంపడి వసిష్ఠుండు చతురాననుకడ కరిగి యిట్లనియె. ౩౮౯

క॥ నిమి యనురాజన్యుఁడు నా, యమ వడఁగ శపించె దేహ మన్యము జ్ఞానాదిమహిమ మియ్యది పోకుం, డ మహాత్మ! యనుగ్రహింపు నావుడుఁ బేర్చిన్. ౩౯౦

క॥ చతురాననుఁ డిట్లను స, మ్మతి మిత్రావరుణదేహమహితాంశ సముద్భూతుఁ డవయి పొడమి జ్ఞాన,స్థితి గని పూజ్యత్వ మంది చెలఁగెదు తనయా. ౩౯౧

వ॥ నావుడుఁ దండ్రిని నమస్కరించి తత్క్షణమవరుణాలయమ్ము

నకరిగి దేహత్యాగం బొనరించి జీవాంశమ్మున మిత్రావరుణులయందుఁ
బ్రవేశించె నంతఁ గొండొకకాలమ్మునకు. ౩౯౪

క॥ అచ్చటికి నరిగె నూర్వశి, యచ్చపలాక్షిఁ గని వారలతికాముకులై
యచ్చర కట్టని రెంతయుఁ, బొచ్చెమునకుఁగానికూర్మి పొసఁగి యొ
సంగన్. ౩౯౫

చ॥ చెలి? నినుఁ జూచి మామనము చిక్కెను జక్కెరవింటిజోదుకో
ల్తలకుఁ; దలఁకు మాన్పి దయ దాఁపక యిచ్చకు వచ్చినట్ల దా
సుల మముఁ గూడి కేళికలఁ జొక్కుము నావుడు వారియందు ని
శ్చలమతియై వసించె నటఁ జారువిలోచన కూర్మి పెంపునన్. ౩౯౬

మత్తకోకిల॥ వారి తేజము కుంభమందు నవారణన్ బడె నంతలోఁ
జారుదేహులు మాను లిర్వురు సంభవించిరి దాన న
వ్వారిలోఁ బ్రథముం డగస్త్యు ప్రభావశాలి వసిష్ఠుఁడున్
ధారుణీశ? ద్వితీయుఁ డింతయు దైవపాక మెఱుంగుమీ. ౩౯౭

వ॥ అం దగస్త్యి బాల్యమ్మునన తపమ్మునకు వనంబున కరిగె వసిష్ఠుని నిక్ష్వాకుండు గైకొని కులార్థమ్ముగాఁ బాలించుచుండె నిది వసిష్ఠగేహాంతరప్రాప్తి నావుడు జనమేజయుండు నిమి యేమయ్యె నుడువు మన వ్యాసుం డిట్లను. ౩౯౮

క॥ కనియె మఱియొక్క దేహం, బును వైళమ యవ్వసిష్ఠముని నిమిభూ
పా, లున కట్లు కలుగదాయెన్, విను జనవర! దీనివిధము విస్తృత
ఫణితిన్. ౩౯౯

వ॥ అట్లు వసిష్ఠుండు నిమికి శాపం బిచ్చినఁ గ్రతువ్యర్థం బేతెంచి నఋత్విజులెల్లరుం గలసి యిట్లు యోజించిరి. ౪౦౦

క॥ విపరీత మయ్యెఁ గార్యం, బపూర్ణదీక్షుండు నృపతి యన్యాయము
గా, శపియింపఁ బడియె దేహం, బపగత మగు నింక దీని నాఁగఁ
దరంబే. ౪౦౧

వ॥ అవశ్యమ్ముగఁ గాఁదగుకార్యమ్ముల నొకండాఁగ నేర్చునే? య

ని చింతించి మంత్రశక్తిచే నతని దేహంబు కించిచ్ఛ్వాసనయుక్తంబగున
ట్లు కాపాడి క్రతుసమాప్తి యొనరించుటయు. ౪౦౨

నిమికి దేహాంతరప్రాప్తి.

ఆ॥ వె॥ క్రతుసమాప్తియందుఁ గ్రతుభుక్కు లరుదెంచి, జీవమాత్రశిష్టు
భూవరేణ్యుఁ, గాంచి పలికి రధిప! కావించె నీజన్న, మెంతయేని
మాకు సంతసంబు. ౪౦౩

క॥ వర మీఁగ వచ్చినారము, నరదేహమునందు వాంఛనాటునొ లేదే
సురదేహము వాంఛింతువొ, నరవర! తెల్పుమన నిమియు నాకుల
కనియెన్. ౪౦౪

క॥ కాయం బెన్నఁటికేని న, పాయముగను దాని గోర నఖిలజగద్దృ
ష్ట్యాయతనమ్ముల నెప్పుడు, వాయువనై యుండఁ బొంటె వాంఛింతు
నొగిన్. ౪౦౫

వ॥ అని పలుకునిమియాత్మం గుఱిచి దేవత లిట్లనిరి రాజా! స
ర్వేశ్వరి యగుజగదంబం బ్రార్థించితివేనిఁ ద్వత్కృతమఖసంతుష్ట య
గునప్పరశక్తి నీవాంఛితం బొసఁగు. ౪౦౬

చ॥ అని సురలానతిఁగ నిమి యాత్మ జగజ్జననిన్ విశేష భ
క్తి నెగడ గద్గదస్వరము గీల్కొన సన్నుతి చేయఁ గోటి సూ
ర్యనిభసురూప యొప్ప జగదంబిక గోచరమై వరంబు గై
కొను మన నెల్లదేవతలకున్ ముద మబ్బురమున్ జెలంగఁగన్.

వ॥ అంత నిమియు వినయమ్మున నిట్లను.

క॥ ఈ నెంచెదని వరమును, జ్ఞానం బప్రతిహతమ్ముగా నొసఁగియు ద్ర
ష్ఠానమ్ములువాసమ్ములుగా నిడుమీ సకలభూతిగణములయందున్

వ॥ నావుడు జగదంబ యిట్లను.

ఆ॥ వె॥ జ్ఞానమబ్బు నీకుఁ గర్మావశేషప, ర్యంత మఖిలభూతరాశి నేత్ర
వాస మొదవు నిమిషవర్తన నీనిమి, త్తముగ నేత్రములకుఁ దగు
నృపాల. ౪౦౯

క॥ విను పశుపక్షులు మనుజులు ననిమిషు లనిమిషులు సుర లోసం
గతి నీకో, రినవర మని జగదంబిక, చనియెన్ దనయంత నిమియు
సంతస మందెన్. ౪౧౦

వ॥ పదంపడి మునులందఱును నిమిదేహ మ్మొక్కెడ నునిచి పుత్రోత్పత్తికై యొక్క యరణిం దెచ్చి మథించిన నవ్వారిమంత్రబలమ్మున సమస్తలక్షణమ్ముల నిమి కెన యగునొక్క కుమారుం డుద్భవించి యతం డరణీమథనమ్మున నుద్భవిల్లుటం జేసి మిథియనియు జనకునివలనం బొడముకతన జనకుం డనియు నెగడె. ౪౧౧

క॥ నిమిదేహం బెడలునిమి, త్తముగఁ దదన్వయమునందుఁ దగియొవిదే
హా, ఖ్యమనుజపతులకనూచా, నముగ నపార్థకముగాక నరపాలమణీ.

వ॥ పిమ్మట నిమిసుతుం డగు జనకుండు ప్రథితుండై గంగాతీరమ్మున మిథిలయను నొకపురంబు ధనధాన్య గోపురాట్టాలాది నిఖిలసంపత్సమృద్ధంబు రచింపం జేసి యందు సుఖం బుండె. ౪౧౨

క॥ జనకునియన్వయమందున్, జనన మ్మందినయ శేషజనపాలకులున్
జనకులనఁ బరఁగి జ్ఞానమ్మునకుం దానకములగుచుఁ బొలిచిరి పేర్మిన్

వ॥ ఏతద్వంశజుల కెల్లరకును విదేహజనకనామంబులు చెల్లుచుండు నిది నిమిచరిత్రం బనవుడు జనమేజయుండు వ్యాసుం గాంచి మహాత్మా! వసిష్ఠుండు గురు వగుకతనఁ దన్ను శపించినం జెల్లుఁగాక తాను శిష్యుండును శుభప్రద మ్మగు దేవీమఖమ్మునకుఁ గర్తయునై క్షమ దలంపక బ్రహ్మపుత్రునకు వసిష్ఠునకు శాపంబీఁదగునే యనుడు సాత్యవతేయుం డిట్లనియె. ౪౧౪

క॥ తెలిపితి నజితేంద్రియులకుఁ, గలుగదు దేహులకు శాంతి క్షమగ
లమహానీ, యులు దుర్లభు లిల సన్న్యా, సులయుం దేనియును శాం
తి చొప్పడ దనఘా. ౪౧౫

ఉ॥ ఆఁకలి దప్పియు న్విడిచి యన్నిసుఖమ్ములు వీడి యోగివై
తేఁకువ నొప్పఁగాక తెగఁ దెంపఁగ లేఁడు మనోగతంబులౌ

ప్రాకృతశత్రువర్గములఁ బ్రాఁకినవస్తువు? యట్టివాని నీ
లోకమునందె కాదు సురలోకమునందును గాన రాదుగా. ౪౧౭

వ॥ బ్రహ్మపుత్రులైన సనకాదిమునీంద్రులును గుణత్రయావిద్ధులై యున్నవా రన్యుల నెన్న నేల? మున్ను యోగాభ్యాసరతుండును సాంఖ్యవేత్తయు నగుకపిలుండు దైవయోగమ్మున సగరాత్మజుల దహించె నొక్కం డన నేల? హరిహరబ్రహ్మ లాదిగ సకలమ్మును నహంకారకలితం బని యెఱుంగు మహంకారోత్పన్నం బగుజగమ్మునఁ దద్విముక్తమ్ము దుర్లభంబు. ౪౧౮

క॥ ఒకవేళ సత్త్వవృద్ధియు, నొకవేళ రజోధికతయు నొకవేళఁ దమః
ప్రకటతయుఁ గలుగు గుణముల, కకలంకత నొక్కరీతి యలవడ ద
నఘా. ౪౧౯

వ॥ నిర్గుణుండును నవ్యయుండును బరముండును నిర్లేపుండును సర్వభూతాంతస్థుండును నగువాఁ డొక్క పరమాత్మ, మఱియుఁ బరశక్తియు నట్టిద, ఈయిరువురకు నెల్లప్పుడు నైక్యం బని యెఱుంగునది.

క॥ పరమాత్మకుఁ బరశక్తికి, నరయ నభేదంబు నెవ్వఁ డాతఁడు ము
క్తుం, బోయి యఖండజ్ఞాన, స్థిరుఁ డగు నిది యెఱుఁగు వేదసిద్ధాం
తముగా. ౪౨౦

క॥ జ్ఞానంబు రెండు దెఱఁగులు,గా నెఱుఁగు మొకండు శాబ్దికమ్మది వేదా
దీనమ్మును శాస్త్రార్థా, ధీనంబును నై జనించుఁ దెల్లం బధిపా. ౪౨౧

వ॥ శాబ్దికజ్ఞానమ్మున మతికల్పితమ్ము లగువికల్పమ్ము లనేకమ్ములు వొడము నిఁక రెండవది యనుభవం బనం బడు నిట్టిజ్ఞానం బెఱికి దుర్లభంబు. ౪౨౨

క॥ ఘనుఁడైన వేత్త దొరకిన, ననుభవముగలుగు సకలతత్త్వమ్ములఁ
మునుకొని యడంచు నయ్యది, జనవర? తను వడఁప లేదు శాబ్దిక
మెందుఁ ౪౨౩

ఆ॥ వె॥ అదియ కర్మ మెద్ది యడఁచు బంధమ్ముల, నదియ సిద్దె ముక్తి

కమరు నెద్ది, శాబ్దికంబు తమమునంహరింపదు దీప, మన్నమాత్రఁ
దిమిర మడఁగు నెట్లు. ౪౨౪

క॥ పరహితమును గోపమ్మున్, బొరయమి ధృతి యోర్పు శీలమును సం
తోషం, బరయఁగ విద్యకు ఫలములు, నరవర! ఫల మనఁగ రాదు
నైపుణి యొందున్. ౪౨౫

వ॥ యోగాభ్యాసమ్ముననొండె విద్యాభ్యాసమ్ముననొండెఁ గామాది
నాశం బలవడ దయ్యావి మనోజాతంబులగుటఁ దజ్జయమ్మునఁ గాని లోఁ
బడవు. ౪౨౬

క॥ మనము జయింపనికతమున, మునిపై నిమిభూవరునకు మొనయదు
శమ మ్మ, య్యనఘుఁడు యయాతి మును శు, క్రునకున్ బ్రతిశాప
మీఁడు క్రూరుఁడు గామిన్. ౪౨౭

క॥ భృగుపుత్త్రునిశాపమ్మునఁ, దగ జర గ్రహియించె నెంత ధార్మికుఁ
డా యయా, తి గణింప నొక్కఁ డొక్కం, డగపడు సౌమ్యుండు
క్రూరు లందఱు జగతిన్. ౪౨౮

హైహయకృతవిప్రవధ.

చ॥ ఒకనిస్వభావ మొక్కగతి నొప్పెడి దీనికి నింతయేల? ము
న్నకరుణులై ధనాశమెయి హైహయు లాత్మపురోహితుల్ కలా
ప్రకటితు లుత్తమోత్తములు భార్గవులన్ బరిమార్ప లేదె? పా
తకములు క్రోధమూర్ఛితు లెదన్ గణియింప రొకించుకేనియున్.

వ॥ నావుడు జనమేజయుం డిట్లనియె. ౪౩౦

గీ॥ బ్రహ్మహత్య గణింపక భార్గవులఁ బు, రోహితుల నుక్కడంచిరి హై
హయు లని, పలికితివి వార లెవ్వనికులమునందుఁ, బొడమి రేకా
రణము కోపమునకుఁ జెపుము. ౪౩౧

క॥ కారణము లేనికార్యం, బారయ మగ్రజుల రాజు లఘమెన్నక సా,
ధారణముగఁ జంపుదు రే?, వైరం బెంతేని నుండ వలయుమహాత్మా

క॥ బలవంతు లయ్యు రాజులు, బలహీనులఁ బూజ్యు లైనబాడబవరు

లన్, కలుషభయమ్మును జెందక, తల దఱుగుటపాడియగున ధర్మ
ము చెడదే. ౪౩౩

వ॥ నా కీసందియం బెడఁ బాపు మనుడు వ్యాసుండు పురాతనక
థ స్మృతికిం దెచ్చికొని యిట్లు సెప్పం దొడంగె. ౪౩౪

చ॥ కలఁడు సహస్రబాహుఁ డధికం బగుశౌర్యము వొల్చువాఁడు ని
స్తులబలశాలి హైహయుఁడు దుర్జయతేజుఁడు కార్తవీర్యభూ
తలపతి ధర్మతత్పరుఁడు దానమునన్ గడుమేటి యాతఁడ
గ్గలముగఁ జేసె జన్నము లగణ్యముగాఁ దగుభూరిదక్షిణన్. ౪౩౫

వ॥ అతండు హరియపరావతారం బగుదత్తాత్రేయునిశిష్యుండు
భృగువులకును నట్ల యాజ్యం డగుకతనఁ దా నొనర్చినజన్నమ్ములం
దొసఁగినధనమ్మున వార లతిధనికులై హయాదిసంపన్నులై చెలంగు
చుండిరి పదంపడి కార్తవీర్యార్జునుండు కొండొకకాలమ్మునకు దివం
బేగుటయుఁ దద్వంశ్యు లగుహైహయులు ధనహీనులై తదర్థంబు త
మగురువు లగుభృగువుల యాచింపం జనిన వారలు ధనలుబ్ధు లగుకతన
నీ నొల్లక కొందఱు పాఁతిపెట్టియుఁ గొందఱు బ్రాహ్మణులకొసంగియు
మఱికొంద ఱెచ్చటేని యు డాఁచియు రాజభయమ్మునఁ బలాయితులై
యొక్కపెట్ట దుర్గమంబు లగుగిరిగహ్వరమ్ము లాశ్రయించి రంత హై
హయులు వారలగృహమ్ము లన్నియు వెదకి యొక్కరునేనిం గానక ధ
నార్థంబు భూఖననం బొనర్చుటకు నుంకించిరి. ౪౩౬

క॥ భృగువులయుఁ జుట్టుపట్లన్, దగువిప్రులయు సదనములు త్రవ్విన
ద్రవ్యం, బగణితముగఁ గన్పడె భీ,తగతిన్ శరణంబు గొనిరి తద్గృహ
విప్రుల్. ౪౩౭

ఆ॥వె॥ శరణుఁ గనినవారిఁ జని గిరిగహ్వర, మ్ములను డాఁగువారిఁ బొ
లియఁజేసి, రెల్లభార్గవుల నహీనకోపమ్మునఁ, బట్టి, దొరకినంతవట్టు
నధిప. ౪౩౮

శా॥ ఆగర్భమ్మును ధారుణిం దొలిచి ద్రవ్యం బంతయుం గూర్చి భూ

భాగంబెల్లఁ గర్భముల్ గోలిపి చంపం జొచ్చి రాబాలముం
స్త్రీగర్భంబులు పాడు చేసి భృగులన్ ద్విప్రాస్త్రములన్ జొన్పి; మెం
తే నగ్గోలుగ నేర్చి రంగనలు కన్నీ రేఱులై పాఱఁగన్. ౪౩౯

వ॥ అట్టిఘోరకృత్యమ్మునకు సహింపక సమీపతీర్థవాసు లగుము
ను లేతెంచి హైహయుల కిట్లనిరి. ౪౪౦

చ॥ విడువుఁడు బ్రహ్మజాతి నిటు వీరులరై పొలియింపఁ జెల్లునే?
యుడుగుడు మానుఁగ కటా! వనిత లూరికి తల్లడిలంగ గర్భముల్
వ్రాయునటు పాడియే? నృపులపోఁడుములే యివి; యింత పాపముం
దడఁబడ కాచరించెదరు తప్పక తెప్పల మిడ్డ కన్పడున్. ౪౪౧

వ॥ అనుమునులకు హైహయు లిట్లనిరి. ౪౪౨

ఉ॥ మీరు మహానుభావులరు మిన్నక వీరలు మాదుపూర్వులం
జేరి ఫలమ్మునన్ ధన మశేషము గైకొని డాఁచి పెట్టిరి
చోరులఁ జంపఁ బాతకము చొప్పడునే? బకవృత్తులన్; ఋణం
బీరఁట? పాదవృద్ధి; కిపు డేమొక కార్యము చేయఁ గోరినన్. ౪౪౩

క॥ దాత యగు కార్తవీర్యుఁడు, పాఁతులు వైచుకొన ధనము పంచి యి
డెనె! మీ, కేతాదృశ మగుకృత్యము, చేతఃప్రీతికర మగునె? చెప్పుఁ
డు మానుల్. ౪౪౪

చ॥ క్రతువు లొనర్చి యెక్కుడగు కార్యములం బొనరించి నిత్యరి
క్తతతికి నిచ్చి సౌఖ్యముగఁ దా భుజియించి ధనంబు విప్రుఁ డీ
గతిఁ దగ వెచ్చఁ బెట్టవలెఁ గాకునికి న్నృపచోరవహ్నిసం
గత మయి వమ్ముగన్ విడుచుఁగా? యది యెందుకు నెన్నిభంగులన్-

గీ॥ అట్లు కాదేనిఁ దాఁ దాఁచినట్టిధనము, నొరుల కీక భుజింపక యు
న్నకతనఁ, జచ్చిపరలోకమున కేగి జమునియాజ్ఞ, నరకసంగతుఁ డ
గు ధననాయకుండు. ౪౪౬

క॥ దానము భోగము నాశము, నా నెగడున్ మూఁడుగతులు నరు లా

రెంటిన్, మానిన మూడవగతిచేఁ, దా నడఁగు ధనంబదెంత దాఁ
చినయేనిన్. ౪౪౭

గీ॥ ఏము పాదవృద్ధి నీ నెంచి మాపురో, హితుల వినయ మెసఁగ ఋ
ణము నడుగ, నీఁ దలంప రిట్టిహీనులు రాజుల, మైనమాకు దండ్యు
లగుట తప్పె. ౪౪౮

క॥ కృపణు లదాత లభోక్తలు, నెపమున నార్జించువారు నేల నిడెడివా
రుపకార శూన్యులున్ భూ, మిపతులకున్ దండ్యు లనుట మీ రె
ఱుఁగని దే. ౪౪౯

వ॥ అట్లగుట వంచకులును బ్రాహ్మణాధములును నగువీరల దం
డించుటకు మహాత్ము లగుమీరలు క్షమియింప వలయు నని యమ్మా
నుల నెట్టకేలకు నొప్పించి భృగుపత్నులగర్భమ్ములు పగుల్చుచుండ స
య్యంగన లందఱును దుఃఖార్తలై హిమవత్పర్వతమ్మున కరిగిరి. ౪౫౦

గీ॥ హైహయులచేత ధనలోభ మమర విప్రు, లిట్లు హతు లైరి యె
వ్వారికేని లోభ, మెక్కు డగుశత్రు వద్దాని నెనయువాఁ డో, న
ర్పఁగా రానిపనులు భూనాథ? లేవు. ౪౫౧

చ॥ కులము నశించు ధర్మమునకుం జెడుఁ దల్లినిఁ దండ్రి నాత్మజా
తుల హితులన్ గురూత్తములఁ దోఁ జనియించినయన్నదమ్ములన్
లలనలఁ జుట్టలన్ మదిఁ దలంకక చంపఁగఁజాలు లుబ్ధుఁ డొ
తులువకుఁ జేయరానిపని దోఁపదు ముజ్జగమందుఁ జూచినన్. ౪౫౨

గీ॥ కామమునకన్నఁ గ్రోధమ్ముకన్న నెక్కు, డైనశత్రు వహంకృతికన్న
లోభ, మదిగలుగువాఁడు ప్రాణమ్ము లైన విడుచు, నన్న నవ్వాఁ
డొనర్పని దన్య మున్నె. ౪౫౩

ఉ॥ నా జనమేజయుం డను ఘన మ్మగుసీవచనామృతంబునె ం
తేఁ జవి గొన్న నించుకయుఁ దృప్తి యొసంగదు భార్గవాంగనల్
రాజభయమ్ము వీడుటయు బ్రాహ్మణవంశమువృద్ధియున్ మునీం
ద్రా! జనవంద్య? నాకుఁ గృప నానతి యిచ్చి కృతార్థుఁ జేయవే.

వ॥ నావుడు వ్యాసుం డిట్లను రాజేంద్రా! హైహయపీడితలై భృగువనిత లట్లు హిమవంతమ్మున కరిగి యచ్చట మృణ్మయం బగుగౌరీవిగ్రహం బొనర్చి సరిత్తటమ్మున నిల్పి యుపోషణపూర్వకమ్ముగఁ దత్పూజల నొనర్చుచు మరణమ్మునకుఁ గృతనిశ్చయలై యున్నంత. ౨౫౫

క॥ ఒకరాత్రికాలమున దే, వి కృపావతి యగుచుఁ జానువేషిణియై
వా, రికి స్వప్నమందు మీలో, నొక తెకు నూరుజుఁడు పురుషుఁ
డుద్భవ మందున్. ౨౫౬

క॥ వినుఁ డతఁడు మామకాంశం, బున వాఁ డగుఁ గతన శక్తిపూర్ణుండై
మి, మ్మును బ్రోవఁ గలఁడు నమ్ముం, డని చెప్పి తనంత నరిగె నంతట
వారల్, ౨౫౭

వ॥ మేలుకాంచి సంతోషదంతురితాంతరంగలై యున్నంత నందొక్కవనిత యూరువుచే గర్భమ్ము ధరియించి క్షత్రియభయమ్మున నెందేఁ బోఁ దలంచి పలాయనం బొనర్చుచున్నయది రాజులచేఁ జూడంబడి ఖడ్గపాణులై తన్ను వెన్కొనువారికిఁ దలంకి గర్భరక్షణార్థం బాక్రోశించుచు నిరాధారయై సింహగృహీతయు గర్భిణియు నగుహరిణిం బోలి కుందుచున్నంత. ౨౫౮

ఔర్వోత్పత్తి.

క॥ తనతల్లి దీనదశఁ దాఁ, గని సైఁవక యూరువుం బెకల్చుకొని తటా,
లున శిశువు వెలికి వచ్చెన్, దిననాథుం బోని మేటి తేజము వెలయన్.

క॥ ఆచిన్ని శిశువు తేజము, చూచిన తత్క్షణమునంద చూడ్కులు సెడి
యా, రాచజనమ్ములు గిరులన్, ధీ చెడ జన్మాంధు లనఁగఁ దిరిగిరి భూపా.

వ॥ అట్లు తిరుగుచు వార లందఱు నొక్కెడకుఁ జేరి తమ మనమ్ముల నాశ్చర్యంబును దైన్యమ్మునుం బొడమ నిట్లు యోజించిరి. ౨౬౧

క॥ బాలకుఁ జూచిన యంతన, యేలొకొ నేత్రములు వోయె నిందఱ
కుం ద, ద్బాలకుమహిమమొ లేకా, లీలాపతివ్రతముపెంపొ లేక
మతేమో. ౨౬౨

వ॥ అని చింతించి బ్రాహ్మణపరిభావం బగణ్యం బని యెంచి హైహయులు మెల్లమెల్లన నామె యున్నెడ కరిగి తమభయమ్మున వడంకు నాబ్రాహ్మణికిఁ గృతాంజలులై శరణంబు వేఁడుచు నిట్లనిరి. ౪౬౩

ఉ॥ అమ్మ? నినుం గనుంగొనినయంతన కన్నులు వోయె నీచరి
త్రమ్ము నుతింపఁగా వశము గ్రక్కున మమ్ము ననుగ్రహించి నే
త్రమ్ముల నీఁ గదమ్మ? దయ దప్పుట పాడియటమ్మ? దృగ్విహీ
న మ్మనుజీవనమ్ము మరణమ్మున కెక్కుడు గాదె యేరికిన్. ౪౬౪

ఆ॥ వె॥ ఇంక నిట్టికర్మ మే మొనర్పము భార్గవులకు సేవకులము తెలి
సి తెలియ. కాచరించినట్టియఘము క్షమించి క, న్నుల నొసంగు
మమ్మ? యెలమి మాకు. ౪౬౫

వ॥ ఇది మొదలు భృగువులయెడ హైహయు లందఱును వైరంబు విడిచి వర్తింతునట్లు శపథం బొనరింతుము, నీవును బుత్రుండును సుఖం బుండం గలరు మమ్మనుగ్రహింపు మనుడు వారలకు నాబ్రాహ్మణి విస్మయంబు గదుర నిట్లనియె. ౪౬౬

ఉ॥ మీనయనమ్ము లే నెఱుఁగ మీపయిఁ గోపము లేదు నాకు ను
త్సూనుఁడు బంధుఘాతుకుల దుష్టుల మిమ్మిటు చేసె నక్కటా?
కానక మంచిచెడ్డల నకారణ మర్థపరత్వ మూని వి
ద్యానిఘులైన తాపసుల నట్లొనరించిన రిత్త వ్రాపునే. ౪౬౭

క॥ గర్భగతులైనశిశువుల, నర్భకులన్ వృద్ధులన్ దయాశూన్యత సం
దర్భ మెఱుంగక చంపిన, నిర్భాగ్యుల మి మ్మడఁపజనించె నితఁడోగిన్

ఆ॥ వె॥ ఊరుగర్భుఁ డగుచు నుండెను శతవత్సరమ్ము లితఁ డాగమమ్ము
లెల్ల, నపుడు సంగ్రహించె నంబాకటాక్షమ్ము, కతన నాకుఁ గొడు
కు గా జనించె. ౪౬౮

గీ॥ పిత్రువధమ్మున మిగులఁ గోపించియున్న, వాని మత్సుతు నౌర్వ్య న
వంధ్యభక్తి, వేఁడికొని వేఁడి మాన్పుఁడు వేగమీరు, నేత్రములు గ
ల్గు నింతయు నిక్క మనుడు. ౪౭౦

వ॥ వార లందఱును వినయసంభ్రమమ్ము లిగురొత్త మునివ
రుం డగునాయౌర్వు సన్నుతించినఁ బ్రసన్నుండై యతం డంధులగు
హైహయుల కిట్లనియె. ౪౭౧

గీ॥ దేవనిర్మితములు తప్పి పోవుకెట్లు, వాని కొక్కింత తజ్జ్ఞుఁడు వగవఁ
బోఁడు, ఋషుల కిఁక సౌఖ్య మబ్బెడి దృష్టు లెప్పటిగతి మీకుఁ
జెలంగు నరుగుఁడు కదలి. ౪౭౨

వ॥ అని యౌర్వుం డనుగ్రహించుటయు.

ఉ॥ ఆతనియాజ్ఞ నొంది నృపులందఱు నెప్పటియట్ల లోచనో
పేతత నేగి రక్కుమరు నెంతయుఁ బేర్మి గడల్కొనంగఁ ద
న్మాత గ్రహించి యాశ్రమమునన్ దగఁబెంచుచునుండె నర్థకా
మాతురు లైనహైహయు లకైనపరాభవమున్ గ్రహించితే. ౪౭౩

వ॥ నావుడు జనమేజయుం డిట్లనియె.

గీ॥ భారతులకెల్ల భరతునిపగిది యాదవులకు యదునృపునట్ల వీరలకు
లమున, హైహయుం డనునొక్క రాజలరెనే? ము, నీంద్ర? లేకున్న
హైహయు లెట్టు లైరి. ౪౭౪

వ॥ నావుడు వ్యాసుం డిట్లనియె రాజేంద్రా? సూర్యపుత్రుం డ
గు రేవంతుఁడనువాఁ డొక్కనాఁ డుచ్చైశ్రవమ్ము నధిష్ఠించి భగవద్దర్శ
నాకాంక్షియై వైకుంఠమ్మున కరిగె. ౪౭౫

హైహయవంశము.

క॥ లచ్చియు నన్న యయినయ, యుచ్చైశ్శ్రవమున్ గుమారు నూర
క కోర్కెల్, పెచ్చుపెరుఁగ సంస్తంభన, మచ్చుపడం జూచుచుండె
నాలో హరియున్. ౪౭౬

ఆ॥ వె॥ హయము నెక్కి వచ్చునతిమనోహరుని రే, వంతుఁ గాంచి వి
స్మయాంతరంగుఁ, డగుచు భాగ్య కిట్టు లనియె ‘‘నోచార్వంగి!, యె
వ్వఁ డొక్కొ గుఱ్ఱ మెక్కి వచ్చె. ౪౭౭

వ॥ భువనత్రయమోహనుం డగునిప్పాని నెఱుంగుదే? యని
మాటిమాటికి నడిగినఁ దన్మయచిత్త యగునక్కోమలి ప్రత్యుత్తరం బీ
నేరదయ్యె నంత నతండు మోహితఁగా నాపె నిశ్చయించి కోపాకు
లుండై యిట్లను. ౪౭౮

చ॥ విను మిఁక నేమి చూచెదవు? వేఁదుఱు వట్టినదానిభంగి; నీ
మన మవశత్వముం బొరసె మానిని? యీహయదర్శనమ్మునన్
జనువున నెల్లెడన్ రతి నెసంగుటచే రమ్యవై చలత్వ మూ
సినకతనన్ జలాఖ్య వయి నెట్టన నీ వపకీర్తి నొందుమా. ౪౭౯

గీ॥ ప్రాకృతాంగనవోలె ధైర్యమ్ము విడిచి, హయముఁ గామించి చం
చలవైతి కాన, బడబవై మర్త్యలోకసంభవము చెందు, మనుడు శా
పమ్మునకు భీతి నంది రమయు. ౪౮౦

ఉ॥ శోకము పెల్లుగాఁ గ మధుసూదనుపాదయుగంబు శీర్షమున్
సోఁకఁగ మ్రొక్కి దీనదశ చొప్పడ నిట్లను దేవదేవ! న
న్నేకరణిన్ శపింతె? కృప యించుక లేదె? స్వభావసిద్ధమై
నాకడ నుండు పేర్మియు వినాశము చెందెనె? యింతమాత్రలో. ౪౮౧

క॥ ఎన్నండుఁ గోప మెఱుఁగక, వెన్నవలెఁ జెలంగునీదువిధ మింతటి
లో, సన్నగిలి క్రొత్తయగునే?, చన్నే? న న్నిట్లు శాపసంగతఁ
జేయన్. ౪౮౨

క॥ నిను విడనాడి బ్రతుకనే, ర్తునె ప్రాణము లిపుడ దొరఁగుదు న్నీ
శాపమ్మున కంతమ్ము గృపామతిఁ, గని చెప్పు మనంగ నతఁడు కరు
ణార్ద్రుండై. ౪౮౩

ఆ॥ వె॥ వినుము నీదుగర్భమున నాకు నెన యగు, పుత్త్రుఁ డొక్కరుం
డు పుట్టునెప్పు, డపుడ శాప మోక్ష మగు నన్నుఁబొందంగ, నబ్బ
నీకు నిక్క మబ్జవదన. ౪౮౪

వ॥ అనవుడు జనమేజయుం డిట్లనియె.

గీ॥ కాలయోగమ్ముకతన నిక్కరణి శాప, మంది ప్రోషితభర్తృకచంద

మొంది, బడబయై యెంతదనుకఁ దా నిడుము వడసె, నెట్లు సంతాన
మును గని యేగెఁ బిదప. ౪౮౫

క॥ నావుడు వ్యాసుం డిట్లను, రేవంతుం డబ్జనాభురీతిం గని కో, పావి
ష్టుం డని భయపడి, వేవేగ నమస్కరించి వెలువడి యంతన్. ౪౮౬

క॥ తనతండ్రి సన్నిధికిఁ జని, వినయమునన్ గడచినట్టివృత్తాంతమ్మున్
మునుకొని నుడివె రమయు న, వ్వనరుహాలోచనునియాజ్ఞ వడసి
వగ దగన్. ౪౮౭

సీ॥ చని మున్ను రవిభార్య ఘనతపమ్మున నున్నచోటునఁ దమసయు
సూర్యపుత్రి, గలిసినయెడ సర్వకామప్రదస్థానమున సుపర్ణాక్షుసం
జ్ఞను బోగడ్డ, దవిలినదానికుత్తరమున శోభనకాననమ్ముల నొప్పు
గన్న యెడల, బడబయై శంకరుఁ బంచాస్యు దశభుజుఁ జంద్రశేఖ
రు గజచర్మవసను. గీ॥ నీలకంఠుఁ ద్రిలోచను నిఖిలకామ, దాత న
వదాతవిగ్రహు ధరసుతార్ధ, దేహుగుఱిచి తపమ్ము నుదీర్ణవృత్తి, దివ్య
వర్షసహస్రమ్ము దివిరిచేసె. ౪౮౮

వ॥ తత్తపమ్మునకు మెచ్చి యద్దేవుండు పార్వతీసహితమ్ముగ వృ
షభారూఢుండై ప్రమథగణమ్ములు గొలువఁ బ్రత్యక్షుండై బడబారూ
పిణి యగుహరివల్లభ కిట్లనియె. ౪౮౯

ఉ॥ ఏల తప మ్మొనర్తు? జగదీశ్వరి? నన్ను గుఱించి దేవి? ని
న్నేలెడివిష్ణు వన్నియును నీఁ దగునట్టిసమర్థుఁ డక్కటా?
బేలవె? భర్తఁ దక్కియు వివేకిని కింకొకదైవ ముండు నే?
స్త్రీలకు నెట్టిఁడైనఁ బతి సేవ్యుఁడు కాఁడె? త్వదీశుఁ డల్పుఁడే. ౪౯౦

చ॥ అనవుడు లచ్చి యిట్లు లను నంతయుఁ దథ్యము శాప మిచ్చె న
వ్వనరుహనేత్రుఁ డయ్యది కృపామతివై యెడఁ జేసి యుద్ధరిం
ప నిను యాచించితిన్ దగఁ దపమ్మునఁ; “బుత్రుఁడు గల్గు మీఁదఁ బో
వు,, ననియె శాప మెక్కడఁ దీఁ బుట్టునుతుండు మహాత్మ! చెప్పవే. ౪౯౧

క॥ వైకుంఠమ్మున నాపతి, యీకాననమందు నేను నిరువురకును నే

లాకల్గుఁగూడియుండుట, యేకత లేకున్నఁ బుత్రుఁ డెట్లుదయించున్.

ఉ॥ నాదుతపమ్ముసేఁతకు మనమ్మున మెచ్చితివేనిఁ గామితం
బీఁ దగు నీకు నాపతికి నించుకభేదము లేదు దీని ము
న్నాదరరీతి నాదయితుఁ డానతియిచ్చెఁ దదాది మీకు నే
భేదము చూడ నిట్టినిను వేఁడుట యాతని వేఁడుటే కదా. ౪౯౩

గీ॥ అతఁడ నీవు నీవ యతఁ డని యెఱిఁగిన, దానఁ గాక నిన్నుఁ దలఁ
తునేని, నాసతీత్వమునకు దోసమ్ము గల్గు న,నంగ మెచ్చి యయ్యె
నంగరిపుఁడు. ౪౯౪

ఉ॥ జ్ఞానులు వేదవేదులు నకల్మషు లౌమునులున్ నిలింపులున్
గానఁగ లేక తర్కములఁ గాలము వ్యర్థ మొనర్తు రేక్రియం
దీని నెఱింగి తీవు వినుతింపఁ దగున్ గదు నీవివేక మెం
దేనియు నంగనాజనుల కింతటిబుద్ధి విశేష మొప్పునే ౪౯౫

క॥ హరిభక్తులు నను నిందిం,తురు మద్భక్తులతినిందితుం జేయుదు రా
హరి;నించుకేని మాయుం,తర మెఱుఁగఁగరా దదెట్టితత్త్వజ్ఞులకున్

గీ॥ కలియుగమ్మున మాయుభయులకుఁ గల్గు, నేకత నెఱుంగ లేక దు
ర్ధీకు లజ్ఞు, లింతకన్నను వాదమ్ము లెనయుచుండ్రు, తెలియుదురు
మేటివిజ్ఞాన మొలయువారు. ౪౯౭

వ॥ నీ కీయభేదజ్ఞానం బెట్లు చొప్పడె నెఱిఁగింపు మనుడు శంకరు
నకు లక్ష్మి యిట్లను మహాత్మా? మున్నొక్కనాఁడు మన్నాథుండు మం
తనమ్మున ధ్యానపరుండై పద్మాసనగతుండై యున్నయెడ విస్మితనై యే
నిట్లంటి. ౪౯౮

ఉ॥ మున్నుసురాసురల్ దగ సముద్రము ద్రచ్చునెడన్ జనించి నే
నెన్ని నినున్ వరించితి సురేంద్రులకెల్లను మేటి వంచు; నీ
కు న్నళినాక్ష? ధ్యాన మొనఁ గూడుట కేమి నిమిత్త,మెందు నే
ని న్నిను దాఁటువేల్పులు గణింపఁగ లేరుకదా? వచింపుమీ. ౪౯౯

చ॥ అనవుడు నాథుఁ డిట్టు లనె నంబుజనేత్ర! యొకప్పు డేను న
ర్యానిమిషవంద్యుఁడై నగిరిజాధిపుఁ గొల్తు నొకప్పు డాతఁడు
న్ననుఁ గొనియాడు నాతఁడు మనఃప్రియుఁ డెంతయు నాకు; నేను నా
తనికిని నట్టివాఁడ విను తత్త్వము భేదము లే దొకింతయున్. ౧౦౦

గీ॥ ఎవ్వఁడేనియు నాభక్తుఁ డెఱుక లేక, శంకరుని నిందఁ జేయు నాజ
డుఁడు నరక, మందుఁ బడువాఁడు తద్భక్తుఁ డట్ల నన్ను, నిందఁ జే
సిన నగు నింత నిక్కమనుచు. ౧౦౧

వ॥ నాకున్ బోధించెఁ దదాదిగ నేను మీయిరువురయుభేదంబు
నెఱుంగుదాన నన్ననుగ్రహించి నాకు మద్వల్లభుతోడికూడిక యె
ట్లొనఁగూడు నట్లొనర్పు మని ప్రార్థించుచలచ్చికి మహేశ్వరుం డిట్లనియె.

క॥ చింతింపనేల? నీతప, మెంతే సంతోస మొసఁగె నఁక నీయెడ ను
స్వాంతుం డగు నీపతి యో, దంతిగమన! నీకు నొక్కతనయుఁడు
పుట్టున్. ౧౦౩

క॥ హయరూపమ్మున శ్రీహరి, దయగలఁడై యిటకు వచ్చి తన్వీరో! నీ
కుం, బ్రియుఁ డగు నా ప్రేరణ న, మ్మయఘార్థమ్ముగను నీకుఁ బుత్రుఁ
డు పుట్టున్. ౧౦౪

ఉ॥ ఆకొమరుండు లోకులకు నందఱకుం దలదాఁటి భూపుఁడై
యేకముగా జగం బఖిల మేలెడివాఁడయి యేకవీరుఁ డన్
ప్రాకట మైననామమునఁ బ్రాభవ మొప్పఁ జరించు హైహయా
ఖ్యాకము వంశము న్నెగడఁగాఁ గల డాతఁడు కారణమ్ముగన్. ౧౦౫

వ॥ పిమ్మట నీవును భర్తం గూడి వైకుంఠమ్మున కరిగి సుఖంబుం
డఁ గల వని చెప్పి మఱియును. ౧౦౬

గీ॥ హృదయగత మైనపరశక్తి నెఱుకకలిమిఁ, గొలువ నేరక మత్తతఁ
గొనినకతన, నీకు నిట్లబ్బె శోకంబు నిజము దీని, శాంతి కిప్పుడ
యద్దేవి శరణు సొరుము. ౧౦౭

చ॥ అని వరమిచ్చి శంభుఁడు తనంతఁ జనెన్ గడుభక్తి నజ్జగ
జ్జననియు నంతరాత్మ విలసత్సురదైత్యశిరోవిరాజినూ
తనమణికాంతిరంజితపదద్వయభాసినఖన్ మహేశ్వరిన్
వినయమునం దలంచుచును వేడ్కమెయిం బతిరాకఁ గోరుచున్.

వ॥ ఉన్నంత శంకరుండు కైలాసమ్మున కరిగి ప్రమథులయందు
నొక్కరుం డగు చిత్రరూపునిం జూచి యిట్లను. ౧౦౯

క॥ వైకుంఠమ్మునకుం జని, శ్రీకాంతునితోడ నిట్లు చెప్పుము "పత్నీ
శోకమ్ము డుపు" మనుచు మ్మై, త్రికలనం దనకు నేను దెలిపితి ననుచున్.

చ॥ అని యనుపంగ నేగె నతఁ డంచితవైష్ణవభాసురంబు సు
స్వనశుకహంససంయుతము చారుసరఃకలితంబు నృత్యగీ
తనినదవాసితంబు వితతద్రుమభూషిత మప్రమేయసౌ
ధనిచయమండితంబు నగు తామరసాక్షుపురంబు వేడుకన్. ౧౧౧

క॥ హరిసదనద్వారమ్మున, స్థిరులై వర్తించుసుప్రసిద్ధుల వేత్రోద్ధురపా
ణుల జయవిజయుల, నరసి హరికిఁ జెప్పఁబనుప నంతట జయుఁడున్

ఆ॥వె॥ హరిని గాంచి యిట్టులనుఁ "జిత్రరూపుఁ"డన్, దూత శంకరా
జ్ఞచేత వచ్చి, తివిరి దర్శనము ప్రతీక్షించి యుండె రాఁ,దగునొ
తగదొ యన నతండు పేర్మి. ౧౧౩

క॥ వైశమ లోనికి రమ్మని, కాలగళునిదూతఁ బిలువఁగాఁ దగు నన న
చ్ఛీలుఁ డతఁ డక్లానర్పఁగ, నాలో నాచిత్రరూపుఁ డంజలిగొనుచున్.

క॥ ఎదుటికిఁ జని మ్రొక్కిడఁ బే. ర్మి దగ "గిరీంద్రునకు సేమమే? నీ
వెటకుం, గనలియరుదెంచు టెందుల, కొదవమగా? దేవకార్య
మొక్కం" డనుడున్. ౧౧౪

క॥ దేవా? సంసారమ్మున, నీ వెఱుఁగని దొకఁడు గల్గునే! నన్ను మహా
దేవుం డనుపఁగ వచ్చితి, దేవరతో నొక్కమనవి దెల్పి చనంగన్.

వ॥ అతండు చెప్పు మనిన తెఱంగు విన్నవించెద నాకర్ణింపుము.

క॥ సీతరుణి లచ్చి కాళిం, దీతమసాసంగమమున నేమమ్ము మెయిన్
జేతము ధ్యానాయత్తం, బై తగ నున్నది తురంగమాకారమునన్

చ॥ సురముఖసేవ్యయై సకలశోకవినాశిని యైనయేసిరిన్
నరుఁడు త్యజించి దుఃఖకలనం బడు నట్టిచెలిం ద్యజించునీ
కరయఁగ సౌఖ్యమున్నె? సతి నల్పుఁడునున్ విడ నిచ్చగింపఁ డే
క్కరణి నదోష యంచు మదిఁ గాంచియు భార్యను వీడితో హరీ.

ఉ॥ ఎవ్వనికాంత కస్తి పడు నెగ్గగు నాతనిజీవితం బిసీ!
నఘ్వాదు లెల్లశత్రువులు; నాపలుకుల్ విని వైళ షబ్ధిజ
న్నెవ్వగఁ బాపి కైకొనుము నెమ్మది సమ్మద మంద నక్కటా!
జవ్వనిఁ బాయుదుఃఖ మది శక్యమె యిట్టి దటంచుఁ దెల్పఁగన్.

మ॥ మును నామానిని దక్షుయాగమున వమ్ముం జేసె దేహమ్ము నో
వనజాతాక్ష! తదంగనావిరహసంప్రాప్తంబు దుఃఖంబు నా
కనుభూతంబగుటన్ మఱొక్కనికి భార్యావియోగమన్నన్ మనం
బనుమోదింపదు కష్ట మింతకును నన్యం బేది సంసారికిన్. ౯.౨౦

ఉ॥ పిమ్మట నద్రిజం దపము పెంపునఁ గొంటి నగాత్మజాతయై
సమ్మతి దక్షపుత్రికయె జన్మము నందుటఁ జేసి; మేటిక
ష్టమ్ములకెల్లఁ గష్ట మకటా! తరుణిం ద్యజియించి యెట్లు ప్రా
ణమ్ముల నిల్పితో? యెఱుఁగ న్యాయమె నీ కిటు లొంటి నుండుటల్.

గీ॥ వేయి సంవత్సరములాయె వెలఁది వీడి, యేమి సౌఖ్యమ్ము గొంటి
నీవింతకాల, మరుగు మిఁక జాగు సేయక యశ్వరూప, మమర ని
కాంత వసియించునట్టియెడకు. ౯.౨౧

వ॥ అట్లు చని కొమయుం గని భార్గవిసహితుండై స్వస్థానమ్మున సుఖంబుండు మన శంకరుండు విన్నవింపు మనియె ననుచిత్రరూపుని పలుకులఁ బ్రేరితుండై యశ్వరూపమ్ము దాల్చి. ౫.౨౩

గీ॥ బడబయగు సింధుజాతయున్నెడకు నరిగి, కని మనమ్మున విస్మయ
మ్ము నతఁ డొందె, నతనిఁ హయరూపుఁ గని విస్మయంబు నందె, ల

చ్చి; సంగతి యిరువుర కచ్చుపడియె. ॥౨౫

ఏకవీరజననము.

క॥ మదనార్తు లగుచు నిరువురు, పదపడి యిటు లెనయ గర్భభర మా
దరగం జే, ర్తిం దనూజుం గనియె రెండవ, మదనుం డనం దగిన
వాని మది ముద మెనయన్. ॥౨౬

వ॥ పిదప బడబాకృతి యగుసిరికిం దాదృశుండగుహరియిట్లనియె.

క॥ బడబారూపం బిప్పుడ, విడువుము వైకుంఠమునకు వేగమ చనం
గాం, గడంగుట యొప్పదె విడువం, బడుంగాక తనూజుం డిచటం
బంకజనయనా. ॥౨౭

వ॥ నావుడు లచ్చి కరుణంబున నిట్లను.

క॥ తనువునం బుట్టినకొడుకున్, వనమున విడువంగ మనము నచ్చునె
యేయుం, గనకైన; నిన్నదితట, మున నీశిశువునకు దిక్కు ముందె
వ్వారొకో. ॥౨౮

క॥ అనునాలో నిరువురకును, ననువమ్యౌన్ దివ్యదేహ మంత విమాన
మ్మును నేగుదెంచె దానిం, గని సిరి హరి కిట్టు లనియెం గడుం గరు
ణామునన్. ॥౨౯

గీ॥ సర్వలక్షణముల నీకు సదృశుం డైన, శిశువు నిట డిగ విడువ నేం
జెల్ల నెత్తికొనుము మూంగురమును నేగు టనువు గాదె, యనుడు
హరి యిట్టు లనె సింధుతనయ కెలమి. ॥౩౦

వ॥ ఇబ్బాలకు నే నొక్కకార్యార్థంబు నిర్మించితి నది యెట్లం
టేని? యయాతికిం దుర్వసుం డను నొకపుత్రుండు గలం డతనికి హరివ
ర్మ యను పితృదత్తం బగునామాంతరంబు విశ్రుతంబగు నారాజన్యుం
డు పుత్రకాముండై తపం బొనరించుచున్నవాఁడు మత్ప్రేరణమ్మున న
తం డిత్తనయుం బరిగ్రహించి పోషింపం గలం డతండు వచ్చుదనుక నా
యానతింజేసి యీతని కొండు భయంబు లేకుండు నని యాపె నాశ్వా

సించి తత్సహితుండై వైకుంఠమ్మున కరిగె నావుడు జనమేజయుండు వ్యా
సున కిట్లనియె. ॥౩౧

గీ॥ జాతమాత్రునిఁ గొమరుని శంకఁ దక్కి, విజన మగు కాననమ్మున
విడిచి చనిన, పిదప సింహాదిమృగములపేక్ష యతని, కబ్బకుండునె?
గతి యెవ్వరైరి చెపుమ. ॥౩౨

వ॥ అనిన వ్యాసుం డిట్లనియె నట్లు లక్ష్మీనారాయణులు విమా
నంబధిష్ఠించి చనినపిమ్మట మదాలస యనుతనభార్యం గూడి ముచ్చటిం
చుచుఁ జంపకుండనునొకవిద్యాధరుఁడు విమానయానమ్మున దైవవశమ్ము
న నచ్చటికి వచ్చి నిరుపమానతేజఃపుంజంబై యొప్పునాశిశువు నాలో
కించి విమానమ్ముడిగ్గి మదనసదృశుం డగు నక్కొమరుఁ గైకొని మదాలస
కిచ్చిన నత్తన్వియు నిధి గన్న పేదంబలె నమందానందంబు నంది శిరంబు
మూర్కొని యాలింగనంబొనర్చి కన్నవానింబలె నెంచి యుత్సంగమ్ము
న నిడికొని పతి కిట్లను నాథా? యీతఁ డెవ్వండు? నీ కెట్లు దొరకె? ని
ర్కాననమ్మున నెవ్వరు డించి చనిరొకో? యనుడుఁ జంపకుం డిట్లనియె

క॥ వనితా? యీతం డెవ్వఁడొ, చనియెడిగెద శక్రు; నతనిసమ్మతి యేనిం
దనయునిఁగాఁ బెంపందగు,నని వైళమ యింద్రునొద్దకాతం డరిగెన్.

గీ॥ అరిగి సంతోషదంతురితాంతరంగుఁ, డగుచుఁ బుత్రునిఁ జూపి యి
ట్లను మహాత్మ, యెవనిబాలకుఁడో యితఁడెఱుఁగ రాదు, దొరకెఁ
దమసాతటంబునందు వనమందు. ॥౩౩

క॥ తమసాకాళిందీసం, గమమున నేవనిత డించి కానుపుపైఁ బ్రే, మ
ము వీడి చనియెనో ని, క్కము నీసమ్మతినిఁ బుత్రుఁగాఁ గైకొందున్.

వ॥ ధర్మశాస్త్రమ్ములు నిట్టిందు గృత్రిమతనయుండుగాఁ జెప్పం
బడుఁ గాదె యనుచంపకునకు నింద్రుం డిట్లనియె, ॥౩౪

చ॥ ఇతఁడు హయస్వరూపు లగునిందిరకున్ హరికిన్ జనించె న
ప్రతిముఁడు హైహయుం డనఁగఁ బాటిలునీశిశువున్ సృజించె శ్రీ

పతియు యయాతిపుత్రునకుఁ బంపొనరింపఁగ; వేగ విద్రుమ భూ
పతి హరిపేరిణంబు గొని బాలునికై యట కేగు నింతలో. ౧౩౭

వ॥ అతఁ డరుగునంతకు నీవిబ్బాలు నచ్చట విడువవేని యా
రాజు దుఃఖితుం డగు నిబ్బాలుఁ డేకవీరుం డనునామమ్మునఁ బృథివీత
లమ్మున నెగడువాఁ డగు నని యనిపినఁ జంపకుం డచ్చియుతపావని య
థాస్థానమ్మున డిగ విడిచి తనయెడ కరిగె నంత హరియయాతిపుత్రున
కుం బొడసూపిన నతండు హర్షితస్వాంతుండై నమస్కరించి వినయ
మ్మున నిట్లను. ౧౩౯

గీ॥ విషయసంసక్తి దొరఁగి వివేకవంతు, లైనవారికిఁ గాఁదగునట్టినీదు,
దర్శనము కల్గెఁ బేరాసఁ దవిలి తపము, చేయుచున్నట్టినా కిది చి
త్రి మనఘ. ౧౪౦

వ॥ అని భక్తిపరవశుండై నానావిధమ్ముల నుతియించునన్నృ
పాలునకుఁ గృపాలుండు హరి “నీకోరిక” యేమన నతండు “పుత్ర
ప్రాప్తి” యనుడుఁ గమలాక్షుం డిట్లనియె. ౧౪౧

క॥ తమసాకాళిందీసం, గమమున సిరియందుఁ గొమరుఁ గంటిని నీకై
యమలుం డబ్బాలుని గొను, ము మహీశ! యనంగ నతఁడు మో
దముపేర్మిన్. ౧౪౨

క॥ అటఁ జని నోటం దనకా, ల్బొటవ్రే లిడి యాడికొనెడి పుత్త్రుం
గని దు, ర్ఘట మగుతత్సౌందర్యపుఁ, బటిమకు నక్కజము నంది
ప్రబలినకూర్మిన్. ౧౪౩

చ॥ కరముల నెత్తిపట్టి యెసకమ్మున శీర్షము మూర్కొనున్ “సుదు
ష్కర మగుమత్తపమ్మునకుఁ గా నిను శ్రీహరి యిచ్చె” నంచు నా
దరమునఁ గౌఁగిలించుకొనుఁ “దద్దయు సంసృతివారిరాశికిన్
దరణివి గమ్ము నా”కను “సుతా? నినుఁ గన్నది లచ్చియే!”యనున్.

క॥ శతవత్సరములు నీకై, యతితప మొనరించునన్ను నానందింపన్
గతి నైతివి నీనగుమొగ, ము తగం గని పెంచునతివ స్త్న్యముచిత మే

మ॥ అని మోదించుచు బాలకుం గొని పురం బమ్మేటి తా నేగఁగా
యనకుల్ వాఁడఁగ వందిమాగధులు నర్వస్తోత్రముల్ సేయ నె
క్కొని మంత్రుల్ సపురోహితప్రముఖులై కూర్మిన్ దనుంజూడ లా
జనికాయంబు పురాంగనాజనమణుల్ చల్లన్ ధ్వనుల్ మ్రోయఁగన్

క॥ హరివర్మ యిట్లు తనపురి,కరిగి కొమరు నొసఁగె భార్యకాసాధ్వియుఁ
జేరి, మరసాకులమై కైకొని, “నరవర! యితఁ డెట్లు దొరకె” నా
నతఁ డనియెన్. ౧౧౫

చ॥ హరికిని నంబుజాలయకు నాత్మజుఁ డీతఁడు నాకుఁ దత్కృపన్
దొరకెఁ దపంబుకల్మి; ననుఁ దొయ్యలి సమ్మద మందె మీఁద న
న్నరవరుఁ డక్షుమారునకు నామము వెట్టె మహోత్సవంబు మే
దురముగ నేకవీరుఁ డని; తోరపువృద్ధి నెసంగె నాతఁడున్. ౧౧౬

వ॥ ఇట్లు మహానందరసమగ్నుండై యక్షుమారుకతన ఋణత్రియముక్తుఁగాఁ దన్నుఁ దలంచికొని యాఱవమాసమ్మున నన్నప్రాశనంబును మూఁడవయేటఁ జూడాకర్మమ్మును బొనరించి విప్రుల ననేకవిధదానమ్ముల సంతుష్టులం జేసి. ౧౧౭

క॥ ఏకాదశాబ్దమందు శు, భాకారున కాసుతునకు నానృపవరుఁ డ
స్తోకము మౌంజీబంధ, శ్రీకము సంస్కార మొప్పఁ జేసి కడంకన్

వ॥ వేదమ్మును ధనుర్వేదమ్మును నభ్యసింపఁ జేసి పట్టాభిషేకయోగ్యుం డగు నాతనికిఁ బుష్యార్కయోగసంయుక్తంబగుశుభదినమ్మునఁ దదనుకూలసంభారంబు లొనరించి వేదశాస్త్రతత్త్వజ్ఞు లగువిప్రుల రావించి సాగరమ్ములయుఁ దీర్థమ్ములయుఁ బవిత్రజలమ్ములు దెప్పించి స్వయముగా నభిషేకం బొనరించి విప్రులకు ధనంబు లొసంగి స్వర్గకాముండై భార్యాసహితమ్ముగ నరణ్యమ్మున కేగి మైనాకశిఖరమ్మున వానప్రస్థుండై యుండి పత్రఫలాశనాహారనియతిం బార్వతిం గుఱించి తపం బొనరించుచుఁ జిరకాలం బటనుండి దైవికమ్మున నిరువురును దేహత్యాగం బొనరించి యింద్రలోకమ్ము నొంది సుఖం బుండిరి పదంపడి

యేకవీరుం డీయుదంతంబు విని యౌర్ధ్వదైహికమ్ములు నిర్వర్తించె.

క॥ పితృదత్త మ్మగురాజ్యము, హితగతి నొనరించి భోగ మొనయుచు
నొకనాఁ, డతఁ డరిగె మంత్రిపుత్రా, న్వితముగ నమరాపగకు
సమీపోత్కృపేక్షన్. ౧౬౦

వ॥ కోకిలాలాపముఖరితమ్ములును బుష్పఫలభరితమ్ములును ష
ట్పదవిరాజితంబులును నగుపనసచంపకవకుళతిలక తాలతమాల జంబూ
చూతకదంబకంబులును వేదధ్వనిమనోహరమ్ములును హోమధూమావృ
తగగనమ్ములును మృగశాబసమన్వితమ్ములును నగు ఋష్యాశ్రమమ్ములు
ను గోపికాసురక్షితమ్ములును శాలిసంపక్వమ్ములును బ్రఫుల్లపంకజారా
మమ్ములు నగు కేదారమ్ములును, మనోరంజకమ్ములగు నికుంజమ్ములును వే
ర్వేర నరయుచు నన్నదియొడ్డునఁ దిరుగువాఁడు ముందట. ౧౬౧

ఉ॥ ఆయమరాపగాజలమునందు శతచ్ఛద మైనయబ్జమ
త్రోయజదక్షిణమ్మున విధుప్రతిమాననఁ గాంచనాంగిఁ బ
ద్మాయతనేత్రి దీర్ఘకచ నద్రికుచ న్నవకంబుకంఠి నే
దో యొకచింతమై నొగులుచు న్గలి నొంటరిఁ గాంచె నొక్కెడన్.

క॥ కని శోకకారణంబడి, గిన రేంద్రుం డిట్లు పల్కెఁ గేవలమనుజాం
గనవో? గంధర్వివో? నీ,వనిమిషసుందరివో? తెల్పుమా! వీ రెవరో

క॥ ఏకాకినివై రోదన, మేకతమునఁ జేయుదాన వెవ్వఁడు జనకుం
డీకాఱడవిన్నిను నెవఁ, డీక్రియుఁ ద్యజియించె నాథుఁ డెవ్వఁడు నీకున్

ఆ॥వె॥ చోరబాధ గాని క్రూరమృగమ్ముల, బాధ గాని నాదుపాలనమున
లేశమాత్రమైన లేదు శోకనిమిత్త, మేమొ తెల్పు దాని నేనడంతు.

క॥ మానవులో దేవతలో, దానవులో? పేరు గుఱిచ్చి తరుణీ? నాతో
మానక తెల్పుము నీదుః,ఖానుగతికి మూల మనిన నచ్చెలి యనియెన్.

క॥ విను నృపవర? నాదుఃఖ, మ్మునకు నిమిత్తము విపత్తి మొనయని
చో నె, ట్లను వగు శోకము ప్రాణికి, మునుకొని నచియించు దీని
మూలం బెల్లన్. ౧౬౨

వ॥ భవద్దేశమ్మున కన్యం బగు దేశమ్మున రభ్యుం డనుమహీనాయకుండు గలం డతం డతిధార్మికుం డయ్యెనఘుభార్య రుక్మరేఖయనం బరఁగు నాపె సంతానహీన యగుటఁ దన దుఃఖితయై యొకనాఁడు తన కాంతున కిట్లనియె. ౫౬౮

ఏకావళీవృత్తాంతము.

క॥ తనయరహిత మగు మజ్జీ, వనమువృథా యని తలంతు వంధ్యాత్వముక, న్ననునంగనలకు దోసం, బనఘా! వేఱొండు గలదె యగయుఁగ నెందున్. ౫౬౯

వ॥ ఇట్లు భార్యచేఁ బ్రేరితుండై యానృపాలుండు బ్రాహ్మణుల రప్పించి సంతానార్థం బగుక్రతు వొనర్చునెడ. ౫౭౦

ఉ॥ చారుశరీర శీతకరసామ్యమునం దగుమోము వొల్పుభ
వ్యారుణనేత్ర రక్తచరణాంచిత శోభనకేశి కాంచన
శ్రీరుచి నొప్పుకన్నె మృదురీతి నెసంగెడివన్నెలాఁడి యిం
పారఁగ నగ్నికుండమునయనం దుదయించె నఖండితప్రభన్. ౫౭౧

వ॥ పదంపడి హోత యక్కన్నియఁ దనకరమ్మున గ్రహియించి నృపునకుం జూపి యిట్లను నిబ్బాల*యేకావళినాజనించుటఁ జేసి యేకావళీనామమ్మున నెగడుఁ బుత్రితుల్య యగునీపుత్రికం గొని సుఖితుండవగుము విష్ణుఁ డిద్దాని నొసంగె నావుడు రభ్యుం డత్తలోదరిం గొనిసంతుష్టాంతరంగుండై తనభార్య యగురుక్మరేఖ కొసంగిన నాపెయుఁ బుత్రిం గన్నదానిచందమ్మున నామోదించె నంత నృపతి జాతకర్మాదికం బొనర్చి జన్మంబు సమాప్తి నొందించి ఋత్విక్కులం బూజించి తనగృహమ్మున సుఖం బుండె. ౫౭౨

గీ॥ పుత్రివృద్ధి నెసఁగుచు నప్పువ్వుబోఁడి, తల్లిదండ్రుల కతులముదమ్ముగూర్చు, నానృపున మాత్యునకు నేను నాత్మజాత, పేరు వినుము యశోవతి ధారుణీశ. ౫౭౩

*ఏకావళి, ముక్తావళి.

గీ॥ మాయిరువురకు నీవు సమాన మగుట, నృపుఁడు న న్నొనరించె
నచ్చపలనేత్రి, కనుఁగునెచ్చెలి గాఁగ; మే మదియుఁగోలె, నొక్క
టిగ నాడికొనుచుందు మొప్పిదముగ. ౧౭౪

క॥ పరిమళవాసితములు మేల్, సరసీజము లెచట నుండు సమ్మతి నచ
టన్, నరవరపుత్రికిఁ గ్రీడా,దర మెక్కుడు దానఁజేసి తద్దయు నెమ్మిన్.

వ॥ ప్రతిదినమ్మును నన్నుంగూడి తక్కుఁగల నెచ్చెలులు గాలు
వ గంధవంతంబు లగు పంకజంబులం బొల్చుగంగానదికిం జని య
య్యేకావళి క్రీడించు నియ్యది యతిదూరం బని యే నెంత వారించిన
నాపె చెవిఁ బెట్టకునికి నొక్కనాఁడు తజ్జనకునితో నిట్లంటి. ౧౭౬

క॥ నీకొమిరె ప్రతిదినము కమ, లాకరములయందు వాంఛ నంది సఖు
లతో, నేకతమ వనములందు ని, రాకులతన్ దిరుగు నదుల కరుగు
నృపాలా. ౧౭౭

వ॥ నావుడు రభ్యుండు తననగరున భాసురమనోహరమ్ములునుబు
ష్పితమ్ములును నగుకమలంబులం బొల్చుతటాకమ్ము లనేకమ్ములు పొందు
పఱచి యేకావళిం గాంచి బుజ్జగించి యిట్లను. ౧౭౮

క॥ అమ్మా? నీకుం గమలవ, నమ్ములయం దిచ్చయేని వవసారసయు
క్తమ్ములగునిచ్చటితటా, కమ్ములఁగ్రీడింపు మరుగఁగాఁ బోకు మెటన్.

వ॥ అని తండ్రి నియమించినను గమలాసక్తచిత్త యగునక్కన్న
య యథాపూర్వమ్ముగ దూరస్థమ్ము లగునదులయెడఁ గ్రుమ్మరు నయ్య
ది వీక్షించి నృపాలుండు పుత్రికయెడఁ గల్గుకూర్మి పెంపున శస్త్రపాణు
లగుభృత్యుల రక్షార్థంబు నియోగించె. ౧౮౦

క॥ ప్రతిదినముం బితృసమ్మతి, నతివలతో నన్నుఁ గూడి యబ్బాలికని
ర్గతయై గంగానదికిం, గతాగతములం బొనర్చుఁ గౌతుక మెసఁగన్.

వ॥ అంత నొక్కనాఁడు ప్రాతఃకాలమ్మున సఖీసమేతయై రక్షకు
లు వెంటనరుదేరఁ గ్రీడాపరాయణయై యయ్యేడ కరుదెంచి యింతకు
మున్న యచ్చరలతో వచ్చియున్నకామపత్నితోఁ గమలక్రీడ నొనర్చు

చుండె నయ్యెడఁ గాలకేతుం డనునొక్కరక్కసుండు బహురక్షోగణపరివృతుండై యరుదెంచువాఁడు పంకజక్రీడ నొనర్చుమత్సఖి నేకావళిం గాంచి తద్రూపమ్మున కచ్చెరువడి హరింప నెంచి దగ్గఱకు వచ్చునాలో నాలోకించి యే నిట్లంటి. ౧౮౧

క॥ రక్కసుఁ డెవ్వఁడొ యిచ్చటి, కుక్కుమెయిన్ వచ్చె ననిన యువతియుఁ దా నా, దిక్కుమొగంబై యెద భయ, మెక్కనుం గలసి చొచ్చె భృత్యులనడుమన్. ౧౮౨

వ॥ పదంపడి కాలకేతుండు గదం గైకొని సత్వరగతి నేతెంచి రక్షకులం దఱిమి జగన్మోహిని యగుమత్సఖిం గైకొని యరుగుచుండ వేపమానయు భయత్రస్తయు నగునా నెచ్చెలిరోదనంబు విని చేయునది లేక యేను వాని కిట్లంటి. ౧౮౩

క॥ అక్కటా! మత్ప్రాణం బగు, నిక్కలికిం గొనఁగ నేల? యే వచ్చెద నీ, విక్కమలాక్షిఁ ద్యజింపుము, చక్కఁగ నన్ గొనుము కరుణ సల్పుము పేర్మిన్. ౧౮౪

వ॥ అను నావచనమ్ములు గణింపక యరుగునారక్కసున కడ్డుపడి రక్షకులు సంగరం బొనర్ప వానిపరిచారకు లగురాక్షసులు స్వామికార్యతత్పరులై యెదిరి యోడించిరి. ౧౮౫

ఆ॥ వె॥ కాలకేతు విట్లు గండున రక్షకా, వళినిఁ దున్ని నాదుప్రాణసఖిని, గొని యు నేన దన్నుఁ గొలువఁగఁ దనపురి కరుగునంత నేను నతని వెంట. ౧౮౬

వ॥ తీవ్రగమనమ్మున రోదనం బొనర్చుచు నగుగునంత నన్నుం గాంచి యేకావళి కొంత స్వస్థచిత్త యయ్యెఁ బదంపడి యెట్టకేలకు దగ్గఱ కరుగుదు నన్నుం గౌఁగిలించికొని స్తంభస్వేదసమాకులయై కన్నీరు కాలువఁగా నేడ్చుచుండఁ గాలకేతువు ప్రీతిపూర్వకమ్ముగ నాకిట్లనియె. ౧౮౭

గీ॥ నాకలోకమ్మునకు సరి నాఁగ వచ్చు, మత్పురం బయ్యదియు కను
మా మృగాక్షి?, బెగడుమ్మై నగడుపడునీపి్రియసఖిను, ణికి వచింపు
ము ధైర్యమ్ము నెమ్మి గ్రమ్మ. ౫౮

క॥ పీ్రితిమెయి మీాకుదాసుఁడఁ, గాతరతం గుండనేల? కడు మోద
మునన్, జేతము స్వస్థము గాఁగ ని, రాతంకత నుండుఁ డని సహా
దర మెసఁగన్. ౫౯

వ॥ నన్ను నమ్మృగాక్షి కెలన రథమ్మునఁ గూర్చుండఁ బెట్టికొని
శీఘ్రగమనమ్మునఁ దనపురి కరిగి సంతసం బెసఁగ నొకధవళగృహమ్మున
మ మ్మిరువుర నుంచి చుట్టును ననేకుల రక్కసులఁ గావ నియమించి మ
ఱునాఁడట కసుదెంచి మంతనమ్మున నన్నుం గాంచి యిట్లనియె.

క॥ శోకముఁ ద్యజించి నీచెలి, నాకుం బత్ని యగునట్లొనర్పుము రా
జ్య, శ్రీ కధికారిణి తా నను, మేకోరికమైనఁ దీర్తు నే సేవకుఁడన్.

వ॥ నావుడు వాని కే నిట్లంటి నీకుం బ్రియం బొనర్చునంతసమ
ర్థత లేనిన న్నను గ్రహించి నీవై యిక్కన్నె బోధింః మనుడుఁ గా
మాతురుండు కాలకేతుండు మత్సఖి కిట్లనియె. ౬౦

ఉ॥ మానిని? నన్ గలంచుటకు మంత్రము నొక్కఁడు పంచి దాన మ
న్మానసమున్ గ్రహించి నిను నమ్మినదాసుని వీనిఁ బ్రోవఁగాఁ
బూనక యుంట పాడియె? సముజ్జ్వల మీానపయూవనంబు ని
త్యానుగతంబు గామి వినవా? సఫలం బొనరింపఁ జెల్లదే. ౬౧

వ॥ నావుడు మజ్జనకుండు నన్ను రాజపుత్రునకీ నెంచె మ న్మ
నంబున హైహయుం డనురాకొమరు వరించి యున్నదాన సనాతన మ
నుధర్మమ్ము వమ్ముఁ జేసి తక్కొరుల నెట్టుకైకొందుఁ దలిదండ్రులయిచ్చ క
నుగుణుం డగువరు వరింపఁ దగు వారలు గాని కన్యకలు స్వతంత్రలే?
యనుసక్కలికియుండుఁ గరుణింపక పాపాత్ముం డగుసద్దానవుం డయ్యుద్యా
మంబు విరమింపఁడ, అవ్వాని పురంబు పాతాళవివరమ్మున ననేకరక్షో
గణరక్షితంబై యేరికిఁ జొర రాకుండు ననుడు నేకవీరుండు యశోవతి
కిట్లనియె. ౬౨

క॥ నినునీనెచ్చెలితోడం, దనపురమున నుంచె నంటి దానవుఁడు మనం,
బున సంశయంబుదోఁచెడిఁ, జనుదెంచితివెట్టు లిటకుఁ జంచలనయనా.

గీ॥ హైహయుం డనురాజన్యు నాత్మఁ గోరి, యున్నదాన నటంచు మీ
వన్నెలాఁడి, పలికె నంటివి ననుఁ దక్క పార్థివుండు, హైహయుఁడు
లేఁడు ననుఁ గోరెనా? లతాంగి. ౯౭

క॥ మీనెచ్చెలిజనకుం డగు, మానవనాథుండు నన్నుమన్నించి యిడం
గా నీకన్నియఁ గనియెనె? మానక నాతోడఁ జెప్పవమ్మా వెఱపేలా.

వ॥ అన్లని యారక్కసు నడంచి యిప్పుడ యప్పడఁతిఁ దోడ్తెచ్చి నీవంతం బాపఁ గలవాఁడ నప్పట్టణంబునకు మార్గమ్ము నాకెఱింగింపు మని వెండియు. ౯౮

ఉ॥ దానవుఁ డాత్మజాతి నిటు దారుణరీతిని గొన్నసంగతి
న్మానవనాయకుండు వినెనా? యటులేనిఁ బ్రియత్న మేమియుం
జా నొనరింప కుండునె? సుతాహరణమ్మునకన్న దైన్య మెం
దేనియుఁ గల్గునేఁ యతఁడు హీనబలుండె మృగాక్షి తెల్పుమా.

వ॥ నీ వక్కన్నియగుణమ్ములు చెప్పినదిగోలె మన్మనంబు తదధీనంబై యెప్పుడవ్వ్యతిన విడిపింతు నని సంరంభమ్ముఁ బొదలుచున్నయది నాకుం గమనోపాయమ్ము నొడివి నీ వెట్లు వానిఁ గికురించి వచ్చితో తెలుపు మనునయ్యేకవీరునకు యశోవతి యిట్లనియె. ౯౯

గీ॥ చిన్నతనమ్మున నొకమంత్రిసిద్ధుఁ డిచ్చె, నాకు మంత్రంబు నరనాథ
వ్యాకులత్వ, మడర నారక్కసునిపురమంచు నుండు, నెడలఁ దన్మం
త్రిరాజంబు స్మృతికి వచ్చె. ౧౦౦

క॥ ఆమంత్రమ్మున దేవిన్, గామప్రదఁ గొలుతునేనిఁ గలుగును మో
క్షం,బీమెయి నని యోజించి స, దా మనమున నంబ నిలిపి తత్పర
నగుచున్. ౧౦౧

వ॥ రక్తాంబరయు రక్తనయనయు సృష్టిస్థిత్యంతకారిణియు సౌమ్యయు విశ్వేశ్వరియు నగునప్పరశక్తి గుఱించి మంత్రంబు జపియించి

న నాపె యనుగ్రహించి నాకు స్వప్నమ్మునఁ బొడకట్టి యిట్లనియె.

ఉ॥ వైళమ లెమ్ము పొమ్ము సురవైరిభయమ్మును వీడి గంగ కో
బాలరొ! యేగుదెంచెడి నృపాలుఁడు హైహయుఁ డేకవీరుఁ డెం
తే లలితుండు మచ్చరణ నీరజబంభరితాంతరంగుఁ డీ
లో లలి నన్నదీతటికి నుంతితశాత్రుఁ డతండు పేర్మిమై. ౬౦౩

క॥ దత్తాత్రేయమహాముని, దత్తంబై యెంతకేనిఁ దగియెడిదానిం
జిత్తమున మహావిద్య న, మత్తుండై పఠన చేయు మత్ప్రీతికినై.

వ॥ లక్ష్మీపుత్రుం డగునన్నరవరుండు విహారం బొనరించుచు ని
న్నుం గాంచి శరణంబై రాక్షసుం జంపి యేకావళి విడిపించుఁ బిమ్మట
నీనెచ్చెలి కారాజసుతుం బతిగా నీ వొనరించునది యని చెప్పి యా
పె యంతర్ధానం బగుడు మేల్కాంచి స్వప్నవృత్తాంతంబు వచించిన
నేకావళి ప్రసన్నవదనయై నా కిట్లనియె. ౬౦౪

గీ॥ అప్పరాంబికవచనంబు తప్ప దిష్ట, మేగు మతిరయమున గంగ కీ
వు నాకుఁ, బ్రీతియొనరింపు మనిన నాపెవచనమున, నిటకు వచ్చితిఁ
బరశక్తికృప నృపాల. ౬౦౫

వ॥ జగజ్జననియు నాకు శీఘ్రగమనంబును మార్గజ్ఞానంబును నొ
సంగె నియ్యది యస్మదీయోదంతం బింక నీవృత్తాంతమ్ము నుడువు మను
నయ్యేకావతి కేకవీరుం డిట్లనియె. ౬౦౬

గీ॥ సంపదల నిచ్చుచెలి నాకు జనని హైహ, యుండ న న్నేకవీరుఁ డ
టంద్రు మన్మ,నంబు పరతంత్ర మయ్యె ననంగజనక, మైన మీచెలివృ
త్తాంత మానుకతన. ౬౦౭

చ॥ మొదల సమస్తలోకముల మోహము గొల్పెడిదానియంద మిం
పొదవ వచించి తంతి మదనోదయ మయ్యె గుణమ్ములన్ వచిం
ప దొరకొనన్, మనంబు వశవైఖరి నొప్పె "నినున్ వరించె నా
సుదతి" యటంచుఁ జెప్పి నను సుందరి! దాసునిఁ జేసి తింతికిన్.

ఉ॥ ఏమి యొసర్చువాఁడఁ గమలేక్షణ? మీ కుపకార; మెట్లు నా
కామహిళాజనాభరణ, మాయనవద్యవిలాస, యాకన
తోఁకమలగాత్రి యున్నయెడకుం జన నా నెటు వానిఁ జంపి యా
సామజయానఁ దేర నగు జన్మము సార్థకమై చెలంగఁగన్. ౬౧౦

క॥ ఆపురిమార్గము సెప్పెద, యాపరులెవ్వారు? నీవయనుకంపన్ సం
తాపపరీతుని నను సౌ, ఖ్యోపేతు నొనర్పు మింతయొప్పదె నీకున్.

చ॥ నుడివితివేని వైళమ మనోగమనమ్మున నేగి రక్కసుం
బొడిచి నృపాలపుత్రిక సముజ్జ్వలతేజ మెసంగఁ దెచ్చి పెం
పడరఁగ నిన్నుఁ గూర్చి రయ మారఁగఁ దత్పురిఁ జేర్చి పేర్మి మీ
యొడయనికిం బ్రమోద మిడ నోపుదు నొక్కత్రుటిన్ దలోదరీ.

వ॥ ఇట్లు సల్పుట నీకును నాకును మనఃప్రియం బగుఁ బిమ్మటఁ దజ్జనకుండు వివాహం బొనర్చి నన్నాదరించుఁ బరదారాపహర్త యగు నవ్వాని వధించునుపాయంబు నీయధీనంబై యున్నయది తత్పురంబు చూపి మత్పరాక్రమంబు గనుఁగొందుగాక నావుడు యశోవతి ప్రియకారి యగ్నునరేంద్రువచనంబులకు సంతసించి గమనోపాయం బిట్లు వచించె. ౬౧౩

క॥ జననాథ? మంత్ర మిచ్చెదఁ. గొను మాపై సేసతో నకుంఠితవృత్తిన్
జనియారక్కసునని లోఁ, దునిమెదు తేనేర్తువా విధువదన నెలమిన్.

వ॥ అని యత్తలోదరి దత్తాత్రేయునికతనఁ దనకు లభించినత్రిలోకీతిలకం బనుమంత్రం బుపదేశించినఁ దత్ప్రభావమ్మున సర్వజ్ఞతయు సర్వాంతశ్చారితయుఁ గలిగిన నన్నరవరుండు సైన్యసమేతుండై యయ్యంగనతోఁ బన్నగావిష్టం బగు పాతాళంబుపగిది రక్షోగణరక్షితం బగుతత్పురమ్మున కరుగుటయు. ౬౧౫

గీ॥ వచ్చుసైన్యమ్ము నీక్షించి పెచ్చుపెరుఁగు, దుడుకుమైఁ గాలకేతుని
దూత లెల్ల, నరిగి యేకావళీకన్యకాంతికమున, వినయము లొనర్చ
తమపతిఁ గని భయమున. ౬౧౬

వ॥ ఇట్లనిరి.

ఉ॥ సైన్యము చుట్టురా నెగడుచక్కని రాచకొమారుతోడ ని
క్కన్యకుఁ దోడునీడ యగుకామిని వచ్చుచునున్న దన్యరా
జన్యభయంకరుం డతఁడు శక్రితనూజుఁడొ? కార్తికేయుఁడో?
యన్యుఁడొ? చెప్పఁ జొప్పడ దహంకృతి కాకృతి నాఁగఁదోఁచెడిన్

వ॥ యోజనత్రియమ్ములోఁ దత్సైన్యం బున్నయది యిటకు వ
చ్చునంతలో సన్నద్ధుండ వగుము కాదేని యియ్యబ్జాక్షి విడిచి శరణ
మ్మనిఁ గొనుము నావుడుఁ గాలకేతుండు క్రోధమూర్ఛితుండై సబలం
బుగా రక్షోవీరులం బనిచి మరల నేకావళీనికటమ్మునకు వచ్చి ప్రణయ
మ్మున నమ్ముదిత కిట్లను. ౬౧౯

ఉ॥ వచ్చెడివానిఁ దెల్పు మనవద్యచరిత్రుఁడు నీదు తండ్రి దాఁ
బొచ్చెములేనికూర్మిఁ గనుపొంకె వెసన్ జను దెంచెనేని నే
హెచ్చగుపేర్మి నిష్ఠ యెదురేగి రణం బొనరింప కింటికిం
దెచ్చి బహూకరించెద ననిం దెగటార్చెద నన్యుఁ డైనచోన్.

వ॥ నావుడు నేకావళి యిట్లను నీబంధనమ్మున నున్న నా కతం
డెవ్వఁడో యెఱుంగ రాదు మజ్జనకుండొండె మత్సహోదరుండొండెఁ
గామి నిక్కంబు మఱియెవ్వఁడో మహాబలశాలియై యుండ నోపు నిం
దుల కతం డేమిటికి తమ్మున వచ్చెనో యని శంకింతు నావుడు దైత్యుం
డిట్లను. ౬౨౦

క॥ దూతలు యశోవతియుయిట, కేతెంచెన్ సేనగొలువ నెవ్వఁడొ తన
తోఁ, బ్రీతిమెయి రాఁగ ననిరి య, ద్దాతలు నాకితరు లెవరు?
రాకేందుముఖీ. ౬౨౧

వ॥ ఆతండు నీజనకుండ కా యని తోఁచెడి యశోవతి యిటనుం
డి యెట్లరిగె? నీ వెఱుంగుదే! యని పలుకునాలో మరల దూత లేతెం
చి యిట్లనిరి. ౬౨౨

క॥ దగ్గఱకు వచ్చె సైన్యము, నుగ్గగు నీకంబురము వే గనుంగొని చ
నుమీ, ప్రెగ్గడలతో రణమ్మున, కెగ్గగుఁ దడ వాచరించితే నీక
మనకున్. ౬౩

వ॥ నావుడుఁ గాలకేతుండు తూర్ణంబుగ రథ మెక్కి సేనాయు
తుండై చనునంత నేకవీరుండును హయారూఢుండై కామినీవిరహసంజ
నితక్రోధుండై తలపడియె నిట్లిరువురును దలపడి వృత్రవాసవుల విధ
మ్మున ఘోరంబగుసంగ్రామం బొనర్చునెడ. ౬౪

గీ॥ అస్త్రశస్త్రములెల్ల దిగంతరముల, నాక్రమించెఁ దమంబు భూచ
క్రమెల్లఁ, బొదివెఁ గాతరులకు భయం బొదవె నంత, నేకవీరుండు
గదఁ గొని యేసె నతని. ౬౫

క॥ వ్రేటువడి రక్కసుఁడు శత, కోటి హతిం దెగినమేటికుధరం బన ను
త్పాటితజీవనుఁడై పడె, నాటోపతఁ దక్కె సైన్య మటునిటు చెదరెన్.

వ॥ పదంపడి యశోవతి సత్వరమ్ముఁ జరిగి యేకావళి కిట్లను.

చ॥ పనిగొని యేకవీరనరపాలకుఁ డుక్కడఁగించి రక్కసుం
దునిమె లతాంగి! నెవ్వగలఁ దొల్గుము చే చనుదెమ్ము నిన్నుఁ దా
వినినకతమ్మునన్ గనఁగ వేడుక చెందు నృపాలునిం గృపా
ళుని సదయాంతరంగమున లోఁ గొని యాతనియుప్ప దీర్పుమా.

క॥ మున్ను నిను విన్నదాదిగఁ, దన్నెఱుఁగక విరహవార్థిఁ దవిలిన
నృపునిన్, మన్ననఁ జేయుటకన్నను, బున్నెముఁ బురుషార్థ మొ
కండు పుడమిం గలదే. ౬౭

వ॥ నావుడు లజ్జితయై యే నస్వతంత్రనై యాతని నెట్లు వీక్షిం
తుఁ గామార్తుం డగుకతన న న్నతం డెట్లు గ్రహింపకుండు నని చిం
తించుచు యశోవతీసహితమ్ముగ నరయానమ్మున నేకవీరునికటమ్మున కరు
గుటయు. ౬౮

క॥ మలినాంబరధారిణి న, న్నళినాక్షిం గాంచి పలుకు నరపతి “నేత్రం
బులతృష్ణదీర నొకపరి, తలిరుంబోఁడిరో! యొసంగుదర్శన” మనుచున్.

వ॥ సిగ్గునఁ దమ్మిగ్గునగ్గజగమనవై ఖరియుఁ గామూర్తుం డగు న
న్నరనాథుశత్త్రజమ్మును గాంచి నీతికోవిద యగుయశోవతి యిట్లనియె.

ఉ॥ ఈనళినాక్షిఁ దండ్రి తగ నీఁదలఁచెన్ మది నీకుఁ; ద్వాదశాం
బై నెగడున్ లతాంగిహృదయం; బొకయుంచుక సైఁచితేని శా
స్త్రానుగతిన్ వివాహ మగు నందఱకున్ హృదయంగమంబుగా
నా, నతఁ డిర్వురం గొని ఘనమ్ముగఁ దత్పుర మేగె నేగిసన్. ౬౩౨

వ॥ నృపాలుం డెదురేతెంచి కుమారికఁ నాఁకించి సంతసించి
యశోవతీనివేదితవృత్తాంతుండై యేకవీరుం గలసికొని గారవించి గృహ
మ్మున కరిగి విధివిధానమ్ముగ దైవజ్ఞనిర్ణీతం బగునొక్కసుముహూర్త
మ్మున నతనికిఁ గన్యాదానమ్ము చేసి వివాహం బొనర్చి పారిబర్హం బొ
సంగి యశోవతీసమన్వితమ్ముగ సత్త్రింటికనిచె. ౬౩౩

గీ॥ అట్లు భార్యాసమేతుఁడై యరిగి పురికి, నేకవీరుండు భోగమ్ము లెన
యుచుండె, నతనికిఁనుజుండు కృతవీర్యుఁ డతనికొడుకు, కార్తవీ
ర్యుండు వంశ మిక్కరణి నెగడె. ౬౩౪

వ॥ నావుడు జనమేజయుం డిట్లనియె.

చ॥ అనఘ ? భవన్ముఖాంబుజమునం దుదయించెడి సత్కథామృతం
బును దగఁ గ్రోలునాకుఁ దుద ముట్టదు తృష్ణ; విచిత్రమై వ
బెనసెను హైహయాధిపులయెల్ల చరిత్రము, దేవ దేవు
జ్జనయనుఁ డన్నియున్ సలుపువాఁడు స్వతంత్ర

వ॥ కొమరుం గన్నవాస్త యతా
నుం డిట్లనియె.

సీ॥ విను జనమేజయ!
మిఁ జూచు, వ
మ్ము మోదాను
శ్రమంబును ము

మ్యాపాశ్రమమునకు నేతెంచిన మొనసి యేను॥ గీ॥ నర్ఘ్యపాద్యాది
సత్కృతు లాచరించి,యాసనస్థితుఁ డై నయయ్యనఘునొద్ద। భక్తి
మై నుండి యిట్లంటి “భవ్యతేజ?, కలదె! సంసారమున నించుక
యు సుఖంబు. ౬౩౨

ఉ॥ ద్వీపమునన్ జనించితిని దెంపరినై యట పిన్నఁ దల్లి య
య్యాపద గోర్చి కర్మమున నయ్యటవిన్ బెనుపొంది యాత్మజా
శాపరిపూర్తికిన్ దపము సల్పితి నెక్కుడు కాల మంత న
త్తాపసగమ్యుఁ డిచ్చె సుతుఁ దత్త్వవిదున్ గిరిశుండు నా కొగిన్.

గీ॥ వాఁడు వేదంబు పఠియించి పండితప్ర, వరుఁడయి యశంబు గొని
నీదువచనము విని, సంసృతిఁ ద్యజించి నాదువిచారమెన్న, కరిగె
లోకాంతరంబు నేమనఁగ వచ్చు. ౬౩౪

చ॥ పదపడి హా! శుకా! యనుచుఁ బావనుఁ డౌతనయుం గుఱించి దుః
ఖదశ నడంగి మేరుగిరిఁ గాతరతన్ ద్యజియించి మాత నె
మ్మదిఁ దం పోసి యేగి యట మజననిన్ దగ శంతనుండు మే
లొదవ గ్రహించె నంచు విని యుంటి నిటం దప మాచరించుచున్.

వ॥ అంతఁ గొండొక కాలమ్మునకు శంతనుండు దివం బరుగుట
...త్రిద్వితయసంయుత యగుమజ్జనని విదురయై భీష్మునిచే రక్షిం
...ఁ జిత్రాంగదుండు రాజగుటయుఁ బదంపడి యతండు
... పుత్రదుఃఖమ్మునఁ గుందుతల్లి నూఱార్పనేగి భీ
... మీఁద భీష్ముండు విచిత్రవీర్యునకు రా
...మారం దెచ్చి సత్యవతికి సమర్పించి
...కుమారునకుఁ బెండ్లి చేసె
...ట నతండును మత్క
...తుం డయ్యె దాన
...నయుం బాంబాలిక
...ంచిన నాపె యొ
...ర్తెంచి యే నట

కరిగి యూపిన్నతమ్ముని కౌర్ధ్వదైహికమ్ము లొనర్చి తల్లి నోదార్చి హస్తి
నగరమ్మునన యుండి యొక్కనాఁడు కృతాంజలినై తల్లీ! నన్నేల
రప్పించితివి వచింపు నావుడు సత్యవతి పుత్రా! నీసహోదరు లిర్వురును
ననపత్యులై పరలోకమ్మున కరిగిరి వంశచ్ఛేదమ్మునకుఁ గొంకి నిన్నుఁ
దలంచితి మద్వాజ్ఞంజేసి గాంగేయునమతమ్మునఁ గురుకులాభివృద్ధికై
కడంగి కాశిరాజసుతలయందు సంతతిం బడయు మిద్దాన దోషంబ
వాటిల్ల దన నేను జింతాలజ్జామగ్నుండనై యమ్మహాభాగ కతివి
మ్మున నిట్లంటి.

ఉ॥ ధర్మ మెఱింగి యేను బరదారసమాగమ మెట్లొనర్తు? క
మ్కర్మ మొనర్చి వంశమును గాచిన దానఁ దరించి యోఁ
శర్మగతిం బితృప్రతతి సంతస మందునె? న్యాయశా
స్త్రర్మములుఁ బురాణములు మత్కృతముల్

ఉ॥ నావుడు నన్నుఁ జూచి వదనమ్మున విన్నఁద
తా! విను పుత్రశోకముకతమ్మున దై
భావ మెఱింగి యిట్లొనరుపంగదవయ
యేవిధులాచరింతు రవియే మన కు

క॥ ఈవిధిదోషం బయ్యెను,నావచనం
పావహ మయ్యెను బెద్దల,చేవిహిత

క॥ అని పలుకునంత గంగా,తనయుఁడ ను
యనఘా!జననీవాక్యము,గొని విహ

క॥ అని యాతండును జనని యు,నన్నుదం
జ్జనసింధ్య మైనయీ కృతి,కను

వ॥ అంత నయ్యంబి

మాయుటకుఁ
నాఁడు రహ
నన్ను శ

ఆ॥ వె॥ కాశిరాజతనయ కమజన్మనమ్మునఁ, బొలుచుమగువ యంబచె
యలనఘ, దానిఁ గోసి మఱొక్కతనయునిఁ గను మంఘుఁ,
డగునె రాజ్యమునకు నర్హుఁ డనుడు. ౬౮౫

వ॥ జననియానతిం జేసి విచిత్రవీర్యద్వితీయభార్య ఋతుమతి
యగుదనుక నట వసించి యుక్తకాలమ్మున లజ్జితాననయై శయనాగార
నున్ననాకడ కగుదెంచినయత్తన్విం గలయ నుంకించితి. ౬౮౬

...నుని జటిలునిఁ దా, పసుఁ గేళీలోలు నన్నుఁ బరికించి రసం
...మిస్వేదవదనయై, యసమంజసబుద్ధిఁ బొందు తానుగ యగుదుర్...

పార్శ్వమ్మున వేపమాన యగునామఱఁదలిం జూచి కోపించి
...న్నుఁ గాంచిపాండుర వైతి గాన నీకొమరుండు పాండుం...
...కేయిసట్లో యాపెతోఁ గడపితిఁ బిమ్మట యుక్త
నంధుండును బాండుండును గ్రమమ్మున నుద్భ
...మ్ములఁ బ్రసిద్ధులైరి, వారలం జూచి సత్య
...లి సంవత్సరాంతమ్మున నన్నుం జూచి
౬౯౧

...రాదులఁ గంటి వంధతాపాండుత్వ
...ఁగ నగు రాజ్యమేమిసేయుదుఁబుత్రా

...డగ...తనయు నొక్కరుఁ గని నన్నానం
గని మఱల నాపొందున కియ్యకొల్పు
...త్రశయనాగారసంగతుండ నగునాయొద్ద
...ర్ణాభరణయుఁ జందనదిగ్ధగాత్రి
...హంసగామినియుహావభావ
౬౯౩

న్నారేఁ దదీయసంగతు లనంగకళానుమతమ్ము లయ్యె సా
ధారణరీతి నిస్పృహకుఁ దారసమై తగెఁ గూర్మి యొప్పఁగన్. ౬౭౮

వ॥ దానికిఁ బ్రీతిం జెంది పరవశం బైనచిత్తమ్మున.

గీ॥ సత్యవాది కళాశాలి సర్వలక్షణములఁ బొల్చెడివాఁడు విన్నాణ
మైన, రూపసఁగువాఁడు నీ కొక్కరుఁడు సుతుండు, కలుగు నని
వర మిచ్చితిఁ గాంత కంత. ౬౭౯

వ॥ విదురుం డుద్భవించె నిట్లు మాయావశమ్మునఁ బరక్షేత్రమ్మున మూఁగురఁ గొమరులం గని శుకవిరహజనిత మ్మగుశోకమ్ము వాసి సంతుష్టాంతరంగుండ నైతి నరూపయు నిరాలంబయు జ్ఞానులకు నయితము మోహకారిణియు నగుమాయ యకృతాత్ముల కెఱకిం ద్యజింప రాదు.

గీ॥ తల్లి యెడఁ గల్గుబంధంబు దవులఁ జేసె, నాక
ది నాకు, మనము డోలాయమానమై
యొక్కెడ నిశ్చయం బంద కుండు.

చ॥ కరినగరాధవాస [illegible]
స్థిరత [illegible]; వేఱొకగతి
ని రహిం నొకప్డు నిశ్చలత
నరతి నొకప్డు [illegible]

చ॥ కొమరులఁ గంటి [illegible]
ధము నొనరిం[illegible]
గమమున[illegible]
క్రిను

వ॥

పడి [illegible]
రా[illegible]

గీ॥ శూరసేనునియాత్మజ సుగుణ కుంతి, మద్రరాజకుమారిక మాద్రి
వీర, లిరువురును నాత్మ పత్నులై యెసక మెసఁగఁ, బాండు భూపా
లకుఁడు రాజ్యభార మూని. ౬౬౧

వ॥ ఒక్కెడ ద్విజశాపమ్ము నంది నిర్విణ్ణుండై రాజ్యమ్ము విడిచి యరణ్యమ్మున కరిగె నవ్వార్త వినుకతన నాకు మరల దుఃఖం బనుసరించె. ౬౬౨

క॥ సతు లిరువురు గొలువఁగ నా, సుతుఁ డున్నెడ కరిగి కొన్ని సూక్తుల
మోదా, న్వీతుఁ జేసి కరినగరసం, స్థితు ధృతరాష్ట్రుఁ గని యరుగు
దెంచితి నిటకున్. ౬౬౩

సతీయుగ్మమునందు ధర్మానిలేంద్రాశ్వినుల
త్రిజులఁ బంచపాండవుల యుధిష్ఠిరభీమసేనా
రిం గనియెఁ బకంపడి యాతం డొక్క నాఁడు
లించినకతన శాపదగ్ధుండై మృతుండై ప
మాద్రియుఁ బతిపరాయణయై యగ్ని
యగుకుంతి సూతా
నకుఁ దోడ్కొని వచ్చి
త్తాంతమ్ము విని యేను
వులు భీష్మ విదురధృ
ష్ట సుండఁ గూర్మిరమా
తోఁ బరస్ప
సదెంచి భీష్మ
౬౬

వ॥ భీష్మాదులయెడ నధికవైరమ్ము గనుటకుఁ జింతించి ధృతరాష్ట్రుఁడు విరోధశమనమ్మునకై పాండవులకు వారణావతమ్మున నివాసం బేర్పఱిచె నంత నప్పట్టణమ్మున. ౬౬౬

గీ॥ కుటిలుఁడు సుయోధనునియాజ్ఞఁ గొని పురోచనుండు నిర్మించె
జతుగృహామండలంబు, నచటఁ జిచ్చునఁ బాండవు లడఁగి రనుచు,
విని మనుమలైనకతన దుఃఖనిధి నైతి. ౬౬౭

వ॥ అట్లు దుఃఖించుచును వనమ్మునఁ గుంతీసహితమ్ముగఁ బాండుపుత్రులు గన్పట్టిన నఖండానందభరితుండ నైతి. ౬౬౮

క॥ పిమ్మట మత్ప్రేరితులై, సమ్మతి ద్రుపదునిపురంబు చని రేఖఁ బాం
క మ్మగుభూదైవతవే, షమ్ముల నప్పార్థు లతికృశత్వము [illegible]

చ॥ నరుఁడు పరాక్రమక్రమమునన్ ద్రుపదాత్మజ [illegible] తెచ్చె నే
పురకును సాధ్వి యయ్యె నలపున్వనుగంధి [illegible] ంతియాజ్ఞఁ ద
త్పరిణయముం గనుంగొని ముదంబు నెద [illegible] ఁడ మీఁద న
త్తరుణియుఁ బార్థులుం గలసి దంతిపుర [illegible] గరిమ్ముగన్. ౬౭౦

వ॥ ధృతరాష్ట్రుండును [illegible] లకు [illegible] ఇంద్రప్రస్థమ్ము నివాసమ్ముగాఁ గల్పించె నటఁ గృష్ణసహాయుఁ [illegible] వకు సంతృప్తుఁ జేసె.

క॥ వారలు లోకోన్నతుఁ [illegible], [illegible] పలు రాజసూయ మొ
నర్పం [illegible] కహిం [illegible] వైభవమునను, [illegible] యెంతేని మోద మంది
తి నా [illegible] న్. ౬౭౧

వ॥ మయనిర్మితం బగుతత్సభావిశేషంబు వక్కాణింప నలవి గాదు తద్వైభవమ్మునకు సైఁపక దుర్యోధనుం డసూయాగ్రస్తుండై [illegible] దురోదరం బొనర్చి దుర్ద్యూతకుశలుం డగుశకునికతన ధర్మ [illegible] నోడించి రాజ్యమ్ము గైకొని యంతఁ బోక ద్రోవది నవమానించె.

[illegible] నమునఁ బండ్రెండేడులు, మనుమలు పాండవులు ద్రుపదమహీపా
[illegible] జతో, నెనసిరి కష్టముల నా, [illegible] మది హేతువుగ దుఃఖమగ్న
రాలి గాంచెన్. ౬౭౨

క॥ ఈక్రియ సుఖదుఃఖమ్ముల, కాకర మఁగుభవమునందు నడుగంటితి ధ
ర్మాకలన మెఱఁగి భ్రాంతిం, జేకొనునా కొక్క తెఱువు సెప్పు
మహాత్మా. ౬౭౫

నారద వివాహము.

క॥ ఎక్కడిసతు లెక్కడిసుతు, లెక్కడితలిదండ్రు లకట! యే నిక్క
రణిం, జిక్కితి సంసారమ్మున, ముక్కవమెయి భ్రాంతి మిగుల మఱ
పించుటచేన్. ౬౭౬

క॥ శ్రీలాపూఢంబై మది, వాలాయము మదము దక్కి వంతం బడు
నా, కేలిల సౌఖ్యము బ్బ జ, టాలాగ్రణి? దెల్పవే? కటాక్షము
పేర్మిన్. ౬౭౭

వ॥ ఇట్లు — [illegible]కిం బ్రార్థించునాకు నారదుం డిట్లనియె.

క॥ పారాశర్య? పురా[illegible]ధార? యిటుల్ సారెసారె దర్కింపకు సం,సా
రమున మోహార[illegible] ధారయ లేఁడొక్కరుండు నని యెఱుఁ
గవా కో. ౬౭౮

గీ॥ హరిహరవిరించులు[illegible] [illegible]నులు, మాయలోఁ బడి సంసార
మార్గమందుఁ, బొరఁ[illegible] [illegible]లు పొగడుచుండ్రు,
జ్ఞాని యని; నేను నట్టిఁ[illegible] ౬౭౯

గీ॥ మోహసంగతిఁ జేసి యొ[illegible] వరేణ్య, [illegible] మును నాపడ్డపా
టులెల్ల, విస్తరించి వచింతు వినుము దాన, నడఁగు నీసంశయము
లెల్ల ననఘచరిత. ౬౮౦

వ॥ ఒక్కనాఁడు నేనును బర్వతుండును గలసి భరతఖండంబు
చూడం జని యందంద తిరుగుచుఁ బుణ్యక్షేత్రమ్ము లాలోకించుచు
మున్యాశ్రమమ్ములు దిలకించుచు నొక్కసమయమ్మున నొకసమయం
బొనర్చికొంటిమి. ౬౮౧

క॥ మంచియుఁ జెడ్డ యనుచు లో, నెంచక మనయాత్మఁ బొడమునిచ్చ
ల మనలో, నించుకయు డాఁపఁగాఁ జన, దంచితగతి నొక్క రొకరి
కది చెప్పఁ దగున్. ౬౮౨

వ॥ ఇట్లు పరస్పరమును సమయం బొనర్చికొని మైత్రి యొసంగ స్వర్గలోకమ్ము విడిచి భూలోకమ్మునఁ గ్రుమ్మరునంత గ్రీష్మాంతం బరుగు దెంచె. ౬౮౩

క॥ చాతుర్మాస్యవ్రతమును, బ్రీతిఁ సంజయుఁ డనునొకపృథివీశుపురం
బే తెంచి సలుపుకొంటిమి, యాతనిసదనమ్మునఁ గృతావాసులమై.

ఉ॥ నాలుగుమాసముల్ దగు ఘనం బగువర్షము లానెలల్ సుఖ
శ్రీ లలిఁ గోరుమానవులు సేయఁగ రాదు ప్రవాస ; మాపయిఁ
బోలు నొనర్ప నంచుఁ దలపోసి సుఖమ్ముగ సంజయుండు స
చ్ఛీలుఁడు గొల్వఁ దత్పురి వసించితి మెంతయు సంతసమ్మునన్.

వ॥ అన్నరనాయకుండు మాకుఁ బరిచర్య యొనర్పఁ దనకూఁ తు. దమయంతి యనుదాని నియోగించె. ౬౮౬

గీ॥ స్నాన మొనరింప జలము భోజన మొనర్ప, నిష్ట మగువస్తువులు శయ్య యెద్దియేని, కోరినన్ మా కిడుఁ గొసరి కొసరి, హెచ్చు తగ్గులు లేకుండ నిగుడఁ గాఁబ ౬౮౭

వ॥ ఇట్లక్కన్నియ మమ్ముం బుర సేవింప వేదాధ్యయనమ్ములను గాన వినోదమ్ములను గాలమ్ము పుచ్చుచుంటిమి. ౬౮౮

మ॥ అనుకూలమ్ముగ వీణ సుస్వరయుతం బౌనట్లు సారించి న
మ్మన మానందరసామృతార్ద్రమయునన్ మగ్నమ్ముగా సామవే
దనినాదం బొనరింప దాని విని యత్తన్వీశిరోరత్న మె
క్కినమోహంబునఁ జేరి నాయెడలఁ దాఁ గీలించెఁ గామార్తయై.

క॥ ఆతరుణీరత్నం బిటు, చేతోభవుబారిఁ దవిలి చేసెఁజెయ్యేల్,
ప్రీతి గలిగించె నాకుఁ బురాతనకర్మములు దాఁట రా వెవ్వరికిన్.

వ॥ ఇట్లు నాయందు లబ్ధానురాగ యగుకతన నక్కలికిమిన్న స్నానపానాద్యుపచారములయందు మాయిరువుర కొక్కింత భేదంబు సల్పుచుండు. ౬౯౧

సీ॥ స్నాన మొనర్పనుష్ణజలంబునాకిచ్చు శీతలోదకమిడుఁ జెలియయతని
కింపైనపెరుఁగు నా కింతి వడ్డనసేయుఁ దక్రంబువోయునత్తపసికతివ
శయ్య గల్పించుఁ బ్రశస్తమ్ముగానాకు నాతసు కొకభంగి నలవరించు
సొగసుమేల్ చూపులఁజూచునక్ బేర్మిమెఁజూడదారీతిగాసుదతియతసి

గీ॥ నెల్లయుపచారముల నిట్టు లేకరీతి, మాని తనుఁ గొంచెపఱుచుట
మానిగాంచి, సందియము నెమ్మనమ్మునఁ బొందుపడఁగ, నన్నుఁ గ
ని యిట్టు లను మంతనమ్మునందు. ౯౨

ఉ॥ భోజనమజ్జనాదుల నపూర్వపుఁగృత్యములన్ మనోభవ
శ్రీ జనియింపఁ జేసెడివిశిష్టవిలాసముల న్నినుం గనున్
రాజతనూజ యక్కరణి నన్ గనకుండెడి నిన్ వరింపఁగా
నాజలజేక్షణామణికి నాస్థ గింపఁగఁ బోలు నద్ది రే. ౯౩

వ॥ నీమనమ్మును నత్తలోదరియందు లగ్నంబకాఁ గనుపట్టెడి.

క॥ మనమనములఁ గలసంగతు, లనఘ   కొనవలయు నం చప్పు
డొన, ర్చినసమయము మఱువ , జనునే! సత్యము వచింపు
సందియమేలా? ౯౪

ఉ॥ నావుడు లజ్జ పెంపు వదనమ్మును వంపఁగ నెట్టకేలకున్
భావము డాఁపరామి నిటు పర్వతుతో వచియించితిన్ మునీం
ద్రా! విను మాలతాంగి నను నాథునిఁగా మదిఁ గోరె నట్ల నా
కీనళినాక్షియందు రమియించె మనం బిఁక డాఁప నేటికిన్. ౯౫

వ॥ అనుమాటలకుఁ బర్వతుండు కోపాకులుండై నన్నుం గాంచి సమయోల్లంఘనం బొనర్చి నన్ను వంచించితివి గాన వానరవక్త్రిండవు కమ్మని శపించె ననుపదంబ యేనును నోర్పలేమిఁ దాదృశుండనై యిట్లు ప్రతిశాపం బిచ్చితి. ౯౬

గీ॥ స్వల్ప మగునపరాధంబు సైఁప కిట్లు, శాప మిచ్చిననీ కిఁక స్వర్గ
వాస, మెడలి మర్త్యమ్మునన వసియించుటబ్బు, ననుడు శాపోపహతి
నేగె నతఁడు దరలి. ౯౭

క॥ వానరవక్త్రుఁడనై వీ,ణానినదం బొప్పఁ జేయునన్నుంగని యా,
మీనేక్షణ గానాదర, మూనుటఁ దా నైమనస్య మూనదు వింటే.

గీ॥ అనిననిట్లంటి నేనునో మునివరేణ్య, సుందరాస్యుండవై లైతిసుదతినిన్ను
నేగతివరించెఁ బర్వతుఁడేడ కేగె, సంగమం బెట్లు చెల్లెఁ జెప్పంగఁ
దగదె. ౧౯౯

క॥ నావుడు నారదుఁడను వ్యా,సా! విను మాయాచరిత్రి మతిగహనము
కా,దే వారింపఁ దరంబే, యేవారికినైన నెందు నేనియుఁ దలఁపఁగ.

వ॥ అట్లు మద్భాగినేయుండగు పర్వతుండు శప్తుండై యరిగిన నే నత్యంతదుఃఖితుండనై యటనుండి నక్కన్నెమిన్న యథాపూర్వమ్ముగ మత్సేవాపరాయణయై యుండెఁ బిదప నత్తలోదరికి వివాహంబొనర్ప నెంచి సంజయుండు మంత్రి కిట్లనియె ౨౦౧

ఆ॥ వె॥ వరునిరూపవంతు వరగుణసంపన్ను, సుకులజాతు ననఘు శూరు
నొకనిఁ, జూడు మీలతాంగి సొగసునకనుగుణుఁ,డైనవానిఁ బెండ్లి
యాచరింతు. ౨౦౨

వ॥ నావుడుమంత్రి రాజా! తాదృశులగు రాకొమరులనేకులు గలరందు నీకెవ్వండు నచ్చు నక్కుమారుం దెచ్చి కన్యాదానంబు విధిచోదితంబుగ నొనర్చి కృతార్థుండ వగు మనుడు సంజయుండు తదన్వేషణాయత్తచిత్తుండై యున్నంత దమయంతి యంతయు ధాత్రీముఖమ్మున విని తనమనోరథం బద్దానికిఁ దెలిపిన నయ్యది నృపాలుపాలికిం జని తద్వచనమ్ములు గా నిట్లనియె. ౨౦౩

మ॥ జనకా! నారదునిన్ వరించి యితరేచ్ఛాశూన్యనౌ నన్ను న
న్యుని కీ నెంచకు నక్రియాశూన్యమయి సంతోషప్రదంబై రసం
బున నత్యారతి నొప్పి మీనముల కిమ్ముం గాక నిర్దుష్టతం
దనరున్ దప్పహతీనినాద మనుసంధ్రిం; బందు నే మున్గితిన్. ౨౦౪

వ॥ అని దమయంతి విన్నవింపు మనియె ననుడు నృపాలుండు సమీపమ్మున నున్నతనభార్య యగు కైకేయిం జూచి. ౨౦౫

గీ॥ ధాత్రి చెప్పినమాటలు తరుణి వింటె, వరునిఁగా నెట్లుగోరె నవ్వాన
రాస్యుఁ, గోరెఁ గాకెట్టు లీఁ దగుఁ గుటిలరూపుఁ, డాతఁ డెటు ద
గు మనదమయంతి కకట. ౨౦౬

వ॥ బుద్ధిహీనతం జేసి కన్నియలకుఁ గార్యాకార్యమ్ములు తెలి
యకుండిన వారించుట మనకుఁ గర్జం బగుట నీవు భిక్షుకుం డతఁ డని
చెప్పి బోధింపు మనవుడుఁ గైకేయి మంతనమ్మునఁ బుత్రి కిట్లనియె ౨౦౭

చ॥ లత కెనవచ్చి యెక్కుడు తళత్తళఁబొల్చెడి నీదుమేను; రూ
క్షతనుఁ డతండు భస్మమును సారెకు మెత్తుటఁజేసి; సుందరం
బతివ? భవన్ముఖం; బకట? యాతఁడు గోఁతిమొగమ్మువాఁడు స
మ్మతుఁ డెటు లాయె నారదుఁడు? మాటలపొందిక గోఁతికొప్పునే

క॥ నరులకు వానరులకు, నెక్కరణిఁ మాటలు పొసంగుఁ గాకతఁడు
సదా, తిరుగుఁ భిక్షుకుఁడై యాదర మెటు నీ కబ్బె నిట్టితాపసు
మీఁదఁ. ౨౦౯

ఉ॥ అందముఁగోరుఁ గన్నె; నృపులం దది వొల్చు లతాంగి? యిట్టిసీ
మందత కేమి యుంచు మతిమాలిననీ కయి కుందె రాజు, సొం
పుం దగుమాలతీలత బుబూలనగోపరి లగ్నమైన దా
నిం దిలకించి ఖేదమును నెక్కొనకుండెడివార లుందురే ౨౧౦

క॥ మృదుతాంబూలీదళముల, నెద నుష్ట్రమ్మున కొసంగ నెవఁ డొప్పె
డి? నా, రదుచేతఁ బడ్డ నినుఁగని, ముదితలు నవ్వరె వివాహమున
నాతల్లీ. ౨౧౧

వ॥ అని పలుతెఱంగులఁబోధించుతల్లికి గానరసకోవిద యగుసద్ద
మయంతి నాయెడఁ గృతనిశ్చయయై యిట్లనియె ౨౧౨

క॥ మొగమును సామ్రాజ్యమ్మును, సొగసును ధనమేల శుద్ధశుంఠకుఁ;
దల్లీ? మొగమును సామ్రాజ్యమ్మును సొగసును ధనమేల రసవశుం
డీతనికిఁ. ౨౧౩

క॥ గానరసమ్మున హరిణులు, మే నెఱుఁగక ప్రాణ మిచ్చి మేల్ వడయ
నిసీ! మానవులు గొండఱీరస, మానంగా లేరుజన్మమది యెందులకో

గీ॥ అరయ సప్తస్వరాత్మిక యైనవిద్య, నెఱుఁగు నారదమునిచంద్రుఁ
డెఱుఁగు హరుఁడు, వ్రేలు మడిచి వచింపఁగ వేఱొకండు, గానఁ
గా రాఁడు మూడులోకముల నెందు, ౨౧౫

చ॥ ధనమును రూపమున్ మిగుల దర్పము గల్గి రసజ్ఞభిన్నుఁడౌ
జనవరు గర్వధూర్వహు వెసన్ వరియించి తదీయమైత్రి నె
న్నొకానొ చెలికిం బ్రతిక్షణ మగున్ మరణంబు రసజ్ఞుఁడై నని
ర్ధనుని వరించి తాఁ బ్రతిపదమ్ము ముదమ్మున నుండ నయ్యెడిన్.౨౧౬

గీ॥ మూర్ఛనాజ్ఞానభేదమ్ము మొట్టమొదటి, కరసి స్వరవేదియై గ్రామ
పరిచితిఁ గని, యష్టరసవేత్త యగునరుం డంగవికలుఁ, డయ్యునా
నంద మొసఁగ నూర్చు నంగనలకు. ౨౧౭

క॥ స్వరవేత్త యైనగాయక, వరుఁ డిమ్మఁ గైలాససుఖము వమ్ముగ మూ
ర్ఖుల్, సురనదికి సరస్వతికిం, దిరుగుదు రీరస మొకింత దెలియనికతనన్

క॥ స్వరభేద మెఱిఁగెనేనియు, నరుఁ డయ్యును నతఁడు దేవనాథుఁడ
దానిం, బరిశీలింపఁడయేనిన్, సురనాథుం డయ్యుఁ బశువుస మ్మ
తఁ డంబా. ౨౧౯

గీ॥ మూర్ఛనాతానసమ్మోహమున మనమ్ము, గరఁగుహరిణులు పశువు
లు గావు సూవె, దాని విని సంతసంబు నందనివఁడందు, తల్లి! ప్ర
త్యక్షపశువు తథ్యముగ వినుము. ౨౨౦

క॥ వినఁ జెవులు గలిగి మోదం, బెనయనియరసికులకన్న నెంతే మో
దం, బును గానరసముకతనన్, గనుమ శ్రోత్రములు మేలు కాకోద
రముల్. ౨౨౧

క॥ గానంబువినికి పశువుల, నానందరసాబ్ధి నోల లాడించెడి న, ద్దాని
వినఁ బెద్ద లాదర, మూనని చో వానిజన్మ మొకజన్మంబే. ౨౨౨

చ॥ తెలియఁడు గాక నారదునుదీర్ణ గుణమ్ములు రాజు; ముజ్జగం
బులఁ గలఁడే యొకం డతనిఁ బోల్పఁగ గానమునందుఁ; బూర్వమే
వలచినదాన నమ్మునిని; వానరవక్త్రము శాపకారణం
బలవడి నేఁడు వచ్చె నెటులైన నతండు ప్రియుండు నా కగుఁ. ౭౨౩

క॥ తురగాస్యులుగా రేకి, న్నరులెల్లరు వారిఁ గాంచినరుఁ డెవ్వఁడు గా
నరసజ్ఞుఁ డాదరింపఁడు, మురువందియు విద్దె లేని మొగమేమిటికిన్. ౭౨౪

వ॥ అమ్ముని యెట్టిఁడైన నాకుం బ్రియుం డతనిఁదక్క వేఱొ
క్కని మదనుండైన నే నొల్ల ననియు నాగ్రహమ్ము ద్యజియించి న
న్నమ్మునికిచ్చి వివాహం బొనర్పు మనియు నీ వరిగి మజ్జనకునకు బో
ధింపు మనుడుఁ గైకేయి భర్తకడ కరిగి కడచినవృత్తాంతమ్ము విన్నవిం
చిన నతండును నా కొసఁగ నంగీకరించి వివాహసంభారమ్ము లొనర్చి వి
ధివిధానంబుగఁ బెండిలి యొనర్చెఁ బిమ్మట వానరవక్త్రుండ నగుకతన
దందహ్యమానం బగుమనమ్ముతో నచ్చటన యుంటి నక్కన్నియు న
న్ను సేవింప నేతెంచినప్పుడెల్ల మన్ననంబు శోకమగ్నం బగు నావై
రూప్యమ్మునకు దమయంతి యించుకేనియు శంకింపక సంతసమ్మునం బొ
దలు నట్లు కొంత కాలం బరుగుమీఁదఁ బర్వతుండు నానాతీర్థమ్ములు
సేవించుచు ధరణినెల్లెడఁ గ్రుమ్మరి మగుడ నన్నుఁ జూడ నేతెంచి నా
చే సన్మానితుండై యాసీనుండై నన్నుం గృతదారు వానరాస్యుఁ జిం
తావిష్టుఁ గాంచి యత్యంతదుఃఖితుండై మేనమామ నగునాయెడ ద
య గలిగి యిట్లనియె. ౭౨౫

గీ॥ కోపమున మున్ను శాపమ్ము గొంక కిడితి, నిపుడు నిష్కృతి నొన
రింతు నీనృపాలపుత్త్రికై, కరుణించితిఁ బూర్వరీతి, సుందరాస్యుం
డ వగుము మత్సుకృతపటిమ. ౭౨౬

వ॥ అంత నేనును నతని కిట్లంటి నీశాపమ్మునఁ గలుషితచిత్తుండ
నై శపించితి నిపుడు ప్రసన్నుఁడనై నీకు శాపమోక్షం బొనర్చెద
నెప్పటియట్ల నీకు స్వర్గగమనం బలవడుఁగాక నావుడుఁ బర్వతుండు

సంతుష్టుండై తనంత నరిగెఁ, బదపడిరాజపుత్రి పట్టరానిసంతోషమ్మునఁ దల్లికడ కరిగి యిట్లువిన్నవించె. ౭౨౭

గీ॥ మాత? నీదుజామాతకు మగుడ నుంద, రాస్యత ఘటిల్లెఁ బర్వతుం డాగ్రహంబు, విడిచి శాపమ్మునకు ముక్తి నుడువుకతన, ననుడుభర్తకుఁ జెప్పి నయ్యాతివ యరిగి. ౭౨౮

వ॥ పిమ్మట సంజయుండు తద్వచనశ్రవణంబున సంతుష్టుండై స మంత్రిపురోహితమ్ముగా నాకడ కరుదెంచి పారిబర్హం బొసఁగి మద్భాగినేయునకుఁ దగుధనం బిడి గారవించె. ౭౨౯

క॥ ఏరికినైనఁ గలదె సం, సారమ్మున సౌఖ్య మెట్టిజ్ఞానులకున్ మా, యారచన దాఁట శక్యమె, యీరయు మిది యెల్ల నాకు ననుభవ మయ్యెన్. ౭౩౦

గీ॥ కామమును క్రోధమును నహంకారము మద, మత్సరంబులు లోభంబు మమత యివి య, హీనబలములు వీని జయించు నెవఁడు, త్రిగుణహేతుకమై యొప్పు దేహ మొంది. ౭౩౧

వ॥ వినుము మున్నొక్కనాఁడు విష్ణువుతో వనమ్మున నేగుచు హాస్యవినోదమ్మున నమ్మహాత్ముకతన నేను స్త్రీరూపమ్ము గని మాయాబలమోహితుండ నగుటం జేసి యొకరాజునకుఁ బత్నినై యనేకులఁ గొమరులఁ గంటి నావుడు నే నిట్లంటి. ౭౩౨

ఉ॥ నారద? సందియం బొకఁడు నామదిఁ దోఁచెడి జ్ఞానివైననీ
వేరహి నారి వైతి? సుతు లేన్నృపుసంగతి నుద్భవించి? రీ
పూరుషభావ మెక్కరణిఁ బొందితి పిమ్మట? మాయ యెంతకు
న్నేరదె తన్మహత్త్వము గణింపఁ దరంబె వచింపు నావుడున్. ౭౩౩

నారదుఁడుస్త్రీయయిసంతతింగనుట

వ॥ నారదుం డిట్లను దేనికతన బ్రహ్మాదిస్తంబపర్యంత మీజగంబు పరిభ్రమించుచుండు నమ్మాయ దుర్విభావ్యయు నజయు యోగిమ జ్ఞేయయు నని యెఱుంగుము. ౭౩౪

గీ॥ సత్యలోకమ్మునుండి సుస్వరము సామ, గానము నొనర్చికొంచు నేఁ
గదలి విష్ణు, దర్శనాకాంక్ష నెమ్మదిఁ దవిలి యరిగి, సకలలోకమ్ము
లును జేరి సంచరించి. ౨౩౫

శా॥ శ్వేతదీపమునందుఁ గౌస్తుభమణిశ్రీరాజితోరస్కులన్
బీతద్యోతిపటున్ మహోత్తు గరుణాబ్ధిన్ శంఖచక్రాదికో
పేతున్ బాహుచతుష్కభాసురు జలస్ఫీతాంబుదశ్యాము ల
క్ష్మీతన్వీసహచారిఁ గంటి సతులక్ష్మీడాపరున్ శ్రీహరిన్. ౨౩౬

ఉ॥ ఆతనిభార్య రూపవరయౌవనగర్విత సింధుజాత భూ
షాతతిభాసమాన ననుఁ జక్కటిఁ గాంచి గృహమ్ములోనికిన్
వే తరలెన్ బదంపడి కవిప్రవరేణ్య రమేశు మ్రొక్కి శం
కాతిగమైనచేతమున నమ్మధువైరికి నిట్లు పల్కితిన్. ౨౩౭

కం॥ విటుఁడనో ధూర్తుండనో నే, జటిలుఁడ జితమాయుఁడన్ బ్రశ
స్తహృదయుఁడన్, దటుకున ననుఁ గని చనె నీ, కుటిలాలక యి
ట్లొవగ్పఁ గూడునె యెందున్. ౨౩౮

వ॥ నావుడు గర్వధూర్వహమ్ము లగుమద్వచనమ్ములకుఁ గనలక
వీణాలాపమధురమ్ము లగువచనమ్ముల నద్దేవుం డిట్లనియె. ౨౩౯

కం॥ పతిఁ దక్క నన్యసన్నిధి, సతి నిలువం దగదు నీతిచందం బిది యే,
మతిమంతు లైనమాయా, గతికిన్ లోఁబడక యుండఁగాఁ గలరె
మునీ. ౨౪౦

కం॥ జితమారుతులున్ సాంఖ్య, స్థితివేత్తలు నైనమునులు దేవతలును
ద, ద్గతు లగుచు నుండ, మాయా, గతి గీశజ్ఞునకు నీకుఁ గడవఁ ద
రంబే. ౨౪౧

గీ॥ ఏను బ్రహ్మయు శివుఁడును నిద్ధతేజు, లైనసనకాదులును దదధీను
లకటా!, దేవతిర్యఙ్మనుష్యాది దేహధారు, లం దెవఁడు దాఁటు నమ్మా
య నజ నమేయ. ౨౪౨

వ॥ వేదవిదులొండె యోగవిదులుండెఁద్రిగుణమయదేహధారుల కాని యన్యులుకారు తాదృశుల కేరికిని నయ్యాది జయింప వశముకా దని యెఱుఁగుము, మఱియు రూపహీనమ్మును స్వరూపకారియు నగుకాలమ్ముగూడఁ దత్తాత్కకమ్మకా నెఱుంగునది. ౨౮౩

ఉ॥ కాలవశమ్మునన్ వఱలు జ్ఞానియు మూర్ఖుఁడు మధ్యముండు న
క్కాలము సేయు ధర్మరతుఁగా వికలాత్మునిఁగాఁ దదన్యుఁగా
శీలమొ కర్మమో యిటులు చేయుటకున్ మఱి యన్య మెద్దియో
మూల మెఱుంగరా దఖిలమోహనమై తగుఁ గాల మెయ్యెడన్.

వ॥ అని చెప్పి యమ్మహామహుండు విరమించుటయు నేను విస్మయావిష్టుండనై మహాత్మా! మాయ యనఁగ నెట్టిది? దానిబలం బెంత? రూపం బెట్లుండు? నది యెట వసించు? దేని కాధారం బగు? నాన తిచ్చి నాకు నద్దాని నగుపడఁ జేసి యనుగ్రహింపు మనవుడు రమేశుం డిట్లను నయ్యాది త్రిగుణయు నఖిలాధారయు సర్వజ్ఞయు సర్వసమ్మతయు నజేయయు ననేకరూపయునై జగం బఖిలంబును వ్యాపించి యుండు. ౨౮౫

ఆ॥ వె॥ దానిఁ జూడ నభిమతం బేని గరుడు నా, తోడ నెక్కి మీవు
డ తొలఁగి చనుద, మజతనూజ మాయ నరయంగఁ జేసెద, దా
నిఁ గాంచి ఖేద మూన నలదు. ౨౮౬

వ॥ అని వినతాసుతుని సంస్మరించిన నతండు సన్నద్ధుండై యరుగుదెంచెఁ బదంపడి యిరువురమును నతనినధిష్ఠించిన నాగరుత్మంతుండు వాయువేగమ్మునఁ గదలి హరిప్రేరితుండై వైకుంఠమ్ము విడిచి.

క॥ పురములు వనములు నదులున్, ధరములు మునిపల్లెలున్ హ్రదమ్ములు మాకుం, గర మానంద మొసంగఁగఁ,దిరిగితిరిగి యూతఁ డొక్క దేశము చేర్చెన్. ౨౮౭

మ॥ అటఁ గన్గొంటిమి కాన్యకుబ్జ మనువీ; డాహ్రోలికిన్ జేరువన్
దటరాజద్వివిధాగమంబు కమలాధారంబు నానావిధో

త్కటవర్ణస్వరభాస్వరాండజనముద్యన్మధ్యభాగంబు సం
ఘటితానందము స్వచ్ఛనీరము తటాకం బొందు గానం బడెన్.

వ॥ అయ్యెడ శ్రీహరి నా కిట్లనియె.

క॥ నారద! కనుగొంటివె కల్హారస్ఫన్నంబు సారసారావరసో
దారంబు స్వచ్ఛనీరం, బై రంజిలునీతటాక మప్రతిహతమై. ౭౫౦

వ॥ అని పల్కుచు మందస్మితకందళితముఖారవిందుండై నాచి
చిటికెనవ్రేలు పట్టికొని స్నిగ్ధచ్ఛాయం బగుతత్తటమ్మునకు డిగి సరోవ
రంబుపొంత దృష్టి నిగుడ్చి మరల నిట్లనియె. ౭౫౧

క॥ అరసితె సాధులచిత్తము, కరణిన్ స్వచ్ఛమ్ము లగుచుఁ గ్రాలెడిఁ
గంజా, త రజస్సౌరభపరిచితి, సురుచిరములు జలము లిందుఁ జూ
పఱు వొగడన్. ౭౫౨

వ॥ ఈసరోవరమ్మున స్నానం బొనర్చి పిదపఁ గాన్యకుబ్జపురమ్ము
వీక్షించి యరుగుదము మొదల నీవు స్నాతుండవు గ మ్మనుపదంబ
యేనును నొనర్చెద నావుడు వీణయు మృగాజినమ్మును నొక్కెడ నుం
చి తీరమ్మునకుం జని పాదప్రక్షాళనం బొనర్చికొని కరంబులు గడిగి శి
ఖాబంధం బొనర్చి కుశలు ధరించి కృతాచమనుండనై లోనికిం డిగి
స్నానంబు సలుపునంత. ౭౫౩

క॥ హరి చూచుచుండ నాకుం, బురుషాకారంబు వోయి భూషణకాం
త్యా, ద్ధురమై స్త్రీరూపము కర, మరుదుగ సంప్రాప్త మయ్యె న
ది యే నెఱుఁగన్. ౭౫౪

వ॥ అంత హరి నాకృష్ణాజినమ్మును వీణయుం బుచ్చికొని గరు
డు నెక్కి యొక్కక్షణమ్మునన తనభవనమ్మున కరిగె. ౭౫౫

క॥ వ్యాసా! యేమని చెప్పుదు, నాసంగతి వీణయున్ మృగాజినమున్
శ్రీ, వాసుఁడును స్మృతికిఁ దగులరు, కాసారము వెడలి తటము గ
నుఁగొనునాకున్. ౭౫౬

శా॥ ఆలీలన్ జెలినై సరోవరతటంబందుండి నల్దిక్కులన్
బోలం జూచెడివేళ భృత్యులు గజమ్ముల్ గుఱ్ఱముల్ తోడ రా
నాలస్యం బొకయింత లేక యరదం బాదిక్కు రా నిచ్చి నన్
దా లౌల్యం బడరన్ గనుంగొనియనున్ దాలధ్వజుం డొప్పగన్

క॥ నరసుందరివో? సురపం, కరుహాక్షివో? నాగకన్యకామణివో? కి
న్నరమత్తకాశినివో? యొం, టరివై యిట్లుంటి వక్కటా? గజగమనా

క॥ బాలవు యౌవనరూపవి, శాలవు నినుఁజూచి మనము చంచలమై రా
గాలోల మయ్యెఁ బెండిలి, కాలేదే నీకు నిజముగాఁ దరళాక్షీ

ఉ॥ ఏమిటికీ సరోవరము నెల్లెడఁ గన్గొనె దోలతాంగి? నీ
కై మరు లూనినాఁడ నను నారసి చేకొని పేర్మి మీఱ ని
స్సీమసుఖమ్ములం బడయఁ జెల్లదె యింత యనాదరంబె నా
గా మహిపాలసూను నటఁగాంచి వచించితి లజ్జపెంపునన్. ౭౬౧

క॥ నీయిచ్ఛవచ్చినట్టుల, న్యాయగతి న్నన్నుఁ జూడు నావుడు నృపుఁడ
త్యాయత మగు ప్రేమమ్మున, నాయనురాగంబెఱింగినరయానమ్మున్.

వ॥ తెమ్మని భృత్యుల నియోగించిన వారలు చతుర్వాహ్యమ్ము
నుమృద్వాస్తరణసంయుతిమ్మును కౌశేయాంబరవేష్టితమ్మును ముక్తా
జాలవిభూషితమ్మును జతురశ్రమ్మును సువర్ణఖచితమ్మును విశాలంబును
మనోహరంబును నగుశిబికం దెచ్చిన నద్దాని నధిరోహించి యారాజసు
న్మథువెనువెంటఁ దత్పురమ్మున కరిగి శుభలగ్నమ్మున నగ్నిసాక్షికంబుగ
నతినిచే వివాహితనై సౌభాగ్యసుందరి యనునామమ్మున నొప్పి యతని
కిఁ బ్రాణమ్ముల కెక్కుడై సంభోగ సుఖమ్ము లొనఁగూర్చుచుంటి. ౭౬౩

ఉ॥ ఆనృపుఁ డెల్లకార్యములయం దపరక్తి వహించి మించి యు
ద్యానములందు దీర్ఘికలయందు గృహమ్ములయందు వారుణీ
దూనమస్కుఁడై రతులతోఁ దులఁదూఁగుచు రాత్రియుం బవల్
తా నెఱుఁగంగ లేక పరతంత్రత వర్తిలు నా కధీనుఁడై. ౭౬౪

శా॥ వ్యాసా! యేమనిచెప్ప వచ్చు విను మాయాచాకచక్యంబు క్రీ
డాసక్తిన్ దగు లోందునా కడఁగె బ్రహ్మజ్ఞానపుంభావవి
శ్వాసంబుల్ మఱి "యేన పట్టమహిషిన్ సర్వంబు నాసొమ్ము నా
కేసాధ్వీమణు లీ"డటంచు మది నెంతేఁ దాల్తు గర్వాంధతన్. ౨౬౫

గీ॥ ఇటు లహర్నిశ మాభూపు నెనసి ద్వాద, శాబ్దముల్ కామకేళీవి
హారములను, గొనఁగ నంతటఁ వేకఁటి యనుఘటించె, బార్థివోత్త
ముఁ డానంద వార్ధి మునుఁగ. ౨౬౬

క॥ చూలాలినై నననుభూ, పాలుఁడు దగ బుజ్జగించి బాలరో! నీ కెం
దే లోలత నాఁ జెప్పం, జాలన్ లజ్జాభరం బశక్య మ్మగుటన్. ౨౬౭

క॥ పదినెలలు నిండఁ గంటి శు, భదినమ్మున నొకతనూజుఁ బార్థి
వుఁ డానం, దదశఁ దగి యుత్సవం బ, భ్యుదయంబునఁ జేసె నింగి
భూమియు ముట్టన్. ౨౬౮

వ॥ బ్రాహ్మణానుమతమ్మున నక్కొమరునకు వీరవర్మ యనునామ
మ్ము వెట్టియానందసాగరమ్మున నోలాడుచుండఁ బిదప రెండువత్సరమ్ము
ల కింకొక్కరుఁ గంటి భూపాలుండు వానికి సుధన్వుం డనునామం బిడి
యె నట్లు క్రమక్రమమ్ముగ ద్వాదశపుత్రులం గని మోహావశమ్మున
వారల లాలించుచున్నంత మరల నెనమండ్రు కొమరు లుద్భవించిరి.

క॥ నృపతికి నాకును గార్హ, స్థ్యపదవి సఫలం బటంచు దానం దోఁ
చెన్, రిపుశాసకు లీకొమరుల, కుపయమ మొనరించె భూపుఁ డొ
క్కొక్కరికిన్. ౨౬౯

క॥ కొడుకులు కోడండ్రు న, క్కొడుకులకొడుకులును వారికులకాంత
లు నే, ర్పడ నధికమై కుటుంబపు, గొడవ విశేషించె మదికిఁ గుతు
కం బొదవన్. ౨౭౦

గీ॥ అంత నొకయెడ నైశ్వర్య మమరు దుఃఖ, మొక్కయెడఁ గల్గు
సౌఖ్యంబు నొక్కయెడల, నెసఁగు నొకఁడు గృశించుఁ బెంపెన
యు నొకఁడు, పెద్దగేస్తుల కియ్యది విహితమకద. ౨౭౧

ఆ॥ వె॥ కొడుకులందు నట్లు కోడండ్రందు మ, నుమలయందు వారి
ప్రమదలందుఁ, గలుగు నొక్కతతిని గలహంబు లయ్యావి, తీర్ప
లేక నాకు దిగులు దగులు. ౨౨౨

క॥ బలవంతులు నాపుత్రులు, కులసంభవలెల్ల నాదుకోడండ్రు
నా, కలిమికి వేఱొకకలుకుల, కలుములు సరియే యటంచు గర్వ
ము ప్రబలెన్. ౨౨౩

గీ॥ ఇట్లహంకారమున మున్గి «యేను నార, దుండ నన్నిట్లు చేసె
నప్పుండరీక, లోచనుం" డని యొక్కింత లోనఁ దలఁప, కెలమి
సంసారసాగర మీఁదుచుంటి. ౨౨౪

వ॥ అంతఁ గొంతకాలమ్మున దూరదేశంబునుండి యొక్కనృపా
లుండు సైన్యసమేతమ్ముగ నక్కాన్యకుబ్జపురం బరికట్టిన నాకొమరులు
ను మనుమలును రథవారణతురంగమపదాతిసమేతమ్ముగ రాజుతోడ
నతని నెదుర్కొనినఁ దుములం బగుసంగరంబు ప్రవర్తిల్లె. ౨౨౫

క॥ ఆసంగరమున శత్రుల, చే సమసిరి కొమరులెల్లఁ జేయునదియులే,
కాన యొడలి నరపాలుఁడు,తా నదనమ్మునకు వచ్చెఁ దద్దయు నార్తిన్

వ॥ నన్నుం గాంచి పుత్రపౌత్రులెల్ల శత్రునిహతు లగుటఁ
దెల్పిన నేనును శోకంబు పట్టఁజాలక రణభూమి కరిగి. ౨౨౬

ఆ॥ వె॥ కొడుకులార? నాదుకడుపునఁ జిచ్చిడి, యడవి నిల్లుగట్టియాత్మ
జాతు, లెల్లఁ దోడఁ రాఁగ నేగంగఁ దగునె దు, ర్వారమైన దై
వవశముకతన. ౨౨౭

వ॥ ఇట్లొడలెఱుఁగక నానావిధమ్ముల విలపించునాకడకు మధు
సూదనుండు వృద్ధవిప్రవేషమ్మున వచ్చి నన్నుం గాంచి యిట్లను. ౨౨౮

ఉ॥ ఏల విచారమంద వినుమీ? భ్రమ గాక మఱెవ్వరీసుతుల్
పోలఁగఁ జూడు నీవెవతెవో? యొక రొడ్లకు నేమి గావలెన్?

గాలవశమ్మునన్ మృతిని గాంచినవారల కింత యేల? యీ
జాలము మాని స్నానమును సల్పి నివాపకృతిం బొనర్పుమా. ౭౮౦

క॥ పరలోకగతులకొఱ కై, వ్వారునింటం దాన మాడవలవను తీర్థం,బరి
గియుటంగుఱింకులిడుటయు, మఱియాదసమస్తధర్మమార్గములందున్.

వ॥ అని పలికి బంధుసహితమ్ముగా నన్ను వెంటం బెట్టికొని య
మ్మహామహుండు పుంతీర్థంబనునొక్కసరోవరమ్మునకుం జేర్చి యొాదార్చి
యిట్లనియె. ౭౮౨

ఉ॥ స్నాన మొనర్పు మిచ్చట; మనమ్మున నెవ్వరి కేడ్చుదాన వో
మానిని? యెన్నిజన్మములు మాటికి నెత్తితివో? భర్త లెందఱో?
సూనులుం దండ్రులున్ మఱియు సోదరు లన్యులు నెందఱైరొ స్వ
స్థానుగతిం జెలంగు భవమందిటు భ్రాంతి వహించు టొప్పునే.

వ॥ అనునాతని ప్రేరణమ్మున నప్పురుషతీర్థమ్మున మునింగి తల
యెత్తునంతకుం బురుషాకారుండనై తటంబున మహతియుం గృష్ణాజి
నంబును బూనియున్నకమలాలోచనుం గాంచి. ౭౮౪

క॥ “ఏనారదుండ నన్నున్, శ్రీనాథుం డిట్లొనర్చె స్త్రీగా” నని నా
లో ననుకొనియెడియాలోం, దా నిట్లను రమ్ము నారదా? తడవేలా

క॥ అనునాతనిపలుకుల నో, ద్దనకుం దగ వచ్చి చూచుదున్ వెనుకటి
య, వ్వనితాత్వం బప్పటి పుం, స్త్వనిరూఢియు మఱపువచ్చె సక
లము ననఘా. ౭౮౬

వ॥ అట్లు స్వస్వరూపంబు ప్రాపించి బ్రహ్మణుండనై యున్న
నన్నుం జూచి యానృపాలుండు విస్మయావిష్టుం డై నాభార్య యిట్లు
ముని యగుట కేమికతం బని యోజించుచు. ౭౮౭

ఉ॥ హా యను నన్ను వీడం దగవా పగవాండనె యోమృణాలబా
హా? యను నెట్టు లాంగం దగుం బ్రాణము లిమ్మెయిం గాంచనాభ దే
హా? యను రాజ్య మేల నిను నందక వాక్యజితాంగజాత వా
హా? యను మాట కుత్తరమునైన నొసంగవు నిస్పృహా? యనున్.

చ॥ వెనుకటిపీ్రితి నామెడల వెక్కసమాయెనె యిప్డు? లేక యి
ష్వనమున మన్ని మత్స్యములపా లయితో? వరుణుండు నాయదృ
ష్టనియతి నిన్ గ్రహించెనో? విశాలవిలోచన? కృత్రిమంబు గా
దనఁ దగు నీదుపేర్మి సుతులం; దటుగామి నిటుల్ ఘటించునే.

క॥ దీనుఁ డగుపతిని విడిచియు, సూనులయెడఁ బేర్మిమిగులఁ జొప్పడు
కతనన్, దో నేగితి భార్య పుత్రానుగతికిఁ జెడితి నేమియనుకొం
దు నిఁకన్. ౭౯౦

క॥ ఇటులైనను మృతి నాకున్, ఘటియింపద దుఃఖ మెవరికడఁ జెప్పు
దున, క్కట రాముఁడైన లేఁ డు, ద్భటభార్యావిరహదుఃఖభరమతఁ
దెలుఁగున్. ౭౯౧

క॥ సనుచిత్తులు దంపతులొ, క్కమొగిన్ మృతిఁబొందునట్లుగా సల్పఁడ
దైవ, మమ; మునులొనర్చి రుపకారము శాస్త్రములందు సహమర
ణము సతులకున్. ౭౯౨

వ॥ అని బహు ప్రకారంబుల విలపించు తాలధ్వజునకు మధు
సూదనుండు సయుక్తికమ్ము లగువచనమ్ముల నిట్లనియె ౭౯౩

గీ॥ ఏల దుఃఖించెదవు నరపాల? నీదు, భార్యయేమాయె ధర్మంపుఁబద్ధతు
లను, వినవె? బుధసేవ లేదె? యీవెలఁది యెవ్వ?, రీ వెవరు? యో
గము వియోగ మెట్లు మీకు. ౭౯౪

గీ॥ అధిప? సంసార మనుప్రవాహంబునందు, నెవరి కెవ్వరు? రోదన
మింత యేల, యింటి కరుగుము నౌకపై నెక్కి దాఁటు, వారిచందం
బకాదె సంసారరీతి. ౭౯౫

క॥ నీ కాలతాంగితోఁ దగె, నేకతమున యోగ? మెఱుఁగుదే నీవు నృపా
యాకలికితల్లి దండ్రుల, శోకింపకుదైవచర్య చోద్యముకాదే. ౭౯౬

గీ॥ కాకతాళీప్రసంగమక్కలికిపొందు, గాన శోకంబువిడిచి వేగ గృ
హ మేగి, కాలచోదిత మైనభోగంబు గొనుము, వచ్చినట్టులయేగె
నవ్వనరుహాక్షి. ౭౯౭

క॥ రోదనమొనర్చి నీ పీ,మీాఁదం దేఁగలవె దాని;మేకొను యోగం
బేదియు దైవాధీనతఁ, గాఁదగునద్దాని నాఁగఁగా శక్యంబే ౭౯౭
గీ॥ కాలవశమునఁ గల్గుభోగంబు దాని, కతనన యడంగు నద్ది యొకా
నొకష్టు, నిష్ఫలం బగు సంసారనీరనిధి ము,నింగి శోకింతురే? యిది
నీక తగెనె. ౭౯౮
క॥ ఘటికాయంత్రమువడువు న, నటు నిటు సుఖదుఃఖములకు నగు
భ్రమణ మ్మొ,క్కటనునికి చొప్పడదు సం, కటపడకుము పురికినేగఁ
గాఁ దగు నింకన్. ౭౯౯

వ॥ కావేని రాజ్యమ్ము దాయాదాధీనం బొనర్చి వనమ్మునకరుగు
ము ప్రాణులకు మానవదేహంబు దుర్లభంబు క్షణభంగురంబగునద్దా
ని నొందినవానికి నర్లైన నాత్మసాధనం బావశ్యకం బగు. ౮౦౦

క॥ పరికింపఁగ జీవహోప్ప, స్థరసంబు సమస్తజంతుసాధారణ మా
నరులకుఁ దక్కన జ్ఞానం బరయంగా రాదు దానియందు నృపాలా.
క॥ కాంతావిరహోద్భవ మగు, చింతన్ విడనాడి గృహము చేరు
ము జగ మ, త్యంతముమాయామోహిత,మింతయు నద్దానికతననే
నీ కన్బెన్. ౮౦౨

వ॥ అనుశ్రీహరివచనంబుల నతండు గృహం బరిగి జ్ఞానసంప
న్నుండై సుఖం బుండె నట్లునృపాలుం డేగిన పిదప నన్నుంగాంచి మా
టిమాటికి మందస్మితం బినుమడించుమధుసూదనున కే నిట్లంటి. ౮౦౩
క॥ దేవా! వంచన చేసితి, వీ వమ్మాయాబలంబు నెఱిఁగితి నిపుడున్
భావమునఁ దోఁచు వనితా, భావమ్మున నే నొనర్చుపను లవి
యెల్లన్. ౮౦౪
చ॥ మునిఁగితి నత్తటాకమున మున్గినయంతన యెట్లు నాకుఁ గ
ల్గెనొ వచియింపు విస్మృతి; మృగీనయనాకృతి చెందినప్పుడున్
మనమును దేహలింగములు మాఱెనె యయ్యవికాక జ్ఞాననా
శన మగు టెట్లు నాకుఁ గలసందియ మియ్యది వావు మచ్యుతా.

చ॥ నృపవరునిఁ బరించి యొకనేమము లేక యనేకభోగముల్
క్షపయు నహం బటం చెఱుఁగఁ జాలక పొందుచు మీఁద మద్యపా
నపుఁగృతి సల్పుచుఁ మెలఁగినాఁడ సతీమణినై మహాత్మ? నేఁ
దపసిని నారదుండ ననుసత్త్వ మొకింతయుఁ దోఁప దక్కటా ౧౦౬

క॥ ఇయ్యెడ సర్వము తెలియఁగ, నయ్యెడిఁ గత మేమి యప్పు డటు
లాటకు నేఁ,దొయ్యలినై సలిపినకృత్యు, లయ్యారే? తలఁచికొనిన
నత్యద్భుతమా. ౧౦౭

వ॥ నావుడు జగదీశ్వరుం డిట్లను మునీంద్రా? యిది యంతయు
మాయావిలాసంబ కాఁ దెలియుము సర్వజంతువులకును జాగ్రత్స్వప్న
సుషుప్తితురీయంబు లనునాలు గవస్థలు కలవు దేహాంతరప్రాప్తి య
గునపుడు పూర్వజ్ఞానంబు నశియించుట కేమిసందియము. ౧౦౮

క॥ నిదురం జెందినమనుజుఁడు, పదపడి యొక్కింత యెఱుక వడయఁడు
పలుకం, జేది వచియించినఁ దెలియం, డది యెడలినమీఁద నెఱుఁ
గు నఖిలం బనఘా. ౧౦౯

వ॥ మఱియు నిద్రావస్థయందు మనోభావమ్ము లనేకగతుల మా
ఱుచుండు నెట్లంటేని. ౧౧౦

గీ॥ మృతుఁడయిన తాత తనయింటికేగుదేర, నతనితోఁ గూడి భోజనం
బాచరించి, తగుపరిసంగం బొనర్చునిద్ర నొకయప్డు, స్వప్నవశము
న నిది యెంత సత్య మగునో. ౧౧౧

ఆ॥ వె॥ స్వప్నమందుఁ దనకు జరిగినదంతయు, మేలుకాంచి నుడువుమిథ్య
యనుచు, నెవఁడుగాని యప్పుడెఱుఁగంగ నేర్చునే, భ్రమ యటం
చు నింత పలుకుమయ్య. ౧౧౨

క॥ మాయాగుణవిలసన మది, యేయయ్యల కెఱుఁగవచ్చు నిది దుర్ఘట
మ, తోయజభవుఁ డేనును దుర్జ్ఞేయమ్ముగఁ దలఁతు మగ్గిరిశుఁడుఁ
మౌనీ. ౧౧౩

గీ॥ తలఁప జగమంతయును గుణత్రియకృతంబు, లేదు సంసారమున ల
వలేశమేని, గుణవిహీనపదార్థంబు గుణివరేణ్య! యేను సత్త్వప్ర
ధానుఁడ నెఱుఁగు మింత. ౮౧౪

వ॥ తక్కినరెండును నాకు నుపసర్జనమ్ములుగాఁ దెలియుమెుక
ప్పుడును గుణవిరహితుండనై యుండ నట్లు బ్రహ్మకు రజంబు ముఖ్యం
బు సత్త్వతమము లప్రధానంబులు హరునకుఁ దమంబు ప్రధానంబు స
త్త్వరజంబు లముఖ్యమ్ము లని చెప్పి వెండియు. ౮౧౫

చ॥ అగుణుఁడు నాకు నెయ్యెడలనారయరాఁడుమునీంద్ర! మోహముం
దగులకుమయ్య నాదుకతనన్ గనుగొంటివికాదె మాయ దా
ని గణన చేయ శక్యమగునే! యది చేసెడివింతచేష్ట లో
క్కగతి నెసంగ నద్భుతముగాఁ గనుపట్టు ననేక భంగులన్. ౮౧౬

గీ॥ అని హరివచించె నని చెప్పె ననఘ నాకు, నారదుండంత నేను నా
నంద మెసఁగ, మరల నాతని నడిగితి మాధవుండు, మగుడ నీకేమి
చెప్పి యరిగెను చెపుము. ౮౧౭

వ॥ అనవుడు నారదుం డిట్లను నట్లు బోధించి గరుఁడు నెక్కితన
నివాసమ్మున కరుగుచు నన్నుం గాంచి యిట్లనియె. ౮౧౮

క॥ నాతో వైకుంఠమ్మున, కేతెంచెదో! లేక నీ యథేచ్ఛ నరిగెదో!
వే తెలుపుమన్న నడిగితి, నాతనియాజ్ఞ గొని సరసిజాసనుకడకున్

గీ॥ అరిగెఁ దనయంత వైకుంఠ మబ్జనేత్రుఁ, డేనుజరిగినవృత్తాంతమెల్ల
దలఁచి, కొంచుఁ జింతాతురతఁ దలవంచి యుండఁ, దండ్రి యిట్లనె
ననుఁ గాంచి దయ దలిర్ప. ౮౨౦

క॥ ఎక్కడి కేగితి! చింత, న్నెక్కొనఁ గతమేమి! తెల్పు నీ కస్వాస్థ్యం
బెక్కడిది! యెవరివంచనఁ, దక్కితి! నీయద్భుతంబొదవె నేమార్యా.

వ॥ నావుడు నే నిట్టంటి మహాత్మా! విష్ణునిచే వంచింపం బడి
స్త్రీత్వం బంది యుందు ననేకవర్షమ్ములు పుత్రశోకాదిదుఃఖమ్ము లనేక

మ్ము లనుభవించి మరల నతనిచే బోధింపఁ బడి సరోవరస్నానం బొన రించి పురుషుండ నైతి నిమ్మాయాబలం బెట్టిదో యెఱుంగ నలవి కా కున్నయది తజ్జన్మమ్మున నాకుఁ బూర్వజన్మవిజ్ఞానం బింతయుఁ గనుప ట్టకుండె దీని నెట్లు జయింప నగు నని యోజింతు నీ వె ట్లిద్దాని జ యించి మించితో నా కాయుపాయంబు తెలుపుము నావుడుఁ జతు రాననుం డిట్లనియె. ౮౨౨

చ॥ హరిహరులుఁ సురాసురులు నన్యులు మానులు నేను మాయకై
ఖరి నొకయించు కేనిఁ గనఁగా దగువారము కామ శోకముం
బొరయకుమయ్య యయ్యది విమోహితులం బొనరించు నందఱుఁ
గరము సృజించి పెంచును జగం బడఁగించు నొకింతలోపలన్. ౮౨౩

క॥ జనకుండిటు బోధించినఁ, జనుదెంచితిఁ దీర్థయాత్ర సలుపుచు నిట
కీ, వును గౌరవనాశనసం, జనితము దుఃఖంబు మఱచి స్వస్థతఁ
గనుమా. ౮౨౪

క॥ కృతకర్మము లనుభగవతి, న తెఱుఁగు నీ కేల మనమునన్ జింతఁ
గొనన్, ధృతిఁ గాల మిచటఁ గడపుము, గతమునకుం జింత సే
యఁగాఁ దగ దేరున్. ౮౨౫

వ॥ ఇట్లు నాకు బోధించి నారదుండరిగెఁ బిమ్మట నేనాసారస్వత కల్పమ్మునఁ దత్సరస్వతీతీరమ్మున నుండి యీ భాగవతమ్ము గాలక్షేపార్థం బొనర్చితి. ౮౨౬

క॥ ఇది నానాఖ్యానయుతం, బిది సంశయ నాశకారి యియ్యది మో
హౌ, స్పదమిది వేదప్రామా, ణ్యదమై తన రారు వినుము నరనాథ
మణీ ౮౨౭

గీ॥ దారుమయమైన పాంచాలిఁ దనదుకరము,నందుఁ గొని సైంద్రజా
లికుండద్భుతముగ, నర్తనం బొనరించుచందమున జగము, నెల్ల
నాడించు మాయయో నృపవరేణ్య. ౮౨౮

వ॥ సదేవాసురమానుషంబగు నీజగంబు బ్రహ్మాదిస్తంబపర్యంతమ్మును బంచేంద్రియయుక్తమ్మును మనశ్చింతాను వర్తనంబును సనియెఱుంగునది సకలమ్మునకును మాయాసముద్భవమ్ములగు గుణమ్ములు కారణంబు లయ్యెవి భిన్నభిన్నస్వభావమ్ములు కారణగుణమ్ములు కార్యమ్మున సంక్రమించుట శాస్త్రసమ్మతంబగుటఁ బురుషుం డెల్లప్పుడును దద్యుక్తుండ కానెఱుంగుము తంతురహితంబగు పటమ్మును మృద్విరహితంబగు ఘటమ్మునుం బోలె దేవతిర్యఙ్మనుష్యాదుల నొక్కెడ నేనిఁ ద్రిగుణరహితుండు కల్ల. ౨౯

క॥ శ్రీనాథ హరవిరించులు, భూనాయక! త్రిగుణయోగమునఁ బ్రీ
త్యప్రీత్యానందశూన్యతలఁ దా, మూఁనుదు రెల్లప్పుడింతయును ని
క్కముగన్. ౩౦

వ॥ బ్రహ్మ సత్త్వగుణసంపన్నుండగు నెడ శాంతుండై సమాధిమంతుండై సర్వభూతములయెడఁ బ్రీతిగలిగి వర్తించు నంతసత్త్వం బెసలి రజం బావరించిన నెల్లెడలఁ బ్రీతిమాని ఘోరరూపుఁడై యుండు నట్లు తమోగుణావిష్టుండై విషాదయుక్తుఁడును మూఢుఁడును నగు హరిహరులును నిట్టిరయని యెఱుంగుము. ౩౧

ఆ॥ వె॥ చంద్రసూర్యవంశసంభవు లగురాజ, వరులుమనువు లెల్లసుర
లు నరులు, గుణము లనుసరించి గొనకొని చరియింతురు, మాయఁ
బడనివాఁడు మహిని లేఁడు. ౩౨

క॥ భూనాథ! దేహిమాయా, ధీనతఁ బరతంత్రుఁడగుచుఁ దిరుగున్ సం
వి, త్తై నెగడెడి పరతత్త్వం, బే నెల వమ్మాయ కనుచు నెఱుఁగుము
పేర్మిన్. ౩౩

వ॥ సంవిద్రూపిణి యగుపరమేశ్వరి స్వాయత్తం బగునమ్మాయ నెల్లప్పుడు జీవంబులపైఁ బ్రేరేపుచుండు. ౩౪

క॥ కావున మాయాయుత న, ద్దేవిన్ ధ్యానించి మ్రొక్కి తేఁకువ కలి
మిన్, భావించి పూజ చేసిన, కోవిదులకు ముక్తి గల్గుఁ గురుకుల
తిలకా. ౩౫

క॥ తనుఁ గొల్చెడివారలపై, నెనరునఁ దనమాయ నడఁచి నిఖిలేశ్వరి
ము, క్తి నొసంగఁ జాలుశుభదృ, ష్టిని నిగుడఁగఁజేసి ప్రోచు శీ
ఘ్రముగ నృపా. ౨౩౬

క॥ భువనంబు మాయ దానికి, శివదాయిని శక్తి రాజ్ఞి, చెల్లుఁ దా
నఁ, భువనేశి యనెడినామం, బవితథముగ నప్పరాంబ కాగమ
హితమై. ౨౩౭

ఆ॥ వె॥ ఆపెయందుఁ జిత్త మమరినవానికి, నవనినాథ! సదసదాత్మకం
బు, మాయకతన నేయుపాయంబు గల్గు న, ద్దాని నడఁప వలయుఁ
దవిలి మొదల. ౨౩౮

గీ॥ సచ్చిదానందరూపిణి సకలజననిఁ, దక్క మాయ నడంప నితరులు
గారు; సూర్యచంద్రవిద్యుత్ప్రభాశుచులఁ దక్కఁ, దమ మడంగునె
తమముచేత నరనాథ. ౨౩౯

క॥ మాయేశ్వరియై సంవి, త్తై యలరుచు స్వప్రకాశ మలవడునంబన్
బాయక కొలువం దగు న, మ్మాయాగుణ మాఁగుఁ బొంటె మాన
వనాథా. ౨౪౦

క॥ ఇది వృత్రాసురహరణము, మొదలుగ నీయడుగుప్రశ్నముల కుత్త
ర మి, య్యది యీపురాణమునకుం, బొదలుఁ బూర్వార్థ మగు
చు భూపవతంసా. ౨౪౧

క॥ ఇందెల్ల యెడల నప్పర, సుందరిమహిమమ్ము వొలుచు సొలవక దీ
నిన్, మందుల కిడఁ దగ దియ్యది, విందగుఁ బరశక్తిభక్తివివశుల
కెల్లన్. ౨౪౨

వ॥ ఇయ్యది భక్తునకును శాంతునకును శిష్యునకును జ్యేష్ఠపు
త్రునకును నొసంగఁ దగురహస్యమ్మును వేదతుల్యమ్మును సకలకథాసా
రమ్మును సత్ప్రమాణానువిద్ధమ్మును నగుపురాణంబు దీని భక్తియుక్తుం
డై పఠించునరుండు జ్ఞానియు ధనియుం గాఁ గలఁ డని వ్యాసుండు జన
మేజయునకుఁ జెప్పె ననుటయు. ౨౪౩

ఆశ్వాసాంతపద్యములు.

చ॥ అనుపమశాస్త్రవిత్త్వవినయాదివిభాసుర భూసురాగ్రగ
ణ్యా నమదనేకశిష్యజననందనచందనవృక్ష ధర్మవ
ర్ధనచరితాలవాల విబుధప్రకరస్తవనీయకీర్తిభా
జన జననాథమౌళివిలసత్పదపద్మ మహామహాన్వితా. ౧౪౪

క॥ అంగజవైరిశిరస్సం, సంగిధునీభంగభంగసంధానచణా
భంగురవాగ్విజితపా్రి, సంగికజనసార్వభౌమ సన్నుతనామా. ౧౪౫

మాలిని॥ వితరణగుణశాలీ విద్వదంభోజహేళీ
కృతసుకృతవిశేషా కేవలాద్వైతభూషా
నతదురితవినాశా నవ్యకీర్తిప్రకాశా
ధృతిసతతశరణ్యా ధీరవారాగ్రగణ్యా.

గద్య.

ఇది శ్రీ...... తిరుపతి వేంకటేశ్వర ప్రణీతం
బయిన దేవీభాగవతంబను మహాపురా
ణంబునందు షష్ఠస్కంధము
సంపూర్ణము.

శ్రీమత్పరదేవతార్పణమస్తు.

తప్పొప్పుల పట్టిక.

1వ స్కంధములో ముఖ్యముగా దిద్దఁదగినవి.

12వ, పుట 16వ. పంక్తిలో— నారదమున్నన నిరువదియైదు వేలును, అని చేర్చికోఁవగు, మఱియు, 31వ పుట, 1వ పంక్తిలోని, వేయినుడుంగులేల, అనునది వేయికదుస్తులేల, అని సవరించుకోఁదగు, తక్కుంగల—మూఁగురియందు, తిక్కన నవి త్వారంభము, సత్వ, సాత్విక, తద్జ్ఞుల, పుణ్యరాసి, చతుర్థున్న, పరగు అశ్వత్థామ, పుత్త్రునఁటంటి, గుణమ్మలనుఁబట్టి, ఒకఁట, తత్త్రపాటు, దొరకొందు వు, విసన్నదనంబు, ఎల్లరికిఁ, వదఁవడి, నిశ్శంకఁగా, గుఱిచి, పాలార్చఁదొడఁగె మథించు, గానఁనొక, పెరిగనేని, నాఁకిట, రామజ్యమిది. లోనగుచోటులం గల, స్వల్పవ్యత్యాసములను యథోచితముగా సవరించుకోఁదగు.

2వ స్కంధములో.

అర్ఘ, ఉప్పరవీథులు, ఏటేటఁ. అరమర, యూపాశ్రమము, షష్ఠి ఎన్నటికి, ఆరగించనైతి. అనుచోటులు యథోచితముగ సవరించుకొనునది.

3వ స్కంధములో ముఖ్యముగా దిద్దఁదగినవి.

4వ పుట 4వ పంక్తిలోని, మీవి, ఖులనునెఱవేర్చికొనుఁడు పదుండు,, అనునది, మీప, నులనునెఱవేర్చికొనుఁడుచనుండు,, అనియును, 9.వ పుట, 4వ పంక్తిలోని —క॥ మము చెలికత్తెలమని అనునది, "మముఁ జెలికత్తెలమని అనియు, 53వ పుట 14వ పంక్తిలోని— ఇవ్వనికిగు దెంచిరో అనునది, ఇవ్వనికరుదెంచుటో; అనియును సవరించుకొనఁవగు, తక్కుంగల—ప్రసుధుండు. నిస్సల్లక, రీతిఁగా. సబీజమ్ము, ఇందిరానఁ, మహాత్మ్యమ్మను, గిరిబోడి, బోనరిఁచె, వస్తుఫుల్, పుణ్యపుఁజేత, ఇరుపురి, సంతియతఁడుచు, సాష్టాంగన్నహా, కార్యముగ డడది. నిక్కగముగ, ఇట్టిదకా తెలియుఁడు, చొఱఁబాఱ, పలుపురితో, విచిత్రతంబులు, ఏగెఁడు, మనంబునఁ గురికొల్పి, విధానంబొప్పించెద, గఱుఁగు, కర్త్రులకుఁబలె, ముగురియందు. లక్ష్మణుఁజత, జాలువారఁడుడుకున, లోనగు చోటులంగలస్వల్పవ్యత్యాసములను యథోచితముగ సవరించుకోఁదగు.

4వ స్కంధములో.

భీష్మద్రోణాదుల, ఇదమిద్ధము, చేకూరెడి, బలరాతి, దీనఁజనించు, ఎఱింగినే, లోనగుచోటులంగల స్వల్పవ్యత్యాసములను యథోచితముగ సవరించుకొనదగు-

5వ స్కంధములో ముఖ్యముగా దిద్దఁదగినవి.

74వ పుట, 12వ పంక్తిలోని,, ఏమిపనికి వచ్చిరొకొ,, అనునది, ఏమిపనికి వచ్చుటొకో, అనిసవరించికొని, తక్కంగల—కదునెట్టఁగా, తెలువొంది, అనురాగిల్లిన తిత్తలోదరికి, ఇట్లనయోజింప, ఎం, దేరయుమార, మాతృపితృలకు, తీఱునే, కాండంమ్ములు, పోడిమి, భూతిమైబంబిన. రంగస్థలమ్ము, నేటితో, తటిగె, ద్వందమ్ము, లోనగు స్వల్పవ్యత్యాసములు యథోచితముగ సవరించుకొని, 112వ పుటలో, ౭౯౫వ, పద్యానంతరము, "వ॥ పదపడి యశరీరవాణి వారికిట్లనియె" అని చేర్చికొనఁదగు.

6వ స్కంధములో.

పుట.	పంక్తి.	తప్పు.	ఒప్పు.
4	14	గలఁగింప	గరఁగింప.
9	1	కాపురము	కాఁపురము.
16	22	అంబికీవ	అంబికి నీవ,
25	22	గలుగు౯	గలుగ౯.
29	26	సిల్పి	నిల్పి
40	20	శుధ్యా	శుద్ధ్యా
40	25	పాలనమ్ములుతీర్థ	పాలనమ్ములను దీర్థ
43	26	కనఁ	కత
52	26	తెగఁదెంప	తెగఁదెవ్రింప
63	22	సురాసురల్	సురాసురుల్
66	22	సహితుండై	సహితుండవై
72	14	కుండముయనం	కుండమునయం
76	19	చిన్నతనమ్మున	చిన్నతనమున
77	24	వైఖిరి	వైఖరి
78	15	యగున్నన	యగునన్న
82	17	విదుర	విధుర
82	21	తనూజులు	తనూజల
84	2	యాలనఘ	లియాలనఘ
86	24	మొనంగె	మొసంగె
98	5	స్ఫన్నంబు	చ్ఛన్నంబు
99	7	శాలపుఁనిను	శాలపునిను
100	5	వేకటి	వేఁకటి